

XXXIX.

Tusculanis episcopis conceditur ecclesia Sanctae Mariae in Monasterio in Urbe ad habitaculum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Concessio. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, Nicolao episcopo Tusculano, eiusque successoribus canonice instituendis, in perpetuum.

Exordium. Etsi de universis fratribus et coepiscopis nostris curam et sollicitudinem gerere teneamur, et eorum commoda quantum commode possimus relevare, spiritualiter tam circa illos, qui locum in Ecclesia Romana sortiti nobiscum suscipere sollicitudinis onera iugiter patiuntur, exuberare debet nostrae charitatis affectus, quatenus sentiant honorem ex ornere, ac ad exemplar ordinum supernorum, quanto vicinius nobis assistere meruerunt, tanto amplius in nostra mutuo ferveant charitate.

Hinc est, venerabilis frater, quod cum Tusculanus episcopus habitaculum in Urbe non habuerit hactenus opportunum, nos volentes tam tuis, quam successorum tuorum incommoditatibus, quae ex hoc provenire poterunt obviare, ecclesiam Sanctae Mariae in Monasterio de consilio fratrum nostrorum episcopatu tuo concedimus auctoritate praesentium statuentes, ut ecclesia supradicta, cum personis, et omnibus bonis suis, tibi ac successoribus tuis ea lege subiaceat, quae aliis fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, suae noscuntur Ecclesiae subiacere.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere perturbare, etc., usque perpetua etc., salva Sedis Apostolicae auctoritate etc., Si qua igitur in futurum etc., usque hanc nostrae concessionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, eique

(1) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. 1.

etc., atque praemia aeternae pacis inveniat. Amen.

Datum Viterbii 13 kalend. decembris, indictione prima, anno IV.

Datum per manum Rainerii patriarchae Antiocheni, cancellarii vicemagentis.

Dat. die 19 novembris 1219, pontif. anno IV.

XL.

Ad praelatos Hiberniae, ut pullulantem inter subditos haeresim oppugnent, abusum tollant, statutaque concilii generalis faciant observari (1).

SUMMARIUM

Invehit contra episcoporum negligentiam in rebus fidei. — Mala inde exorta deplorat. — De observandis statutis concilii generalis. — Pluralitas beneficiorum vitanda. — Dolet de irreverentia erga SS. Eucharistiam. — De modo Viaticum portandi.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, et dilectis filiis caeteris Ecclesiarum praelatis et capitulis per Hiberniam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Expectavimus hactenus, expectantes si monitis et statutis concilii generalis, exulta Domini Sabaoth vinea florisset, si Aron virga turgentibus gemmis erupisset in flores, et dilatatis foliis amigdala produxisset, si geminassent mala punica, et ficus produceret grossos suos: quia ficus praecoquas anima Sponsi desiderat, et sponsa diligit botros Cipri. Sed ecce, dolentes dicimus, ante messem seges effloruit, et vinea fere tota, et ficus ac virga magis aruit, et vindemiator manum ad carcillum non revocat: sed sic semper vindemiat, quod post vindemiatores racemos aliquos colligere vix valemus. Nam unusquisque fere in viam suam abiit, et ad suam negotiationem revolat a regniis nuptiis damnabiliter

(1) Edidit Martene, Thesaur. Anecd., tom. 1, col. 87b.

se excusans. Iam quidam ministri altaris sicut iumenta non solum in stercore compatrescunt, sed peccatum suum velut Sodoma praedicare nec abscondunt, facti ruina et laqueus populorum. Quidam etiam Ecclesiarum praelati, qui gladios ancipites in suis manibus acceperunt ad faciendam vindictam, et increpationes in populis, errantes non corrigunt, membra putrida non excidunt, a caulis oves contagiosas et morbidas non excludunt, vulnus, livorem, et plagam tumentem non ligant, nec curant, neque fovent oleo vel amplasto; propter quod quia cicatrix populi non obducitur, in Galaad non censetur esse medicus vel resina. Proinde in consilium subditorum venire anima praelatorum convincitur, dum iidem proximorum vitis non resistunt: sicque manus mulierum misericordium parvulos suos coquunt. Hi etiam bona sibi commissa dissipant et consumunt, dispergunt sanctuarii lapides in capite omnium platearum, indignos promovent, perniciosis stipendia ecclesiastica largiuntur, in suis ecclesiis conventicula de sanguinibus congregantes. Tales utique non attendunt, quod Eli filios suos palans de sella retrorsum cecidit, et principes populorum, quia non cohibebant hebraeos iniantes Beelphegor, et cum Madianitis in eorum oculis coeuntes, praecepto Domini suspensi sunt in patibulo contra solem. Quia cum de manibus praelatorum negligentium sanguis requiratur pereuntium subditorum, dum fortioribus instat fortior cruciatus, sit durum iudicium eis qui praesunt. Claustrales quam plurimi qui fregerunt iugum, ruperunt vincula, quin etiam sicut sterces terrae iam contemptibiles sunt effecti, se non corrigunt, subditos non castigant, capitula iuxta concilii generalis statutum non celebrant, ne in lucem prodeant opera tenebrarum, et a lumine arguantur. Propter hoc siquidem haereses invalescunt, quia cum per pauci hodie murus aeneus vel columna ferrea sint praelati, vix est qui se opponat mu-

Mala inde exorta deplorat.

Invehit contra episcoporum negligentiam in rebus fidei.

rum pro domo Domini ascendentibus ex adverso: eo quod conscientia remordente, dum canes muti proiectum in terra ramunculum in os habent, et sint quasi baculus arundinaeus iam confractus; nec latratu nec baculo arceat lupos dilacerantes Ecclesiam, et in ipsam ululatus validos emittentes. Cum igitur non possimus dissimulare de cetero vel conniventibus oculis pertransire tantum cleri contagium, et populi christiani discrimen, quod procedit et proficit ex negligentia praelatorum evacuantium per iniuriam, et torpores sanctiones canonicas, et statuta salubria concilii generalis, increpatis securim cominantem excidium nunc radicibus infructuosae arboris applicamus, confossae ficulneae coplinum stercoris apponentes antequam maledictionis gladio feriat, et areat, si fructum non fecerit in futurum quem iam diutius expectat. Quo circa universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, et districte praecipimus, quatenus praeteritam negligentiam novo studio redimentes, per sollicitudinem geminam sic praefati statuta concilii, et illa praesertim quae salutem animarum respiciunt, deinceps conservetis et faciatis a vestris subditis inviolabiliter observari, quod possitis exinde laudem consequi et aeterna praemia promereri, nec quemquam vestrum poenam oporteat formidare, ad quam ex nunc potenter accingimur, contra desides et remissos. Invigiletis autem propensius ad haereticam pravitatem e vestris finibus, si forsitan irrepserit, penitus extirpandam: quia serpit ut cancer, capita ut hydra multiplicat, et ut draco stellas de coelo detrahit, et mulieri tendit insidias, cupiens filium, quem concepit, devorare. Ponat etiam unusquisque gladium super femur per medium castrorum transiens de porta in portam, nec parcat fratri, proximo vel amico, qui statutis concilii vilipensis, morum vel vitae abiicit honestatem, vel non observat in ton-

De observandis statutis concilii generalis.

Pluralitas be-
nefactorum vi-
tanda.

sura, vestibus et aliis modestiam clericali-
calem. Praecaventes sollicite ne beneficia
conferatis indignis, nec quemquam per-
mittatis habere plures personatus, seu
parochiales Ecclesias habitas post conci-
lium generale, quibus cura sit animarum
annexa, nisi forsitan super hoc habeat in-
dulgenciam Sedis Apostolicae specialem.
Abbatibus vero Nigri ordinis celebrare hoc
anno provincialia concilia non omittant,
prout existit in praescripto concilio sta-
bilitum, et ut honorum studium com-
mendare possimus, et punire negligentiam
perversorum, super hoc ab illis certio-
rari volumus et mandamus. Sane cum
olim vas aureum manna plenum Christi
Corpus, Deitatem continens, praefigurans,
in arca foederis auro tecta infra Sancta
Sanctorum fuerit collocatum, ut munde in
loco venerabili servaretur; dolemus plu-
rimum et tristamur, quod in provinciis
sacerdotes sanctiones canonicas, immo di-
vinum iudicium contempnentes, sanctam
Eucharistiam incaute custodiunt, et im-
munde, et indevote contrectant, quasi
nec Creatorem timeant, vel Recreatorem
diligant, aut Iudicem omnium expave-
scant; quamquam Apostolus terribiliter
comminetur deteriora illum mereri sup-
plicia, qui Filium Dei conculcaverit, vel
sanguinem testamenti pollutum duxerit,
aut spiritui gratiae contumeliam fece-
rit, quam transgressores legis Mosai-
cae, qui mortis sententia plectebantur.
Ne igitur de caetero propter incuriam
sacerdotum in indevotos divina indignatio
gravius exardescat, districte praecipiendo
mandamus, quatenus a sacerdotibus Eu-
charistia in loco singulari, mundo etiam
et signato, semper honorifice collocata
devote ac fideliter conservetur. Sacerdos
vero quilibet frequenter doceat plebem
suam, ut cum in celebratione missarum
elevatur Hostia salutaris, quilibet re-
verenter se inclinet, idem faciens cum
ipsam portat presbyter ad infirmum: quam
in decenti habitu, superposito mundo
velamine, ferat et referat manifeste et

Dolet de irre-
verentia erga
Ss. Eucharis-
tiam.

De modo Via-
ticum portandi.

honorifice ante pectus cum omni reve-
rentia et timore, semper tamen lumine
procedente, cum sit candor lucis aeter-
nae, ut ex hoc apud omnes fides et de-
votio augeatur. Praelati autem huiusmodi
mandati graviter punire non differant
transgressores, si et ipsi divinam et no-
stram volunt effugere ultionem. Attendat
igitur unusquisque, ut sic mandatum no-
strum iuxta susceptum officium exe-
quatur, quod nemo coronam eius accipiat,
vel de suo loco eius candelabrum amo-
veri contingat, sed potius coronari gloria
et honore mereatur.

Datum Viterbii 13 kalendas decembris,
pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 19 novembris anno Domini 1219,
pontif. anno iv.

XLI.

*Concessio ecclesiae Sancti Sixti de Urbe
fratribus ordinis Praedicatorum (1).*

SUMMARIUM

Ecclesiam S. Sixti de Urbe concedit fratribus
ord. Praedicatorum.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis de Prullano, et de Fanolovis, et de La-
moso fratribus et sororibus, salutem et apo-
stolicam benedictionem.

Ligna pomifera plantare in Ecclesiae
paradiso, ac fovere plantata, iuxta quod
ex officii nostri tenemur debito, cupien-
tes, dilecto filio fratri Dominico et fra-
tribus sui ordinis ecclesiam Sancti Sixti
de Urbe duximus concedendam, sperantes
in Domino, quod tam ipse, quam fratres
sui poma nova et vetera, quae sponsus
legitur sponsae servasse, ministraturi sint
esurientibus animabus. Quo circa univer-
sitate vestram monendam duximus et
hortandam, quatenus cum ab eodem fra-
tre Dominico fueritis requisiti, ad prae-
dictam Ecclesiam, prout ipse mandaverit,

(1) Ex Regest. Vatic.

Ecclesiam S.
Sixti de Urbe
concedit fratri-
bus ord. Prae-
dicatorum.

accedatis, Domino ibidem in ordine vestro
devotum obsequium impensuri.

Datum apud Civitatem Castellanam
sexto decimo kalendas ianuarii, pontifi-
catus nostri anno quarto.

Dat. die 17 decembris 1219, pontif. anno iv.

XLII.

*B. Hugo Lincolnien. episcopus sanctorum
cathalogo adscribitur; cum decreto, ut
die depositionis ipsius, eiusdem festivi-
tas annis singulis celebretur (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — B. Hugo Ss. albo adscriptus.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis universis christifidelibus praesentem pa-
ginam inspecturis, salutem et apostolicam
benedictionem.

Exordium

Divinae dignatio pietatis, sanctos et
electos suos in coelestis regni felicitate
locatos adhuc in Terra miraculorum cor-
ruscatione clarificat, ut fidelium per hoc
excitata devotio, eorum suffragia digna
veneratione deponat. Cum igitur san-
ctae recordationis Hugonem Lincolnien-
sem episcopum, quem sicut nobis plenarie
constat, divini muneris largitas tam in
vita, quam etiam post vestem mortalitatis
exutam, insignium miraculorum multitu-
dine illustravit, sanctorum cathalogo
adscripsimus; universitatem vestram mon-
emus, exhortamur in Domino quatenus
eius apud Deum patrocinia devote im-
ploretis. Ad haec statuente, ut die de-
positionis ipsius eiusdem festivitatis annis
singulis devote de caetero celebretur.

B. Hugo Ss.
albo adscriptus.

Data Viterbii 13 kalendas martii, pon-
tificatus nostri anno quarto.

Dat. die 18 februarii 1220, pontif. anno iv.

(1) Edidit Parisius, Hist. Aug., pag. 309.

XLIII.

*Abolitio quorundam statutorum per Bo-
nonienses contra libertatem Scholarium
editorum (1).*

SUMMARIUM

Causa sanciondae constitutionis. — Statuta
a Bononiensibus edita — Libertati Scho-
larium contraria — Reprobantur.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis populo Bononiensi, salutem et apostolicam
benedictionem.

Ex relatione venerabilis fratris nostri
Ugolini episcopi Hostien. devotione quam
ad Romanam Ecclesiam geritis intellecta;
tanto ad ea, quae vestram salutem respi-
ciunt et honorem, ferventius aspiramus,
quanto vos tamquam obedientiae filios
ad eiusdem obediendum mandatis cogno-
scimus proniores, vos ab iis retrahere
satagentes, quae et famam vestram obnu-
bilant, et afferre vobis possent incommo-
dum et iacturam. Sane cum ex studio
literarum praeter infinita commoda, quae
sentitis, ex eo vestra civitas inter alias
sit famosa, et in universo mundo nomen
annuncietur ipsius, factaque sit altera
Bethleem, domus videlicet panis, qui
parvulis frangitur, in eadem, ex qua
exeunt duces, qui regant populum Do-
mini, quoniam in studio eruditi assumun-
tur ad regimen animarum, non solum
debetis a Scholarium gravaminibus con-
quiescere, verum etiam illos honoribus
praevenire. Attendentes quod ipsi gra-
tuito ad studendum vestram praelegerunt
civitatem, quae cum prius esset humilis,
per eos ibidem congregatis divitiis fere
supergressa est civitates provinciae uni-
versas. Verum vos ad haec, sicut ex
parte universitatis ipsorum fuit proposi-
tum coram nobis, debitum non habentes
respectum, gratiam ipsorum in debitum,
et libertatem in servitutem molientes re-
ducere, statuistis, ut si quis inventus fue-
rit sectam, pactionem, vel conspiracyonem

Causa sancion-
dae constitu-
tionis.

(1) Ex Regest. Vatic.

Statuta a Bononiensibus edita

pro studio a civitate Bononien. ad locum alium transferendo facere vel fecisse, et si Scholaris quispiam, vel alius quemquam Scholarem astrinxerit modo quolibet, quo praecipere possit ei, ut causa studii eandem exeat civitatem, perpetuo banniat, et omnia bona eius, quae Bononiae vel in eius districtu habuerit, publicentur, et eorum tribuatur medietas accusanti. Praeterea societatem vel rectores (1) Scholares non permittantur habere, nisi hoc capitulum in eorum iuramento ponatur, videlicet, quod non dabunt operam, ut studium ad locum alium transferatur, nec cuiquam Scholari praecipiant, ut gratia studii abscedat a civitate praedicta, et nunquam huiusmodi mutabunt capitulam cum consilio, vel sine consilio eorundem, ac si aliquis contrafecerit, modo simili banniat, et bona publicentur ipsius. Potestas quoque infra duos menses ab ingressu sui regiminis teneatur praedictum capitulum iurari facere a rectoribus Scholarium, si qui fuerint, vel infra quindecim dies, ex quo extiterint rectores electi, et in societate Scholarium scriptis poni, nec permittat Bononiensem aliquem vel extraneum, nisi primo iuraverit, quod non leget, alibi extra ordinariam aliquam legere lectionem. Unde ex iis dilectus filius nobilis vir Willelmus de Pusterula potestas vester, occasione assumpta, in eos indebitam iurisdictionem usurpans, libertatem ipsorum infringere nititur, et contra eandem praetextu ipsorum pro quorum observatione asserit se iurasse, illos in pluribus aggravare. Verum quia statuta huiusmodi proculdubio sunt iniqua, et manifeste obviant scholasticae libertati, et iuramentum super observatione ipsorum praestitum non est, utpote illicitum, observandum, cum nec iudicium habeat, nec iustitiam, eundem Willelmum monendum duximus et hortandum apostolicis sibi dantes literis in praeceptis, ut Scholares praedictos contra libertatem

(1) Putamus legendum *lecturas*, aut *lectores*.

hactenus habitam occasione statutorum ipsorum, quae velut iniqua duximus reprobanda, de caetero non molestat libertatem eandem modo quolibet infringendo, ut studium eorum impediri non possit, sed potius floreat ad Dei honorem, ac profectum studentium, necnon ad ipsius gloriam civitatis: ne si secus attentare praesumpserit, nos super hoc cogamur aliud cogitare. Quo circa universitatem vestram monemus et exhortamur attente quatenus consideratis utilitatibus et honore ex Scholaribus vobis et civitati vestrae provenientius, ipsos charitatis brachiis amplexemini, et praetextu statutorum ipsorum, quae dicenda sunt potius destituta contra libertatem antiquam, et habitam hactenus, ipsos nullatenus molestetis, nec faciatis per potestatem eundem, remisso sibi iuramento praedicto, de caetero molestari, permittentes eosdem solita libertate gaudere, ut quieto animo possint inhaerere scholasticis disciplinis, et nos devotionem vestram possimus in Domino commendare, ne si secus egeritis, quod non credimus, contra voluntatem nostram, cogamur faciem nostram vobis ostendere duriolem.

Datum Viterbii octavo idus aprilis, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 6 aprilis 1220, pontif. anno iv.

XLIV.

Exhortatio ad omnes ordines religiosos, ut pro salute populorum Livoniae ad catholicam fidem noviter conversorum, fratres suos eo destinare procurent (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Paganis in Livoniae partibus ad fidem venientibus, verbi Dei praeconibus opus est. — Hortatur ut aliquos ex religiosis idoneis ad hoc mittant.

(1) Ex Regest. Vatic.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, praepositis, prioribus tam Cisterciens., quam aliorum ordinum, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Etsi non sit nostrum nosse tempora vel momenta, quae Pater in sua posuit potestate, verisimiliter tamen a multis coniiicitur, quod ecce nunc hostio magno aperto in Domino, ad Christi fidem intret gentium plenitudo, dum ad summi Patris familias coenam, post caecos et claudos, pagani, velut de infidelitatis saepibus compelluntur intrare, ac oves, quae nondum de Christi ovili fuerunt, adducuntur ab ipso ut sit unum ovile, sicut unus est pastor. Unde qui Christi est, gaudere ac cooperari debet, ut augeatur numero et merito populus christianus, et ad convertendas ei barbaras nationes, et conversas in eius fide servandas modis omnibus quibus (1) debet impendere semet ipsum, ut animas Domino lucrificans animae suae lucretur gloriam sempiternam. Sane cum sicut venerabiles fratres nostri Livonien., Selonien. et Lealen. episcopi nostris auribus intimarunt in partibus Livoniae duritia cordium paganorum, tamquam terra vastae solitudinis imbre gratiae divinae compluta, et ex parte vomere sanctae praedicationis exulta in eis semen verbi Dei feliciter in segetem pullulet, quin etiam albae sint iam regiones ad messem, quae quidem, Domino dante benignitatem, multa est, operarii vero pauci; expedit, ut alii mittantur illuc metere quod alii seminarunt, quatenus secundum evangelicam veritatem, qui seminant simul gaudeant et qui metunt. Cum igitur per Dei gratiam in ordine vestro sint multi ad huiusmodi opus idonei, charitatem vestram rogamus attentius et hortamur per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus monachos et conversos, quos praedicti episcopi vel missi ab eis a vobis duxerint postulandos, illuc ad opus ministerii huius non

(1) Addendum forsitan *potest*.

solum permittatis accedere, verum etiam transmittatis, ut et ipsi erudientes plurimos ad salutem, mereantur tamquam stellae in perpetua aeternitate lucere, ac vos retributionis eorum, quam sine vobis nequeunt promereri, participium promerentes possitis apud Deum et homines commendari.

Datum Viterbii quartodecimo kalend. maii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 18 aprilis 1220, pontif. anno iv.

XLV.

Exhortatur christifideles omnes Prussiae ad fidem catholicam noviter conversos, ut alios ad eandem amplexandam excitent, eisque Sedis Apostolicae patrocinium pollicetur (1).

SUMMARIUM

Cum Prussis gratulatur de eorum conversione ad Fidem. — Protectionem eis Apostolicae Sedis pollicetur: — Eamque ut convertendis promittant docet.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo, et dilectis filiis universis christifidelibus noviter baptizatis Prussiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Gratias agimus Largitori omnium gratiarum, qui propria gloria et virtute vos de variis errorum tenebris in admirabile lumen fidei advocavit, et in regione habitantibus aliquando umbrae mortis revelavit vobis per Spiritum Sanctum eum, qui est lux mundi, Filium suum Dominum Iesum Christum, ut in agnitione ipsius vias vitae certissime ambulantes, qui aliquando non populus Dei fuistis, nec (2) populus Dei sitis, et qui non consecuti misericordiam, nunc misericordiam consequi possitis in adoptione filiorum Dei merito gloriari, haereditatem incontaminatam in coelis et immarcescibilem adepturi. Quapropter universitatem vestram monemus in Domino, ethorta-

(1) Ex Regest. Vatic. (2) Legendum putamus *nunc*.

Cum Prussis gratulatur de eorum conversione ad Fidem.

Libertati Scholarium contra-

mur, quatenus vos ipsos dignos divinae vocationi reddentes, cum omni timore Domini stetis in fide viriliter et constanter exercendo fidei opera in virtute, non contristati aliquibus tribulationibus, quae ad tempus sunt, sed laetati potius, quod digni habiti estis pro nomine Iesu contumelias sustinere: fidelis enim Deus non patietur vos tentari, ultra quam sustinere possitis, sed faciet cum tentatione proventum, quia quod momentaneum est et leve tribulationis immensum vobis pondus gloriae operatur. Sic enim clarificabitur Christus in vobis, si vos irreprehensibiles conservantes gentem vestram secundum carnem, ad aemulationem provocaveritis veritatis, ut in eo quod nunc de vobis tamquam de malefactoribus forte detrectat, tandem ex bonis operibus vos considerans ad Dominum convertatur, et vos lucrificantes animas multas Deo coronam gloriae mereamini potiore. Nos autem, qui vos tamquam filios benedictos a Domino gerentes in visceribus charitatis confidimus, quia qui caepit in vobis opus bonum, perficiet, usque in diem Domini Iesu Christi, vobis in omnibus, quibus possumus, libentissime assistemus, omne vobis solatium et auxilium impensuri, et cum in libertatem vocati estis adepti gratiam filiorum, vos conversos, et caeteros ad Dominum convertendos in omni conservabimus libertate, aliisque dignis favoribus prosequemur, quia non commodum rerum temporalium, quod cito periret, sed lucrum, quod erit perpetuum, in vobis querimus animarum. Super eo vero, quod non omnes omnino petitiones, quas nuper nobis dilectus filius Henricus frater tuus ex parte tua, venerabilis frater episcopo, destinavit, potuimus exaudire, non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia cum ad succurrendum Terrae Sanctae de necessitate totaliter nunc intendere compellamur, non expedit, ut cruce signatorum auxilium dividatur, ne divisum inveniretur inutile, quod speratur efficacissimum auctore Do-

mino adunatum: sed quia sicut in Domino confidimus, negotium Terrae Sanctae in proximo finem accipiet gloriosum, tunc tota virtute in vestrum adiutorium intendemus, et vobis, et pro vobis militabit Ecclesia generalis. Ne igitur ii, qui nondum ad agnitionem verae fidei pervenerunt, alicuius dubietatis scrupulo retardentur, quo minus ad agnoscendam veri luminis claritatem corde pariter et animo convertantur, devotionem vestram rogandam duximus et monendam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus universis hominibus vestrae gentis qui vobis consanguinitate, vel quacumque notitia sunt coniuncti, et etiam omnibus tam longe, quam prope positus, prout vobis possibilitas aderit, intimetis, nos firmum habere propositum, tam conversos, quam etiam favente Domino convertendos in omni libertate fovere, et ab iniuriis omnium molestias eisdem inferentium vel gravamen, quantum gratia divina permittet, protectionis apostolicae munimine defensare, et quod eos, quantum in nobis est, nunquam alicuius gravari dominio vel iugo patiemur subiici servitutis.

Datum Viterbii octavo idus maii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 8 maii 1220, pontif. anno iv.

XLVI.

Commissio delegatis apostolicis, ut episcopos, qui regni Suetiae invasorem, appellatione ad Sedem Apostolicam non obstante, inunxerant, ad eandem Sedem accedere compellant (1).

SUMMARIUM

Svetiae regnum Ioannes quidam invadit: — Daniae rex filii regis defuncti nomine ad S. A. appellat: — Invasorem inungunt episcopi. — Diem eis iudicii iubet Honorius.

(1) Ex Regest. Vatic.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Lubicen., Szerinen. et Raskeburgen. episcopis, salutem et apostolicam benedictionem.

Svetiae regnum Ioannes quidam invadit:

Charissimus in Christo filius noster Waldemar rex Danorum illustris nobis insinuare curavit, quod clarae memoriae Enrico rege Svetiae rebus humanis exempto, nobilis vir Ioannes regnum Svetiae ad defuncti filium dicti regis Danorum nepotem iure haereditario devolvendum, quorundam magnatum eiusdem regni favore suffultus violenter invasit. Porro idem rex intellecto, quod venerabiles nostri archiepiscopus Upsalen. et suffraganei eius in regem volebant inungere nobilem supradictum, ne id facerent, inhibuit appellando praefatum nepotem suum, et omnia iura eius apostolicae protectioni supponens, ac praefigens terminum, quo per se, vel per nuncios suos in nostra comparerent praesentia, his, qui venirent pro tuenda dicti nepotis sui iustitia responsuri; sed ipsi, legitima eius appellatione contempta, in regem inunxerunt nobilem antedictum in praefati nepotis sui pupilli, ac etiam post patris obitum nati gravissimum praedictum et contemptum nostrum, ac Sedis Apostolicae manifestum. Nolentes igitur huiusmodi praesumptionis excessum sub dissimulatione transire, cum debita poenae remissio audaciam tribuat delinquendi, per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus inquisita plenius veritate, si vobis constiterit dictum archiepiscopum et episcopos ad inunctionem huiusmodi post appellationem legitimam processisse, auctoritate nostra firmiter inungatis ipsi archiepiscopo, et uni episcoporum, qui astiterunt eidem, ut infra competentem terminum sibi praefigendum a vobis cum procuratoribus aliorum apostolico conspectui personaliter se praesentent, de huiusmodi satisfacturi contemptu, ipsos ad id, si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellentes. Quidquid autem

Daniae rex filii regis defuncti nomine ad S. A. appellat:

Invasorem inungunt episcopi

Diem eis iudicii iubet Honorius.

inde feceritis nobis per litteras vestras veraciter intimetis. Quod si non omnibus exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur.

Datum Reate, septimo idus augusti, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 7 augusti 1220, pontif. anno iv.

XLVII.

Commissio Apostolicae Sedis delegato, ut nomine eiusdem Sedis terram comitissae Mathildis, quam imperator resignari mandaverat, recipiat, eamque personis ecclesiasticis et Romanae Ecclesiae fidelibus committat (1).

SUMMARIUM

Causa commissionis. — Mandat delegato Ap. Sedis ut nomine Pontificis terram ab imperatore resignatam recipiat.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Alatrino subdiacono, et cappellano nostro, salutem et apostolicam benedictionem.

Per tuas nobis litteras intimasti charissimum in Christo filium nostrum Fredericum illustrem regem Siciliae in Romanorum imperatorem electum venerabili fratri nostro Meten. episcopo imperialis aulae cancellario iniunxisse, ut tibi terram clarae memoriae comitissae Mathildis faciat resignari. Cum igitur cum ipso cancellario venias, sicut eisdem nobis litteris intimasti, praesentium tibi auctoritate mandamus, quatenus nomine nostro recipias terram ipsam, eamque personis ecclesiasticis committas Ecclesiae Romanae fidelibus et devotis Romanae Ecclesiae nomine conservandam, donec super dispositione ipsius mandatum nostrum receperint speciale, ac deinde ad praesentiam nostram dilatione postposita revertaris. Quod si forte contingeret, te huiusmodi occasione moram trahere longiorem, ea quae ante regis adventum ad notitiam nostram expedit pervenire, nobis

Causa commissionis

Mandat delegato Ap. Sedis ut nomine Pontificis terram ab imperatore resignatam recipiat

(1) Ex Regest. Vatic.

secreto significes per praesentium portitorem.

Datum apud Urbem Veterem secundo idus iunii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 12 iunii 1220, pontif. anno iv.

Sequitur fragmentum descriptionis allatae recuperationis terrarum a comitissa Mathilde Romanae Ecclesiae concessarum (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Comitatus comitissae Mathildis ad Romanam Ecclesiam pertinens. — Eius recuperationi studet Honorius. — Castra Medicinae et Argillatae. — Ducatus Spoletanus. — Castrum Praetense. — Radicofanum et Aquapendens. — Fridericus episc. Metensi mandat comitatum com. Mathildis Papae resignet. — Peracta huiusmodi restitutio. — Marchia Anconitana.

Honorius episcopus servus servorum Dei, universis praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ne rerum gestarum memoria cum tempore labente labatur, et in oblivionem veritas veniens vagetur incerta, si ei fuerit fides adempta, inventum est authenticarum remedium scripturarum, quae factorum perpetuantes memoriam, indubitam fidem faciant veritati, quae sua luce clarescens non patitur iustitiam falsis calumniis obumbrari. Unde ad universorum volumus notitiam pervenire, quod cum magna pars comitatus comitissae Mathildis, qui totaliter ad Romanam Ecclesiam pertinet pleno iure, a multis et variis personis detineretur indebite occupata, et tam cives Spoletani, quam fere totus ducatus Spoletanus nobis nullatenus responderent, nos in illo spe nostra totaliter posita, qui adest in veritate invocantibus nomen eius, quamquam infinitis et arduis essemus negotiis inevitabiliter occupati, ad recuperanda iura Ecclesiae sollicitè intendentes, venerabili

(1) Ex copia authentica.

fratri nostro..... Hosuen. episcopo tunc legationis fungenti officio in partibus Lombardiae direximus scripta nostra, ut duo castra, videlicet Medicinam et Argillatam, quae Bononienses tunc temporis detinebant, ad dominium Sedis Apostolicae revocaret, quod iuxta mandatum nostrum illa recipiens dilecto filio Henrico de Paragrano subdiacono nostro, quamdiu nobis placeret, commisit fiducialiter gubernanda, et homines castrorum ipsorum eidem nomine nostro fidelitatis iuramenta praestantes, ei de rationibus nostris responderunt integre, ac respondent. Deinde cum inter Spoletanos, Narnienses, Cocionenses, et adiutores eorum ex parte una, et Interamnenses, Tudertinos, Fulginates et adiutores eorum ex altera gravi guerra suborta, ita quod praeter stragem virorum, et multimoda rerum damna, et quod est gravius, animarum pericula, quae utraque pars incurrerat, multi detinerentur hinc inde captivi, nos eis paterno compatientes affectu, licet quidam ex illis viderentur filialem obedientiam abiecisse, dilectum filium Pandolphum subdiaconum et notarium nostrum illuc curavimus destinare, ut omnes ad pacis foedera inienda tam spirituali quam temporali districtione compellens, captivos utrinque faceret liberari, qui mandatum nostrum diligenter adimplens, studuit in manu forti corripere inquietos, et pusillanimes consolari, et quorundam rebellium pertinacia congrue castigata, et captivis redditus libertati, potestatibus civitatum et castrorum fere omnium de ducatu, quos apud Bevaniam ad suam praesentiam evocarat, sub debito fidelitatis et poena mille librarum iniunxit, ut in octavis apostolorum Petri et Pauli quilibet potestas cum tribus vel quatuor de communitate sua vicem omnium habentibus se apud Urbem Veterem nostro conspectui praesentaret, quibus in praefixo termino in nostra praesentia constitutis, post tractatum diutinum tam super pace inter ipsos plenius reformanda, quam

Castra Medicinae et Argillatae.

Ducatus Spoletanus.

super ducatu ad manus Ecclesiae retinendo, quod et cum praedicto subdiacono tractaverant diligenter, tandem Perusini, Assisinate, Fulginates, Nucerni et Interamnenses iuxta mandatum nostrum munitiones, castra et regalia, sicut ea unquam habuit aliquo tempore clarae memoriae dux Conradus, in nostris manibus libere resignarunt, et licet Spoletani super iis, quae de ducatus demanio detinebant, exhibuerint se difficiles, asserentes quod si praedictus dux ea possedit, aliquando possessor fuerat violentus; tandem tamen super iis nostris paruerunt beneplacitis et mandatis, et sic toto ducatu ad manus Sedis Apostolicae revocato, tam ducatu, quam Assisii et Nucerae comitatibus dilectum filium nostrum Raynerium Sanctae Mariae in Cosmedin diaconum cardinalem praefecimus in rectorem, qui omnia quae in iis ad Romanam Ecclesiam pertinent obtinens pacifice ac quiete, cuncta pro voluntate sua disposuit, et iuramentis fidelitatis ab hominibus ducatus et comitatum sine difficultate receptis. Ad haec cum quidam Theutonicus maresciallus castrum Praetense detinisset diutius occupatum, nos missis illuc nunciis nostris, amoto exinde maresciallo praedicto, recuperavimus castrum ipsum universis habitatoribus eius dilecto filio S..... camerario nostro ad hoc a nostro latere destinato, et ab eis honorifice et devote recepto nomine nostro fidelitatis exhibentibus iuramenta. Unde nos tam idem castrum, quam Radicofanum et Aquapendentem dilecto filio Muscae potestati Viterbien. fidei nostro commisimus, quamdiu nobis placuerit gubernanda. Praeterea cum charissimus in Christo filius noster F.... Romanorum imperator tunc rex veniens suscepturus de manibus nostris imperii diadema, venerabilem fratrem nostrum Metensem episcopum imperialis aulae cancellarium in Italiam praemisisset, misimus ad eum dilectum filium Raynaldum Munaldi subdiaconum et cappellanum nostrum, ut ei

vice nostra comitatum comitissae Mathildis libere resignaret, sicut a rege ipso fuerat sibi iussum. Et licet cancellarius ipse petitionem eiusdem subdiaconi usque ad adventum regis circa partes Bononiae distulisset (1); tandem tamen idem rex tam de castro Gonzagae, quam de aliis castris, scilicet Pepugnano, Bondeno veteri et Bondeno novo, necnon de toto comitatu et podere, ac terris comitissae praedictae, magistrum Alatrinum subdiaconum et cappellanum nostrum, qui erat cum eo, et eundem Raynaldum Ecclesiae Romanae nomine investivit, et eos constituit possessores; mandans ipsos per venerabilem fratrem nostrum episcopum Taurinensem vicarium suum in corporalem possessionem induci, et praecipiens tam omnibus militibus et habitatoribus castrorum ipsorum, quam aliis vassallis de ipso comitatu, seu terris et poderis, ut omnes ab omni iuramento, quo ipsi tenebantur ratione terrarum ipsarum, penitus absoluti, eisdem cappellanis, vel eorum alteri, seu cuilibet alii ab Ecclesia Romana misso fidelitatis iuramenta praestarent, et abiurarent alia iis contraria iuramenta: quod si non facerent, scirent se ex tunc omnibus bonis comitatus, sive poderis, seu terrarum ab ipsis possessis regia sententia, perpetuo esse privatos. Praeterea iniunxit firmiter, et mandavit potestatibus, consulibus et rectoribus civitatum sub poena mille marcarum, ut omnes possessiones comitatus praedicti detentas ab ipsis sine difficultate ac mora qualibet restituerent et absolvent omnes de comitatu et terris praedictis ab omni iuramento, districtu et obligationibus, quibus ratione alicuius iurisdictionis, quam in eis hactenus exercuerant, tenerentur eisdem, et removerent consules et rectores, baiulos, et si quos officiales ipsis praefecerant et extraherent quoscumque posuerant de terris

(1) De Metensi episcopo variis pollicitationibus dilationibusque rem illudente vide quae notat Raynaldus hoc anno, § 17.

Peracta huiusmodi restitutio.

Proemium

Comitatus comitissae Mathildis ad Romanam Ecclesiam pertinens.

Eius recuperationi studet Honorius.

Castrum Praetense.

Radicofanum et Aquapendens.

Fridericus episcopus Metensi mandat comitatum com. Mathildis Papae resignet.

eisdem; et de caetero memoratis cappellanis, vel eorum alteri, seu cuilibet alii a Sede Apostolica destinato ad retinendam possessionem quam habent, et recuperandam quam non habent, praestarent consilium, auxilium et favorem. Et sic factum est, quod multi barones, milites et alii terrarum ipsarum eisdem cappellani nomine nostro fidelitatis iuramenta praestantes, recognoverunt se omnia quae de comitatu praedicto tenebant, per Romanam Ecclesiam possidere. Verum quia nobiles viri filii.... (1).

Praeterea licet Marchiam Anconitanam ad manus suas Ecclesia Romana pro maiori parte teneret: nihilominus tamen praedictus imperator..... nobis omnino quietantias et refutationem faciens, prout in ipsius litteris plenius continetur: praecipit omnibus de Marchia, ut nobis tanquam domino suo de caetero plenarie responderent. Cumque nos postmodum dilecto filio nobili viro marchioni Esten. eam in feudum duxerimus concedendam, praesente imperatore investientes eundem de ipsa Marchia per vexillum, nos praenominatum Pandulphum subdiaconum et notarium nostrum, et imperator venerabilem fratrem nostrum patriarcham Aquileiensem illuc curavimus destinare, ut in possessionem Marchiae eum inducentes, ei facerent de omnibus rationibus suis integre responderi; civitate tamen Anconitana quamdiu nobis placuerit in nostris manibus reservata, et universo patrimonio B. Petri a ponte Ceperani usque Radicofanum possesso et disposito, pacifice ac quiete pro nostrae beneplacito voluntatis..... (2).

(1) Desiderantur hic aliqua in ms. (2) Quamvis argui hinc possit, restitutam hoc anno Romanae Ecclesiae ditionem terrarum com. Mathildis; rem tamen anno sequenti dumtaxat confectam fuisse apparet ex laudato Raynaldo, qui ann. 1221, et quidem § 20, haec refert: Hoc igitur anno Fridericus, solemnibus habitis Capuae comitiis, lataque Pontificis auctoritate in delinquentes iura comitatus Mathildis ad Rom. Ecclesiam pertinentia, illa omnia in eius ditionem revocanda decrevit.

Datum apud Urbem veterem quinto idus iulii, pontificatus nostri an. quarto.

XLVIII.

Confirmatio legum pro immunitate, libertate et iurisdictione ecclesiastica editarum a Friderico secundo Romanorum imperatore.

SUMMARIUM

Leges a Friderico latae validat. — Promulgatio legum. — Damnantur statuta contra ecclesiasticos, eorumve libertatem edita, vel edenda. — Impositiones collectarum, etc. super eosdem. — Insordescentes per annum in excommunicatione banno imperiali supponuntur. — Ecclesiastici ad saecularia tribunalia non trahendi. — Damnantur quoque haeretici cum destinatione poenarum eis infligendarum. — Iuramentum super his praestandum a rectoribus civitatum, etc. — Poenae contra dominos temporales si haeticos non expulerint: — Et contra eorum receptatores, fautores, etc. — Naufragantium bona suis dominis restituenda. — De peregrinis et advenis. — Securitas agricultorum.

Honorius episcopus servus servorum Dei.

Has leges a Friderico Romanorum imperatore filio nostro charissimo pro utilitate omnium christianorum editas, laudamus, et approbamus tanquam in aeternum valituras.

Et si quis ausu temerario, inimico humani generis suadente, quocumque modo has infringere tentaverit, indignationem Dei omnipotentis, et beatorum Petri et Pauli apostolorum se noverit incursum etc.

Sequitur tenor dictarum legum Federici secundi.

Fridericus Dei gratia Romanorum imperator, et semper Augustus, marchionibus, comitibus, cunctisque populis quos clementiae nostrae regit imperium, salutem et gratiam.

Promulgatio legum.

In die, qua de manu sacratissimi patris nostri Summi Pontificis recepimus imperii diadema, curavimus ad Dei, et Ecclesiae suae honorem, edere quasdam leges, quas in praesenti pagina iussimus annotari, per totum nostrum imperium publicandas: per imperialia vobis scripta praecipiendo mandamus, quatenus eas quisque litteras in suo districtu irrefragabiliter et inconcusse servet, et sunt hae leges.

Ad decus et honorem imperii, et laudem Romani Principis, nihil omnino magis videtur accedere, quam ut expurgatis quibusdam erroribus, et iniquis quorundam statutis penitus destitutis, de caetero Ecclesia Dei plena quiete vigeat, et securam gaudeat libertatem. Sane adeo infidelium quorundam, et iniustorum iniquitas abundavit, ut non dubitent contra apostolicam disciplinam et sacros canones statuta sua confingere contra ecclesiasticas personas, et Ecclesiae libertatem. Cum ergo, dispositione divina favente, nihil velit Ecclesia, quae nihil debet praeter bonum appetere, quod nobis eodem concursu, et eadem non placeat voluntate: nos Fridericus Romanorum imperator, et semper Augustus, hac

edictali lege irritamus, et irrita nunciamus omnia statuta et consuetudines, quae civitates, vel loca, potestates, consules, vel quaecumque aliae personae, contra libertatem Ecclesiae, vel ecclesiasticas personas edere, vel servare, adversus canonicas, vel imperiales sanctiones praesumpserint. Et ea de capitulis suis mandamus infra duos menses post huius publicationem edicti penitus aboleri. Et si de caetero similia attentaverint, ipso iure decernimus esse nulla, et eos sua iurisdictione privatos, superiori protinus applicanda, necnon locum ubi deinceps talia praesumpta fuerint, banno mille marcarum praecipimus subiacere. Potestates vero, consules, rectores, statuarii, et scriptores ditorum statutorum, necnon et consilarii locorum

ipsorum, qui secundum statuta vel consuetudines memoratas iudicaverint, sunt ex tunc ipso iure infames. Quorum sententias et actus alios illegitimos praecipimus aliquatenus non tenere. Quod si per annum huius nostrae constitutionis inventi fuerint contemptores, bona eorum per totum nostrum imperium mandamus impune ab omnibus occupari. Salvis nihilominus aliis poenis contra tales in generali concilio promulgatis.

Item nulla potestas, vel persona publica vel privata, collectas, sive exactiones, angarias, vel parangarias, Ecclesiis, vel aliis piis locis aut ecclesiasticis personis imponere, aut invadere bona ecclesiastica praesumat. Quod si fecerint, et requisiti ab Ecclesia, vel ab imperio, emendare contempserint, triplum refundant, et nihilominus banno imperiali subiacent, quod absque satisfactione debita nullatenus remittatur.

Item quaecumque communitas vel persona per annum in excommunicatione facta propter libertatem Ecclesiae persistiterit, ipso iure imperiali banno subiacent, a quo nullatenus extrahatur, nisi prius ab Ecclesia absolutus fuerit.

Item statuimus, ut nullus ecclesiasticam personam in criminali quaestione, vel civili, trahere ad iudicium saeculare praesumat, contra constitutiones imperiales et canonicas sanctiones. Quod si fecerit, actor a suo iure cadat, et iudicium non teneat, et iudex sit ex tunc iudicandi potestate privatus. Statuimus etiam, ut quis clericis vel personis ecclesiasticis institiam denegare praesumpserit, tertio requisitus, suam iurisdictionem amittat.

Catharos, Patarenos, Leonistas, Spononistas, Arnaldistas, Circumcisos, et omnes haeticos utriusque sexus quocumque nomine censeantur, perpetua damnamus infamia, diffidamus, atque hancimus. Praecipientes ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius revertantur; ita quod filii eorum ad succes-

Impositiones collectarum, etc. sup' eosdem.

Insordescentes per annum in excommunicatione banno imperiali supponuntur.

Ecclesiastici ad saecularia tribunalia non trahendi.

Damnantur quoque haetici cum destinatione poenarum eis infligendarum.

Marchia Anconitana.

Damnantur statuta contra ecclesiasticos, eorumve libertatem edita, vel edenda.

Leges a Friderico latae validat.

siones pervenire non possint, cum longe gravius sit aeternam, quam temporalem offendere maiestatem. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles (nisi ad mandatum Ecclesiae iuxta considerationem suspicionis, ac qualitatem personae propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint), tanquam infames et hanni ab omnibus habeantur. Ita quod si sic per annum manserint, ex tunc eos sicut haereticos condemnamus.

Iuramentum super his praestandum a rectoribus civitatum, etc.

Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut potestates, consules, seu rectores, quibuscumque fungantur officiis, pro defensione fidei praestent publice iuramentum, quod de terris suae iurisdictioni subiectis, universos haereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt. Ita quodammodo quandocumque fuerit quis in potestatem, sive perpetuam, vel temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum iuramento firmare. Alioquin nec pro potestatibus, nec pro consulibus habeantur, et eorum sententias irritas ex tunc decernimus, et inanes.

Poenae contra dominos temporales si haereticos non expulerint.

Si vero dominus temporalis, requisitus et admonitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab haeretica pravitate, post annum a tempore admonitionis elapsus, terram illius ipsis exponimus catholicis occupandam, qui eam, exterminatis haereticis, absque ulla contradictione possideant, et in fidei pietate conservent. Salvo iure domini principalis, dummodo super hoc nullum praestet obstaculum, nec aliquod aliud impedimentum apponat. Eadem nihilominus lege servata contra eos, qui non habent dominos principales.

Et contra eorum receptatores, fautores, etc.

Credentes praeterea receptatores, defensores et fautores haereticorum hannimus, firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit ab Ecclesia excommunicatione notatus, satisfacere contempserit infra annum; ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, vel ad eligendum aliquos

ad huiusmodi, neque ad testimonium, admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec testandi liberam habeat facultatem, nec ad haereditatis successionem accedat. Nullus praeterea ei super quocumque negotio, is id ipse aliis respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam habeat firmitatem, nec causae aliquae ad eius audientiam referantur. Si fuerit advocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta per eum confecta nullius penitus sint momenti. Navigia quocumque locorum pervenerint, si quo casu contingenti rupta fuerint, vel aliter ad terram pervenerint, tam navigia, quam navigantium bona illis integre reserventur, ad quos spectabant antequam navigium illud periculum incurrisset. Sublata omnium locorum penitus consuetudine, quae huic adversatur sanctioni; nisi talia sint navigia, quae pyriticam exerceant pravitatem, aut sint nobis vel christiano nomini inimica.

Naufragantium bona suis dominis restituenda.

Transgressores vero huius nostrae constitutionis bonorum suorum publicatione mulcentur. Et si res exegerit, eorum audacia iuxta mandatum nostrum modis aliis compescatur.

De peregrinis et advenis.

Omnes peregrini, et advenae, libere hospitentur ubi velint, et hospitati, si testari voluerint de rebus suis, ordinandi liberam habeant facultatem, quorum ordinatio inconcussa servetur. Si qui vero intestati decesserint, ad hospitem nihil perveniat; sed bona ipsorum per manus episcopi loci tradantur haeredibus (si fieri potest), vel in pias causas erogentur. Hospes vero si aliquid de bonis talium contra hanc constitutionem nostram habuerit, triplum episcopo restituat, cui visum fuerit assignandum, non obstante statuto aliquo, seu consuetudine, seu privilegiis, quae hactenus contrarium inducebant. Si qui autem contra praesumpserint, eis de rebus suis testandi interdiciamus facultatem, ut in eo punian-

tur, in quo deliquerint, alias, prout culpae qualitas exegerit, puniendi.

Securitas agricultorum.

Agricultores, et circa rusticationem occupati, dum villis insident, dum agros colunt, securi sint quacumque parte terrarum; itaut nullus inveniatur tam audax, qui personas, vel boves, agrorum instrumenta, aut si quid aliud sit, quod ad operam rusticalem pertinet, invadere, capere aut violenter auferre praesumat. Si quis autem huiusmodi statutum ausu temerario violare praesumpserit, in quadruplum ablata restituat, infamiam ipso iure incurrat imperiali animadversione nihilominus puniendus.

II.

Comminatio poenarum contra Daciae regnum invadentes, perturbantes, eiusque iura temere usurpantes (1).

SUMMARIUM

Daciae regnum iuris S. R. E. — Anathematizantur eiusdem perturbatores.

Honorius episcopus servus servorum Dei, charissimis in Christo filiis illustribus regibus, et dilectis filiis principibus, et universis Dei fidelibus regno Daciae circumpositis catholicam servantibus unitatem, salutem et apostolicam benedictionem.

Daciae regnum iuris S. R. E.

Quanto specialius regnum Daciae ad Ecclesiae Romanae noscitur iurisdictionem spectare, tanto ad conservationem eius propensiori studio debemus intendere. Quia non immerito multa reprehensione digni existere videremur, si quod est iuris Ecclesiae Romanae patere remur imminui, vel turbari. Inde est quod ad exemplar felicitis memoriae Alexandri et Innocentii praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vobis omnibus sub interminatione anathematis arctius inhibemus, ne quis praescriptum regnum invadere vel turbare praesumat,

Anathematizantur eiusdem perturbatores.

(1) Ex Regest. Vatic.

aut iura charissimi filii nostri illustris Danorum regis, vel haeredum suorum minuere audeat, vel sibi, quomodolibet usurpare. Siqui autem huius nostrae prohibitionis transgressores extiterint, indignationem nostram et Ecclesiae Romanae senoverint incursum, et anathematis vinculo feriendos.

Datum Laterani sextodecimo kalendas decembris, pontificatus nostri an. quinto. Dat. die 16 novembris 1220, pontif. anno v.

L.

Infeudatio quorundam locorum de terra comitissae Mathildis favore comitis de Mangono sub annuo censu unius asturis et duorum braccorum, salvo tamen Ecclesiarum iure (1).

SUMMARIUM

Lora comiti infeudata, pro quibus praestitit iuramentum. — Census.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Alberto comiti de Mangono, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad communem notitiam volumus pervenire, quod fidelitatis a te iuramento recepto pro Terra Vallese, Rocca Gontienti, Monticelli, Bargi, Ebrigaza, Piederla, Casi, Rocca de Vico, Castirola, Limango, Greta, Mocono, Palliano, Monticello, Fossato Torri, Bacti et Savignano cum omnibus earum pertinentiis, quae fuerint de terra clarae memoriae comitissae Mathildis, et quae pater tuus noscitur tenuisse, te de fratrum nostrorum consilio et consensu investivimus de eisdem nobis de imperiali voluntate libere restitutis, ea in feudum tibi, tuisque legitimis haeredibus concedendo, Ecclesiarum omnium iure salvo; singulis autem annis nobis et successoribus nostris dabis unum asturem et duos braccos in feudi recognitionem praedicti, et cum

Lora comiti infeudata, pro quibus praestitit iuramentum.

(1) Ex Regest. Vatic.

fuero requisitus, semel in anno venies cum quatuor militibus in servitio seu exercitu Ecclesiae per octo dies in tuis moraturus expensis, veniendi ac redeundi tempore minime computato. In huius autem rei memoriam praesentes litteras tibi concessimus bullae nostrae munimine roboratas.

Datum Laterani nonis decembris, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 5 decembris 1220, pontif. anno v.

LI.

Alia similis infeudatio Azzoni de Fregnano sub annuo canone unius asturis et duorum braccorum, Ecclesiarum, iure in omnibus semper salvo (1).

SUMMARIUM

Loca Azzoni infeudata, pro quibus fidelitatis iuramentum praestitit. — Census.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Azzoni de Fregnano, salutem et apostolicam benedictionem.

Loca Azzoni infeudata, pro quibus fidelitatis iuramentum praestitit.

Ad communem notitiam volumus pervenire quod nos fidelitatis a te iuramento recepto, pro castro Rosen. cum plebanatu, et curte, Labanto, Castello Novo, Fusiano, Arimannis, Rodiano, Calvezano, Curte de Pratis, Sancto Petro, Montefe, Montaltu et Monte Torturae cum omnibus earum pertinentiis, quae fuerunt de terra clarae memoriae comitissae Mathildis, et quae pater tuus noscitur tenuisse, te de fratrum nostrorum consilio et consensu investimus de eisdem nobis de imperiali voluntate libere restituis, ea in feudum tibi tuisque legitimis haeredibus concedendo, Ecclesiarum omnium iure salvo: singulis autem annis nobis et successoribus nostris dabis unum asturum et duos braccos in feudi recognitionem praedicti, et cum fueris requisitus, semel in anno venies cum quatuor militibus in servitio seu exercitu Eccle-

Census.

(1) Ex Regest. Vatic.

siae per octo dies in tuis moraturus expensis, veniendi ac redeundi tempore minime computato. In huius autem rei memoriam praesentes litteras tibi concessimus bullae nostrae munimine roboratas.

Datum Laterani nonis decembris, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die, annoque eodem.

LII.

Confirmatio privilegiorum et immunitatum a Bohemiae rege Ecclesiis et ecclesiasticis regni sui concessarum ac restitutarum (1).

SUMMARIUM

Bohemiae rex libertates Ecclesiis sui regni restituit: — Ac firmat privilegia. — Haec omnia validat Honorius. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, praepositis, decanis, et universis clericis per Bohemiam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Quaestione super iurisdictione, decimis, et aliis diversis articulis inter venerabilem fratrem nostrum Pragensem episcopum, et dilectum filium magistrum Ioannem procuratorem illustris regis et baronum Bohemiae coram nobis diutius agitata; idem procurator ipsorum regis et baronum nomine recognovit et dimisit eidem episcopo et Ecclesiae suae omnem libertatem et omnem iurisdictionem, quae sunt Ecclesiae Bohemiae sive de iure, sive per privilegia, sive per approbatam consuetudinem acquisitae, et specialiter illas, quas iste rex per privilegia suae Ecclesiae iam dictae concessit, promittens quod de iurisdictione rusticorum ad Ecclesias suae diocesis pertinentium, coram dilecto filio nostro Gregorio S. Theodori diacono cardinali, Apostolicae Sedis legato, vel alio, cui hoc committendum duxeri-

Bohemiae rex libertates Ecclesiis sui regni restituit:

(1) Ex Regest. Vatic.

mus, exhibebit iustitiae complementum. Dimisit etiam, et recognovit memorato episcopo et Ecclesiae Bohemiae omnia spiritualia, institutiones, salvo patronis iure patronatu, et destitutiones, correctiones, et iudicia clericorum, et omnia alia spiritualia, inter quae visitationem intelligimus et volumus comprehendere, eo salvo quod de Boleslaven., Melviven. et Littomiricen. praepositis exhibebitur iustitiae plenitudo coram legato ipso, vel alio cui fuerit ab Apostolica Sede commissum. De decimis vero promittit regis nomine ac baronum quod plene ac integre solvent eas praefato episcopo, et Ecclesiae suae, ac aliis Ecclesiis et personis ecclesiasticis, sicut de iure debentur, iustitia de populi decimis tam praeteritis, quam futuris coram eodem legato, vel alio, cui haec commiserimus facienda. Omnia quoque privilegia tam Romanorum Pontificum, quam imperatorum et regum Bohemiae ac ducum, vel aliorum Ecclesiis concessa Bohemicis, si extant, restituentur eis, quorum fuisse noscuntur, cum possessionibus, quae ad Pragensem et alias Ecclesias et personas ecclesiasticas pertinere et esse ablata noscuntur. Quod si privilegia ipsius regis, vel praedecessorum suorum non extant, vel sunt forte deperdita, rex ante relaxationem sententiarum excommunicationum et interdicti, quae sunt in ipsum et barones ac regnum eius prolatae, eadem restaurabit secundum tenorem, quem dictus episcopus suo expresserit iuramento. Si vero ea, quae non sunt sua, vel praedecessorum suorum, sunt deperdita vel destructa, dabit operam bona fide, ut eadem restaurentur.

Haec omnia validat Honorius.

Pro iis autem in perpetuum observandis ante relaxationem sententiarum ipsarum praestabitur ex parte regis et baronum sufficiens cautio, secundum mandatum nostrum, quod legato fecimus saepedicto, qua praestita, dictae sententiae relaxentur. Nos autem habentes rata praedicta, ne quid eis desit ad robur plenariae firmitatis, de consilio fratrum no-

strorum auctoritatem nostram adiecimus, decernentes ea in perpetuum valitura.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Laterani tertio idus ianuarii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 11 ianuarii 1221, pontif. anno v.

LIII.

Quod Ecclesia Sancti Ioannis in Laterano de Urbe centenaria gaudeat praescriptione, sicut Ecclesia Romana.

SUMMARIUM

Exordium. — Privilegium centenariae praescriptionis.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis priori et conventui Lateranen., salutem et apostolicam benedictionem.

Sedis Apostolicae circumspectio, quae circa omnes Ecclesias suae providentiae consuevit adhibere cautelam, illarum indemnitatibus propensiori debet studio praecavere, quae ipsi tamquam membra capiti cohaerentes, specialis sibi necessitudinis vinculo sunt astrictae.

Inde est, quod cum Lateranensis Ecclesia speciale membrum, et Romani Pontificis propria sedes existat; statimus et sancimus, ut sicuti contra Romanam Ecclesiam non nisi centenaria currit praescriptio, secundum constitutiones canonicas et legitimas sanctiones, ita quoque ipsi Ecclesiae minoris temporis praescriptio non obsistat. Nulli ergo omnino etc. Si quis autem etc.

Datum Laterani nono kalendas maii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 23 aprilis 1221, pontif. anno v.

Clausulae.

Exordium.

Privilegium centenariae praescriptionis.

LIV.

Quod iudaei diversitate habitus distinguantur a christianis, illisque ministerium publicum non committatur (1).

SUMMARIUM

Iudaei debent habitu distingui a christianis: — Neque publica officia eis committenda.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Burdegalen., et suffraganeis eius, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse, quod iudaei quidam in provinciae Burdegalen. degentes signa, per quae a christianis diversitate habitus distinguantur, prout statutum est in concilio generali, deferre contemnunt. Quare praeter alia enormia, quae inde contingunt, christiani iudaeis mulieribus, et iudaei christianis nefarie commiscuntur. Nobiles quoque ipsius provinciae minime attendentes, quod Christi blasphemi libenter, cum possunt, opprimunt christianos, eis, ut a christianis officiant efficaciter, publica committunt officia exercenda, et ut servi dominis dominantur, ipsos contra concilii praedicti statuta in castris praeficiunt, et in villis. Cum igitur non solum sit impium, verum etiam abusivum, ut iudaei taliter inolescere permittantur, fraternitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus circa haec praedicti statuta concilii facientes inconcussa servari, iudaeos, ut a christianis diversitate habitus se distinguant per subtractionem communionis, et nobiles ne illis publica officia exequenda committant, vel alias eos christianis praeficiant, modo praemisso per censuram ecclesiasticam appellatione remota cogatis.

Datum Laterani tertio kalendas maii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 29 aprilis 1221, pontif. anno v.

(1) Ex Regest. Vatic.

LV.

Quod nemo ex civitate Beneventana domos alterius occupare praesumat, sub poena confiscationis honorum; neque ibi collectae imponantur nisi de rectoris, et totius populi consensu (1).

SUMMARIUM

Beneventum iuris S. Petri. — Decretum (prout in rubrica). — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis iudicibus, consulibus, et populo Beneventan., salutem et apostolicam benedictionem.

Ad tranquillitatem vestram tanto diligentius intendentes, quanto civitas vestra inter caeteras, quae iuris beati Petri existunt, noscitur praeminere; praesentium auctoritate statuimus, ut si quis de civitate ipsa domos vel turres alterius de caetero per violentiam caeperit, nisi eas ad mandatum nostrum, vel rectoris, qui pro tempore in ipsa fuerit civitate, infra tres dies libere resignaverit, ex tunc universa bona ipsius nostris regalibus applicentur, ita quod de illis satisfactio ei, qui fuerit passus iniuriam, Apostolica Sedes de residuo sicut de caeteris regalibus libere pro sua voluntate disponat: si clericus vero fuerit, officio et beneficio sit privatus. Ad haec districtius inhibemus, ne quis civitatem ipsam praesumat aggravare collectis, nisi cum rector, iudices, consules, et octonarii totius populi accedente consensu, id pro communibus ipsius terrae negotiis viderint expedire.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani secundo idus maii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 14 maii 1221, pontif. anno v.

(1) Ex Regest. Vatic.

LVI.

Confirmatio infeudationis terrae Partuselli, sub annua praestatione duarum marcharum argenti, favore comitis Bertoldi (1).

SUMMARIUM

Terra Partuselli comiti Bertoldo infeudata sub annuo censu duarum marcharum argenti. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio comiti Bertoldo, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum terram, quae dicitur Partuselli, a Romana Ecclesia recognoscens, dilecto filio magistro Bartholomaeo subdiacono et cappellano nostro, Apostolicae Sedis legato, nomine nostro fidelitatis praestiteris iuramentum, obligans te, ac tuos haeredes quod nobis et successoribus nostris duas marchas argenti singulis annis pro terra ipsa persolves; nos tuis precibus inclinati, terram ipsam sicut eam iuste possides et quiete, auctoritate tibi apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani decimo kalendas octobris, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 22 septembris 1221, pontif. anno vi.

LVII.

Commissio inquisitionis super vita et miraculis Hugonis abbatis Bonae Vallis ordinis Cistercien. (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Hugonis corpus miraculis clarum. — Inquisitio demandatur de his.

(1) Ex Regest. Vatic.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Viennensi, et episcopo Gratianopolitan., salutem et apostolicam benedictionem.

Qui sua incommutabili providentia cuncta disposuit ab aeterno, licet in operibus primae creationis mirabilem se ostenderit, et mirabiliorem in exhibitione redemptionis humanae; adhuc tamen misericordias suas mirificari non desinens, variis miraculorum insignibus Ecclesiam suam ornat, dum electos eius, quos in Ecclesiae fidei veritate renatos provehit in augmentum virtutum, dat miraculis coruscare, ut sic magis et magis fides in Christo credentium roboretur, spes proficiat et charitas accendatur, ut confundantur, et reverentur Ecclesiae inimici, qui vitam eius insaniam aestimantes, eidem detrahere multipliciter moluntur. Sane gaudemus in Domino, et in eius laudibus gloriamur, quod sicut dilecti filii abbas et conventus Bonae Vallis Cisterciensis ordinis suis nobis nunciis et litteris, adhibitis quoque multorum praelatorum testimoniis, intimarunt, felicis memoriae Hugo quondam eorum abbas pie ac iuste in hoc saeculo vivens, multa obtinuit a Domino miracula fieri manifesta, et nunc anima eius in sanctorum splendoribus habitante, corpus ipsius multis fulget mirabilibus gloriosum. Quare nobis supplicarunt instanter, ut cum valde deputetur indignum eum, quem pro suae merito sanctitatis constat a Domino in triumphanti Ecclesia taliter honorari, ab hominibus sine debita veneratione in Ecclesia militanti relinqui. eundem sanctorum cathalogo ascribi faceremus. Nos igitur, licet supplicationes huiusmodi libentissime amplectamur; ne tamen in hoc aliquid de contingentibus videamur omittere, fraternitatem vestram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, rogamus et monemus attente per apostolica scripta vobis mandantes, quatenus tam de vita, quam miraculis Sancti praedicti plenissime inquirentes, rescribatis nobis super

Judaei debent habitu distingui a christianis.

Neque publica officia eis committenda.

Beneventum iuris S. Petri.

Decretum (prout in rubrica).

Terra Partuselli comiti Bertoldo infeudata sub annuo censu duarum marcharum argenti.

Clausulae.

Exordium.

Hugonis corpus miraculis clarum.

Inquisitio de mandator de his.

bia fideliter veritatem, qua cognita, procedamus exinde prout secundum Deum viderimus procedendum.

Datum Laterani quarto nonas decembris, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 2 decembris 1221, pontif. anno vi.

LVIII.

Confirmatio concordiae inter Cypri regnam et praelatos eiusdem regni, quodque Graeci in locis ritus latini degentes suos episcopos habere minime possint, latinis tamen subesse teneantur episcopis (1).

SUMMARIUM

Amachostanum episcopum reginae commendat. — Compositionem dictam confirmat, servarique mandat. — In eadem dioecesi duo esse non debent episcopi. — Graecos latinis episcopis subiectos fore vult.

Honorius episcopus servus servorum Dei, charissimae in Christo filiae A..... illustri reginae Cypri, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet diligentiam, quam adhibuit venerabilis frater noster Amachostanus episcopus in tuis negotiis promovendis, non esset necessarium commendare, quia, sicut credimus, expertam habes circumspectionem ipsius commodum et honorem tuum devote ac fideliter procurantis; ut tamen plenius de sua providentia et sinceritate praesumas, eum tibi super hoc reddimus commendatum. Quia vero compositione nuper a te cum regni tui praelatis inita, nobis per eundem episcopum praesentata, et ipsius tenore diligenter inspecto, perpendimus, quod non solum Ecclesiis debita iura decimarum, quae sunt egentium animarum tributa, restituis; sed tamquam benedictionis filia oves errantes ad Domini caulas studeas adducere, devotionem tuam in Domino commendamus, cum in sexu fragili virile robur induas, et amorem, quem erga Deum geris in

(1) Ex Regest. Vatic.

animo, devotis operibus repraesentes: propter quod tuis, et praedictorum praelatorum precibus inclinati, compositionem ipsam auctoritate apostolica duximus confirmandam, magnificentiam tuam moventes, et per apostolica tibi scripta mandantes, quatenus compositionem eandem observes in omnibus, et ab aliis facias quantum in te fuerit observari, ita quod bonum pacis et concordiae inter te, ac praedictos praelatos firmiter radiceatur, et devotionis affectus, quem ad Deum geris et Ecclesias, clarius agnoscat. Cum autem in praelatorum latinorum dioecesibus regni tui quidam Graeci Romanae inobedientes Ecclesiae et Ecclesiis Latinorum, tamquam pontifices commoventur, pro quibus nobis humiliter supplicasti, ut in dictis dioecesibus, prout sunt, remanere permitteremus eosdem; nos licet tibi et regno tuo deferre quantum cum honestate nostra valemus, et Graecos ad obedientiam Sedis Apostolicae revertentes fovere ac honorare velimus, mores et ritus Graecorum ipsorum, quantum cum Deo possumus, sustinendo; in his tamen quae periculum generant animarum, et ecclesiasticae derogant honestati, apud nos esse non debet acceptio personarum. Quare talia de caetero sustinere nolentes, cum monstruosum esset, sicut in constitutionibus dicitur concilii generalis, unam et eandem dioecesim diversos habere pontifices: tamquam diversa capita unum corpus haberet, venerabilibus fratribus nostris patriarchae Hierosolymitan., et Tyren. et Caesarien. archiepiscopis nostris damus litteras in mandatis, ut eos morari de caetero, velut praesules, in dictis dioecesibus nullatenus patiantur, sacerdotibus et diaconibus graecis praedicti regni nihilominus firmiter iniungentes, ut praefatis archiepiscopo et episcopis Latinorum, prout sunt et fuerint in eorum dioecesibus constituti, canonicam obedientiam iuxta compositionem faciant supradictam, se tamquam obedientiae filii conformantes sacrosanctae

Compositionem dictam confirmat, servarique mandat.

In eadem dioecesi duo esse non debent episcopi.

Graecos latinis episcopis subiectos fore vult.

Romanae Ecclesiae matri suae, ut sit de caetero unum ovile, ac etiam unus pastor. Ad quod tamquam devotam Ecclesiae filiam, opem et operam te volumus fideliter impertiri, quia per eos de facili quidem contingeret, quod processu temporis non solum a Romanae Ecclesiae obedientia et magisterio, sed aliis haeredum tuorum, et Latinorum dominio se totum regnum subtraheret memoratum.

Datum Laterani tertio kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 30 decembris 1221, pontif. anno vi.

LIX.

Quod beatus Robertus, cuius corpus multis coruscans miraculis in ecclesia monasterii Molismen. requiescit, tamquam sanctus veneratione per monachos eiusdem coenobii habeatur (1).

SUMMARIUM

Inquisitum prius de vita et miraculis B. Roberti. — A Molismen. tanquam sanctum venerari concedit.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbati, et conventui Molismen., salutem et apostolicam benedictionem.

Cum olim nobis per litteras et nuncios vestros supplicassetis instanter adiuti testimoniis, et intercessionibus plurimorum, ut sanctae memoriae beatum Robertum, cuius corpus in vestra requiescens Ecclesia multis et magnis miraculis coruscabat, sanctorum catalogo ascribere deberemus; nos ne in tanto negotio videremur uti aliqua levitate, tam de vita ipsius, quam de miraculis per venerabiles fratres nostros Lingonen. et Valentinen. episcopos mandavimus diligenter inquiri, cum ad hoc, ut aliquis habeatur sanctus in Ecclesia militanti, necesse sit, ut et verae fidei, quae per dilectionem operatur, sana merita cum

(1) Ex Regest. Vatic.

perseverantia finali praecedant, et clara miracula subsequantur, nec alia sine aliis plene sufficiant ad indicium sanctitatis, eo quod nonnulli faciunt opera sua, ut videantur ab hominibus, et nonnunquam angelus Sathanae se in lucis angelum transfigurans, hominibus frequenter illudit, sicut de Magis legitur Pharaonis. Cum itaque inquisitores praedicti nobis super his plene rescripserint veritatem, quia licet nobis quaedam miracula, quae post mortem fecerat intimari, de his tamen, quae in vita fecisse dicitur, fidem plenariam non fecerunt: nos ne precibus vestris videremur omnino deesse, concedimus vobis, ut eum tamquam sanctum in vestra Ecclesia venerantes, etiam apud Dominum suffragia fiducialiter imploretis.

Datum Laterani, sexto idus ianuarii, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 8 ianuarii 1222, pontif. anno vi.

LX.

Confirmatio indulgentiarum pro die consecrationis basilicae Sanctae Mariae Maioris a Sixto tertio et Clemente etiam tertio concessarum (1).

SUMMARIUM

Confirmantur supradictae indulgentiae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis universis christifidelibus praesentem paginam inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Devotio, quam habemus ad gloriosissimam Dei Genitricem Mariam semper Virginem, nos inducit, ut ea quae ad honorem statuuntur ipsius, totis viribus amplexemur. Unde ne unius anni et quadraginta dierum a felicis recordationis Sixto tertio in die consecrationis basilicae Sanctae Mariae Maioris, ac unius anni et quadraginta dierum a Clemente

(1) Ex Regest. Vatic.

A Molismen. tanquam sanctum venerari concedit.

tertio in solemnitate consecrationis eiusdem, qui lapidem altari maiori superposuit consecratum, ab ipso festo consecrationis usque ad octavas Assumptionis eiusdem Beatae Dei Genitricis Mariae praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, necnon et unius anni et quadraginta dierum a nobis vestigiis inhaerentibus eorumdem ab eodem festo consecrationis usque ad dictas octavas omnibus singulis devote accedentibus ad Ecclesiam memoratam concessae indulgentiae possint ab aliquibus processu temporis in dubium revocari, easdem indulgentias praesenti paginae praecepimus annotari, et eas auctoritate apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communitus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Confirmatur
supradictae in-
dulgentiae.

Datum Laterani, quartodecimo kalendas augusti, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 19 iulii 1222, pontif. anno VI.

LXI.

Absolutio ab excommunicationis sententia civitati et populo Lucanis sub certis conditionibus impendenda (1).

SUMMARIUM

Lucani censuris innodati ob ecclesiasticae libertatis violationem, — Respiscunt, et veniam petunt. — Commissio de eis absolvendis. — Conditiones ab eisdem praestandae. — Nonnulli excommunicati Romanam transmittendi.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo, et dilectis filiis priori sancti Frediani, et magistro Petro canonico

(1) Ex Regest. Vatic.

Lucanis, salutem et apostolicam benedictionem.

Laesa olim libertas ecclesiastica a Lucanis enormiter, ad iustitiae praesidium lacrymosa confugit, et eam ut suum sibi conferret auxilium imploravit, quae importune apud nos pro eiusdem defensione libertatis insistens, ac necessariis argumentis ostendens se laedi graviter, si praedictae non prosequeremur iniuriam libertatis, de rigore tandem iuris obtinuit, ut eorumdem Lucanorum temeritatem severitate debita puniremus. Coacti ergo a iure processimus contra illos excommunicantes Parentum tunc eorum potestatem, et consilium, necnon omnes, qui eundem Parentum pro potestate tenerent, et civitatem Lucanam ecclesiastico interdicto supponentes. Ipsi tandem tamquam de sua salute ac honore solliciti attendentes auditum non fuisse a saeculo de Lucanis, quod ecclesiasticam libertatem deprimerent, quam velut devotionis filii prae caeteris circumpositis populis extulerant et servarant, ad cor recedendo ab immutante illud malitia redeuntibus, et sano usu consilio recurrere ad misericordiae remedium decreverunt. Ad eam igitur de tribulatione clamantes, ut eos eriperet de suis necessitatibus, in quas ipsos suggestio maligna induxerat, postularunt, obtinendo dumtaxat ipsis, quod eis ad percutientem se redire liceat, et a vulneratore sui opem vulneris implorare. Illa itaque pro Lucanis proponente praefatis, quod cum geramus illius vices in terris, qui praefert sacrificio pietatem, et cum irascitur non obliviscitur misereri, non poteramus poenitentibus veniam denegare, converti nunc ad illos cogimur se ad nos humiliter convertentes, et eis ad nos redeuntibus pietatis gremium aperire. Cum igitur sicut tu, frater episcope, ac clerus Lucanus vestris nobis litteris intimastis, eisdem Lucanis beneplacitis, et mandatis nostris expositis, dilectus filius nobilis

Lucani censuris
innodati ob
ecclesiasticae
libertatis viola-
tionem:

Respiscunt, et
veniam petunt

Commissio de
eis absolvendis.

vir Prudentius potestas eorum, qui de sinceritate devotionis et fidei a te, episcope, ac clero praedicto, unde gaudeamus, plurimum commendatur, et nonnulli ex ipsis de stando mandatis nostris praestiterint iuramentum, discretionis vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus a residuis omnibus simili iuramento recepto, eis, qui excommunicatione tenentur, absolutionis beneficium impendatis, et relaxetis sententiam interdicti. Quia vero dignum est ut iidem Lucani ad exaltationem et conservationem ecclesiasticae libertatis intendant, quam deprimere nitebantur; volumus et mandamus, quod absolutis excommunicatis, et interdicti sententia relaxata sub debito iuramenti, ex parte nostra, salvis aliis mandatis nostris, iniungatis eisdem, ut statuta omnia et consuetudines, quae sunt contra ecclesiasticam libertatem, et quibus canonicis et imperialibus sanctionibus derogatur, penitus revocent, et eis de caetero non utantur, latis post clericorum exitum contra ipsos, et eorum Ecclesias sententiis irritatis, revocatis possessionum, et aliorum honorum ecclesiasticorum assignationibus, et cassatis confectis contra clericos exilii sui tempore instrumentis, castra, villas, loca, possessiones, ac caetera bona et iura ecclesiastica ab omni datione, turpi onere, publica functione, violenta exactione, angaria et perangaria secundum legalia et imperialia statuta libera perpetuo conservabunt. Non invadent bona ecclesiastica, sed potius pro posse suo eorum invasoribus se opponent libertatis ecclesiasticae, tam apostolica, quam imperialia privilegia inviolabiliter servaturi. Potestati quoque, ac consilio supradicto sub debito iuramenti mandatis, quod et ipsi praedicta observent et faciant inviolabiliter observari ac scribi in constitutionibus civitatis nullo unquam tempore removenda, et successores ipsorum ad eorum observantiam, et ad faciendum ea observari similiter teneantur. Ablata Eccle-

Conditiones ab
eisdem praes-
standae.

sis et personis ecclesiasticis praedicti potestas et populus restituant et restitui faciant universa, neque propter hoc alicui earundem Ecclesiarum et personarum gravamen aliquod inferent, vel inferri permittent, seu diminuent aut subtrahent iura ecclesiastica, sive diminui vel subtrahi patientur. Licet autem per alias litteras transmissas tibi, episcope, mandaverimus, ut ii, qui auctoritate nostra sunt excommunicationis vinculo innodati, ad nostram mitterentur praesentiam absolvendi; attendentes tamen, quod memorati Lucani semper in devotione Sedis Apostolicae perstiterunt, quamquam nuper ipsos ab ea seducendo subdlexerit inimicus, ac volentes mitius agere cum eisdem ipsis gratiam faciendo; volumus, et mandamus, ut tantummodo violatores sacrorum locorum, et altaris praecipue Sanctae Crucis, ac eorum consiliarii, necnon spoliatores clericorum, ac illi etiam qui tempore Parentii officiales erant, cum spoliaverint, nec custodierint ecclesias, ad nostram praesentiam cum vestris litteris personarum et viarum securitate habita, transmittantur. Praeterea cum super satisfactione damnorum facienda nobili viro G.... Lucano civi speciales vobis litteras destinemus, nos, qui tenemur eius exemplo, qui est pacis amator et auctor, pacis consilia cogitare volentes, ut habitae inter eundem nobilem ac quosdam alios concives suos inimicitiae, quae crevisse huius discordiae occasione dicuntur, ex huiusmodi satisfactione sedentur, nolumus vos in satisfactionis facto procedere, nisi prius nobilis ipse cum eisdem suis concivibus ad firmam pacis redierit unitatem, dum tamen de illatis iniuriis ei congruam satisfactionem impendant: super aliis vero, quae contingunt negotium memoratum, inspectis eiusdem circumstantiis, diligenter agatis, prout secundum Deum animarum tam cleri, quam laicorum civitatis praedictae saluti videritis expedire.

Nonnulli ex-
communicati
Romani trans-
mittendi.

Datum Laterani, nonis novembris, pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 5 novem. 1222, pontif. anno vii.

LXII.

Commissio inquisitionis super vita et miraculis beati Wilhelmi archiepiscopi Eboracensis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Miracula ad sepulchrum B. Wilhelmi patrata. — Inquisitio de his facienda demandatur.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Elyen. et dilectis filiis de Fontibus, et de Biavalle abbatibus Cisterciensis ordinis Eboracen. diocesis, salutem et apostolicam benedictionem.

Laodjum

Divinae dispensatio pietatis, quae nunc terribilium suorum virtutes ostendens, quasi quibusdam minis et increpationibus ad poenitentiam conerit peccatores, nunc autem suae suavitatis abundantiam exhibens tamquam blanditiis et promissis quoslibet ad Christi allicit charitatem, quae totis est affectibus a cunctis fidelibus veneranda. Nuper namque in pluribus locis Dominus terram tangens, et faciens eam tremere, multos conterruit ad salutem, et in diversis partibus nova miracula suscitans, multis salutis gaudia coelitus irroravit. Ut enim fidem Ecclesiae suae roboret, et confirmet, spem erigat et exaltet, charitatem continuet et accendat, ut confutet pravitatem haereticam, perfidos ad viam advocet veritatis, et ad poenitentiam revocet peccatores, mirificat sanctos suos, qui legitime certantes in hac Ecclesia militanti ad coelestem patriam pervenerunt, ubi animabus glorificatis feliciter stolam primam adepti, confidentes in illum intelligunt veritatem, et fideles in dilectione acquiescunt eidem, secundam stolam feliciter

(1) Ex Regest. Vatic.

adepti, quando scilicet incinerata nunc corpora glorificanda resurgent fulgida, agilia, subtilia et impassibilia perpetuo cum Domino regnatura. In cuius rei evidentissimum et infallibile argumentum gloriosus Dominus, quorum animas iam glorificavit in coelo, nonnunquam corpora in terra clarificat faciens ea, quasi participantia divinae gloriae, divinis miraculis corruscare, quibus ad venerationem eis debitam exhibendam, eorumque imploranda suffragia, merito invitetur. Unde gaudemus in Domino, et in eius laudibus delectamur; quod sicut venerabilis frater archiepiscopus, et dilecti filii decanus, et capitulum Eboracen., nec non quamplures Ecclesiarum praelati de partibus illis suis nobis litteris intimarunt, felicis recordationis Wilhelmus quondam Eboracen. archiepiscopus tanta vivens fulsit gratia meritorum, quod post felicem eius obitum ad ostendam ipsius gloriam sanctitatis Dominus ad sepulchrum eius multa et magna miracula operatur. Verum licet opportune importune nobis totis affectibus supplicarint, ut cum lucerna non sit ponenda sub modio, sed super candelabrum statuenda; eum, quem Dominus honorat in Ecclesia triumphanti, nos in militanti Ecclesia sanctorum cathologo ascribere deberemus; nos tamen provide attendentes, quod in tam sancto negotio non est, nisi cum maturitate plurima procedendum, ad maiorem evidentiam veritatis discretionem vestrae, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta mandamus, quatenus habentes prae oculis solum Deum, qui non indiget mendaciis alicuius, tam de vita, quam de miraculis Sancti praedicti perquirentes sollicitè veritatem, quae inveneritis per vestras nobis litteras intimetis, ut ex vestra relatione sufficienter instructi, procedamus exinde, prout secundum Deum viderimus procedendum. Quod si non omnes iis exequendis po-

Miracula ad sepulchrum B. Wilhelmi patrata.

Inquisitio de his facienda demandatur.

tueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur.

Datum Laterani, nonis aprilis, pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 5 aprilis 1223, pontific. anno vii.

LXIII.

Insularum rex cum omnibus rebus et bonis suis recipitur sub protectione Sedis Apostolicae cum annua responsione duodecim marcharum sterlingorum (1).

SUMMARIUM

Rex Insularum sua donat Romanae Ecclesiae, cui jurat homagium et annuum censum: — Eum recipit Pontifex sub sua protectione. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Reginaldo regi Insularum illustri, salutem et apostolicam benedictionem.

Promptae fidei, et prae devotionis affectus, quem erga Romanam Ecclesiam studes in effectu laudabiliter exhibere, digne meretur, ut personam tuam sincera benevolentia complectentes, te speciali Sedis Apostolicae gratia prosequamur, tuis supplicationibus favorabiliter annuendo. Sicut enim transmissae nobis tuae litterae protestantur, honorum, quae fiunt in Ecclesia Romana, particeps esse cupiens, ad exhortationem venerabilis fratris nostri Nortwicensis episcopi tunc electi, et Apostolicae Sedis legati, ei Ecclesiae Romanae nomine, ac nostro, insulam de Man, quae ad te iure haereditario pertinebat, nullumque de ipsa servitium facere tenebaris, donasti liberaliter et irrevocabiler tradidisti, recipiens eandem insulam ab Ecclesia Romana in feudum et pro ea nobis fidelitatis et homagii exhibens iuramentum. Ad recognitionem quoque domini Ecclesiae Romanae, tu et haeredes tui annuatim duodecim mar-

(1) Ex Regest. Vatic.

Rex Insularum sua donat Romanae Ecclesiae, cui jurat homagium et annuum censum.

cas sterlingorum in Anglia apud monasterium de Fornis in festo Purificationis Beatae Virginis persolvatis. Quae omnia iurasti te fideliter servaturum. Nos igitur habentes haec rata et grata, tuis supplicationibus inclinati, personam et terram tuam cum omnibus, quae in praesentiarum rationabiliter possides, aut in futurum iustis modis praestante Domino poteris adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus.

Eum recipit Pontifex sub sua protectione.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Clausulae.

Datum Laterani, decimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 23 maii 1223, pontific. anno vii.

LXIV.

Concessio decem et septem librarum usualis monetae hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe pro pauperum alimonia, ac institutio processionis Sanctissimi Salvatoris in die Stationis eiusdem Ecclesiae cum indulgentiarum largitione (1).

(Vide in Innocentio III).

SUMMARIUM

Exordium. — Indictio Stationis ad S. Spiritum in Saxia. — Encomium Hospitalis. — Indicitur quoque solemnis processio. — Concessio ei facta ab Honorio Papa. — De observantia huius statuti.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis rectori, et fratribus Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad commemorandas nuptias salutes, quae in conversione peccatoris moraliter

Exordium.

(1) Ex Regest. Vatic.

Indictio Stationis ad S. Spiritum in Saxia.

Concessio Hospitalis.

Indicitur quae solennis processio.

celebrantur inter spiritum hominis, et gratiam Conditoris, ex quibus affectus et actiones tamquam filii ac filiae generantur; dominica prima post octavam Epiphaniae, quando illud legitur Evangelium, quod Iesus cum Discipulis suis in Chana Galileae, ubi Mater ipsius erat, invitatus ad nuptias aquam convertit in vinum, solemnem apud hospitale vestrum institutum Stationem, in quo vos ex institutione nostra divino estis obsequio participati, ea potissimum ratione, quod in illis nuptiis sex hydriae secundum purificationem iudaeorum fuisse narrantur. Et quidem in hoc hospitali tamquam in Chana Galileae, loco videlicet ubi zelus est transmigrandi de vitiis ad virtutes, positae sunt sex hydriae, idest sex opera misericordiae instituta, quae sunt pascere esurientem, potare sitientem, colligere hospitem, vestire nudum, visitare infirmum, et incarceratum adire. Ad purificationem utique iudaeorum, ut per illa videlicet confitentis a vitiis expientur. Isiae vero sex hydriae usque ad summum implentur, quando illa sex opera misericordiae ad perfectum usque geruntur, et ex aqua fit vinum, cum ex merito eleemosynae ius accenditur charitatis. Quia vero Iesus cum Discipulis suis ad has nuptias in Chana Galileae, ubi Mater eius erat, legitur invitatus, idcirco rationabiliter institutum, ut effigies Iesu Christi a Beati Petri basilica per eiusdem canonicos ad dictum hospitale, ubi memoria beatissimae Matris eius recollitur, intra capsam ex auro et argento, et lapidibus pretiosis ad hoc specialiter fabrefactam venerabiliter deportetur, fidelibus populis, qui ad has nuptias celebrandas devote convenerint, desiderabiliter ostendenda. Ut autem nos, qui Domino revelante venerandum aliis aperuimus Sacramentum, eo etiam inspirante

imitandum aliis praebeamus exemplum; concedimus, statuimus, et iubemus, ut pro mille pauperibus extrinsecus adventantibus, et trecentis personis intus degentibus decem et septem librae usualis monetae, ut singuli accipiant tres denarios, unum pro pane, alterum pro vino, aliumque pro carne, ab eleemosynario Summi Pontificis annuatim vobis in perpetuum tribuantur, et canonicis supra dictis, qui praescriptam effigiem Salvatoris processionaliter deportabunt, singulis duodecim nummi, et cereus unius librae, qui deferatur accensus, de oblationibus beati Petri praestentur. Quia vero non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei; debet huic Stationi Romanus Pontifex cum suis cardinalibus interesse, ut et missarum solemnitas ibi celebret, et exhortatorium faciat de hac celebritate sermonem. Neve fidelis populus famelicus ab iis nuptiis revertatur, praeter materialem et doctrinalem, spirituales quoque sibi cibum impendat, remissionem unius anni de iniunctis sibi poenitentibus indulgendo. Monemus igitur, et obsecramus successores nostros per Iesum Christum, qui venturus est iudicare vivos et mortuos, ut hanc institutionem, quae ipso teste de pietatis fonte processit, faciant inviolabiliter observari, sub obtestatione divini iudicii prohibentes, ut nulli omnino hominum liceat paginam nostrae concessionis, constitutionis et iussionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Signiae, tertio nonas iulii, pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 5 iulii 1223, pont. anno vii.

Concessio ei facta ab Honorio Papa.

De observantia huius statuti.

LXV.

Animadversio contra illos, qui falsas praeferentes reliquias et litteras, nomine Sancti Antonii eleemosynas dolose a fidelibus extorquent (1).

SUMMARIUM

Fraudes huiusmodi reliquias adspertantium. — De his arcendis monendae gentes.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis et dilectis filiis aliis Ecclesiarum praelatis ad quos litterae istae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Grave gerimus et indignum quod, sicut nobis relatum est, multoties a multis, imo, sicut iam pene universalis Ecclesia non ignorat, praetextu simulatae religionis, quin potius damnandae cupiditatis obtentu, quidam nomine Sancti Antonii quasdam regiones percurrunt, qui mendicantes ad opus pauperum eleemosynas, seu verius ad luxum proprium extorquentes, praevanicando graviter quod oblata suscipiunt, sed gravius offendendo per causas, quibus simplices ad offerendum inducunt, dum falsa confingendo miracula, et ignota ossa pro sanctis reliquiis ostendendo, cum falsis litteris non solummodo magnatum et regum, verum etiam apostolicis, et aliorum Ecclesiae praelatorum, sese in stratis publicis obiciunt peregrinis, et locum in quo sanctum Antonium asserunt requiescere inaccessibilem pro latronum insidiis esse dicentes, praeripiunt oblationes eorum, quos deceptorum suffragiorum, et orationum promissione solantur. Saepe vero mensam linteo coopertam exponunt, et impositis super ea luridis manibus seu pedibus crematorum, ad offerendum in ea, tamquam in re aliqua venerabili, devotionem credulorum alliciunt, misericordias Dei multas ex hoc ipso testantes, quod consumpti non sunt, et patientiam eius magnam esse probantes, quod de

Fraudes huiusmodi reliquias adspertantium.

(1) Ex Regest. Vatic.

crematis huiusmodi divinae illudendo virtuti, ipsi ultionis eius divino iudicio non cremantur, ut de aliis abominationibus taceatur, quas circa praescriptam materiam committere referuntur. Quia igitur abusionis tantae flagitium et tantorum flagitiorum abusum nec volumus, nec debemus ulterius sustinere; universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, et districte praecipimus, quatenus per parochias vestras denunciare solemniter procuretis, ne quaestoribus huiusmodi, qui proponunt talia, vel ostendunt, vel impertiantur auditum, vel beneficium largiantur, quin potius eos sicut fures et deceptores sacrilegos et blasphemos confundant et humilient universi. Proviso prudenter, ne dum viri sic pestiferi repelluntur, veris quaestoribus pietatis viscera praeccludantur. Quia sic volumus eis auditum, vel beneficium denegari, ne viris misericordiae fidelium eleemosynas ad opus pauperum Beati Antonii cum humilitate ac veritate petentibus, pius favor et charitativa propter hoc subsidia subtrahantur. Ea vero, quae nomine B. Antonii noveritis esse collata, consignari eius Ecclesiae, prout convenit, faciatis, contradictores per censuram ecclesiasticam, sublato appellationis obstaculo, compescentes.

Datum Signiae, secundo idus iulii, pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 14 iulii 1223, pont. an. vii.

LXVI.

Approbatio compositionis initae inter N. V. Gaufridum de Villa Arduini principem Achaiae, et clericos, ac capitula Ecclesiarum eiusdem principatus (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Abusus in Romaniam invectus res Ecclesiae usui principum applicandi. — Guillelmus ea propter excommunicatus

(1) Ex Cod. Biblioth. Colbertinae edidit Baluz. lib. xvi, pag. 838, Epistol. Innocent. III.

De his arcendis monendae gentes.

resipiscit. — De mandato PP. conventionem inquit cum ecclesiasticis. — Conventionis articuli. — Eam confirmat Pontifex. — Instrumentum resignationis factae a Guillelmo principe. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis et dilectis filiis capitulis eorumdem in terra nobilis viri Gaufridi de Villa Arduini principis Achaiae citra passum Megarae Corinthiensis constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sedis Apostolicae circumspectio constituta super gentes et regna, ut evellat et destruat, aedificet atque plantet, ubique retinens moderamen, interdum rigore, interdum mansuetudine utitur, interdum consideratis circumstantiis temporum et locorum, medium faciens ex utroque, aspera in vias planas et prava dirigit in directa, et lite confusionis implicita explicans et dirimens, litem ipsam ad certas imaginem et rectitudinis normam provida distinctione reducit, ut quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei Deo congrua dispensatione reddantur. Sane cum ex principum imperii Romaniae insolentia confutanda, huiusmodi confusionis inoleverit corruptela, ut nunc eidem bona conferrent Ecclesiis, et nunc ea ipsis auferrent pro suae libito voluntatis, et collata praecipue abbatibus iuxta beneplacitum suum propriis usibus applicarent, ac graeci praelati receptis muneribus indifferenter quoslibet ad sacerdotium promoverent, et dilectus filius nobilis vir G. de Villa Arduini princeps Achaiae innisus huiusmodi corruptelae abbatias et possessiones ecclesiasticas in suis manibus retinens, et fructus earum propriis usibus applicans, et quibus volebat pro libito tribuens, papates (1) tamquam rusticos retineret, quia monitus ab abolenda corruptela praedicta nolebat desistere, ipsum contingit excommunicationis laqueo innodari; sed tactus ab

(1) Papas, clericus vel sacerdos.

eo qui tangit montes et fumigant, se mandatis Ecclesiae obtulit saniori usus consilio pariturum. Et quia humiliter redeuntibus non est Ecclesiae aditus pracludendus, iuxta formam Ecclesiae intra castra ipsius obtinuit per humilitatem reduci, a quibus eiectus fuerat per contumaciam et contemptum. Nos ergo non minus ipsius principis saluti, quam Ecclesiarum utilitatibus providere volentes, sibi praecepimus, ut vel resignationem Ravenicae auctoritate Sedis Apostolicae ampliata reciperet, vel pacem, quam ecclesiastici inierunt, Constantinopolitani barones, qui erga Romanam Ecclesiam maiorem devotionem habentes in servitiis defensionis imperii potius sunt gravati. Verum licet resignationem praedictam, quae gravior videbatur, dictus princeps se dixerit recepisse, quia tamen eam nullatenus effectui mancipavit, sed vobiscum compositionem inivit valde illicitam et penitus inhonestam, nos de ipsius salute solliciti, ipsumque de confusione consilii Achitofel volentes eruere, et ad devotionem Ecclesiae revocare, duximus concedendum, ut per venerabilem fratrem Pelagium Albanensem episcopum, et dilectos filios nostros Thomam tituli Sanctae Sabinae, et Ioannem tituli Sanctae Praxedis presbyteros cardinales cum dilectis filiis clericis Ecclesiarum vestrarum apud Sedem Apostolicam existentibus, necnon P. de Altomagno milite, ac nuntio principis memorati, inter principem ipsum ac clericos memoratos pax tractaretur honesta, et eisdem episcopo et cardinalibus mediantibus, post tractatum diutius habitum, in pacem huiusmodi convenerunt, ampliata resignatione Ravenicae de assensu vestro, deducta terra nobilis viri Oddonis de Roccha domini Athenarum taliter moderata, ut videlicet omnes Ecclesiae vestrae, omnes possessiones suas, quas obtinent in praesenti, vel habuisse aliquando dignoscuntur a tempore coronationis Alexii Bambacoratii, ab omni exactione ac iurisdictione libe-

Guillelmus ea propter excommunicatus resipiscit.

De mandato PP. conventionem inquit cum ecclesiasticis.

Conventionis articuli.

ras habeant laicali, salvis iustis et debitis acrosticis secundum moderationem inferioris adnotatae, non obstantibus compositionibus si quae reperiantur factae perpetuo, ne illis super quibus non apparent aliqua instrumenta nisi a vobis et subditis vestris eorum aliquae merito acceptentur; ita tamen quod super possessionibus quas in praesenti eadem tenent Ecclesiae, nulla eis prorsus a quoquam quaestio moveatur. In casali vero xxv et ultra usque ad lxx lares habente, duo erunt papates cum uxoribus, filiis et familiis suis, nisi forte filii manserint extra domos paternas sub Ecclesiarum dominio a laicali iurisdictione omnino liberi et immunes. Quilibet vero papas unum ennicarium in scatia sua liberum habeat, si illum nunc habet vel habuerit a tempore supradicto. Quod si larium numerus septuagenarium excesserit, in casali quatuor papates erunt in illo liberi et immunes cum singulis ennicariis, sicut superius est expressum. Quod si ultra centenarium et vigesimum quintum excesserit, numerus papatum excrescet in sextum. Et sic deinceps papates addentur cum libertate praescripta. At si casalis xxv lares non habeat, de vicinioribus casalibus seu locis tot adiungantur eidem, quod praefatus xxv numerus impleatur; et sic erunt duo papates in illo praescripta libertate gaudentes. Caeterum reliqui rurales papates cuncta servitia et auxilia consueta et praestita hactenus laicis exhibebunt; eo tamen salvo, quod ipsorum dominus temporalis et sui in personas eorum manus mittere non audebunt, nec permittent quod in terra contra latinorum clericorum celebretur voluntatem. Papates vero seu clerici graeci Ecclesiarum cathedralium viventes a tempore, quo mandatum apostolicum emanavit, ad quod resignationem Ravenicae dictus princeps dicitur recepisse, erunt omnino liberi, ut de aliis superius est expressum. Sed et circa reliquos papates civitatum illud idem servetur quod

est de ruralibus ordinatum. Praelati quoque de laicorum hominibus contra voluntatem ipsorum tam in Ecclesiis cathedralibus, quam in aliis civitatum seu casalium de caetero aliquem non instituent, nec ad ordines promovebunt ultra papatum numerum praetaxatum. Sed et papates a iurisdictione liberi laicorum, debitum, et antiquum acrosticum, si quod debent pro terris, quas nunc tenent, ex illis, quas a praedicto tempore tenuerunt, laicis sine difficultate persolvent. Saepe dictus vero princeps et Latini sibi subiecti decimas integre solvent, et facient a Graecis sibi subditis et non rebellantibus simili modo persolvi. Porro vos eidem principi et suis Ecclesiarum thesauros, et alia mobilia vestra, necnon et iniurias irrogatas, praeter personales, remittetis omnino. Verumtamen de personalibus fructibusque perceptis et damnia datis tempore, quo princeps ipse fuit a dilecto filio nostro Ioanne tituli Sanctae Praxedis presbytero cardinale, nunc Apostolicae Sedis legato, excommunicationis sententia innodatus, necnon de perceptis fructibus ex possessionibus et bonis ecclesiasticis, et damnis illatis a tempore, quo mandatum emanavit praedictum, princeps ipse ac sui vobis competentem satisfactionem impendent et dimittent vobis, si in aliquo reputant se offensos, ac in recompensationem omnium praedictorum vestris cathedralibus Ecclesiis, deducta Argolicensi Ecclesia pro parte nobilis memorati, mille hyperperorum (1) annum redditum assignare curabunt; ita quod cuilibet cathedrali Ecclesiae sors, quae ipsam contingit, videlicet centum septuaginta Ecclesiae Patracensi, Corinthiensi totidem, necnon centum quinquaginta Lacadamonensi et Amicleni Ecclesiis, Coronensi quoque centum quinquaginta, et totidem Mothonensi, necnon Otenensi Ecclesiae totidem; et Argoli-

(1) Hyperperum, moneta imper. Bizantin. aurea, sic dicta, quasi ex auro eximie rutilo et re-cocto confecta.

censi Ecclesiae sexaginta octo certo loco et congruo in eius dioecesi assignetur, nisi forte eadem Ecclesia in acrostico teneatur, quod pro quantitate ipsius eadem sibi reputabit in sortem; si quid ex ipsa defuerit, loco idoneo de aliis suppleturi. Quod si saepefatus princeps ac sui ab Ecclesiis acrosticum duxerit exigendum, de ipso et quantitate ipsius, nisi iam sit remissum, erit prius veritas inquirenda. Et cum constiterit de illo et quantitate ipsius, inquiri debet nihilominus, utrum possessiones et bona pro quibus illud debetur acrosticum (1), deteriorata sint propter malitiam temporis seu etiam imminuta, et iuxta quantitatem deteriorationis vel diminutionis illorum acrosticum pro illis debitum minuatur; reliquis in suo robore remanentibus in praedicta resignatione Ravenicae ac praedicto mandato apostolico comprehensis, necnon et privilegio, quod super Ecclesiarum et clericorum libertatibus voluntarie princeps ipse concessit. Ipse quoque, ac sui et illi, quibus de novo terra dabitur vel baliva, pacem praescriptam servare bona fide iurabunt, ac contra ipsam penitus non venire. Quod si eidem principi vel suis quisquam subiectus contravenire praesumpserit, et ob hoc laqueo excommunicationis ligatus super eo non satisfecerit infra annum, dictus princeps vel ille, cui noscitur immediate subesse, compellet ad satisfactionem competentem et debitam exhibendam, quem tamquam excommunicatum ipse et sui in omnibus evitabunt, praeterquam in perceptione servitii, quod sibi vel illis exhibere tenetur. Cum igitur vos ex parte una, necnon et memoratus princeps ac sui ex altera, praescriptam pacem sponte duxeritis acceptandam, et tam ex parte vestra, quam sua fuerit nobis humiliter supplicatum, ut eandem dignaremur apostolico munimine roborare, nos vestris et ipsius precibus inclinati, ne negotium possit iterato in labyrinthum confusionis

(1) Census qui pro agris et praediis solvebatur.

immergi; pacem ipsam sive concordiam praedictis episcopo et cardinalibus mediantibus auctoritate nostra provide factam, et ultro receptam; gratam et ratam habentes auctoritate apostolica confirmamus et praecipimus firmiter observari. Ad maiorem autem evidentiam saepedictam resignationem Ravenicae, prout exinde confecto authentico continetur, huic nostrae paginae de verbo ad verbum fecimus adnotari.

In nomine Domini. Amen.

Ad honorem Dei et Sanctae Matris Ecclesiae et domini Papae Innocentii III.

Hoc est pactum, sive conventio super universis Ecclesiis positis, sive sitis, vel fundatis in Thessalonica usque Corinthum, quod intervenit inter dominum Thomam Dei gratia Constantinopolitanae Ecclesiae patriarcham, et archiepiscopos Atheniensem, Larisensem, Neopatrensem et episcopos infraponendos, et barones inferius propriis nominibus declarandos. Renuntiaverunt quidem domini Nameus Roffredus comestabulus regni Thessalonici, Otto de Roccha dominus Athenarum, Guido marchio, Ravanus dominus insulae Nigripontis, Raynerius de Traval, Albertinus de Canosa, Thomas de Stromort, comes Bertuldus, Nicolaus de Sancto Omer, Guillelmus de Blanel, Guillelmus de Arsa pro se et hominibus suis et fidelibus et vassallis, in manibus supradicti domini patriarchae recipientis pro Ecclesia nomine domini Papae et suo et archiepiscoporum et episcoporum infra dictos terminos positorum, et Ecclesiarum cunctarum, omnes ecclesias et monasteria, possessiones, redditus, mobilia et immobilia bona, et universa iura Ecclesiae Dei, volentes et firmissime promittentes dictas Ecclesias et monasteria cum omnibus rebus suis habitis et habendis, et personas in eis positas et ponendas, et claustra Ecclesiarum et servientes et servos et ancillas et homines et universa suppellectilia et bona libera

Eam confirmat Pontifex.

Instrumentum resignationis factae a Guillelmo principe

et absoluta per se successoresque suos, homines, milites, vassallos, fideles, servientes et servos in perpetuum permanere ab omnibus angariis et parangariis, taliis, servitiis et servitutibus universis, excepto acrostico tantum, quod eis debent cuncti sive Latini sive Graeci, tam in dignitatibus, quam in minoribus officiis et ordinibus constituti propter terras, quas tenent ab ipsis, si quas tenent vel tenuerunt, quod tempore captionis civitatis regiae Constantinopolitanae solvebatur a Graecis, et nihil aliud debent, et nihil aliud praefati barones per se, successores suos, vassallos, homines, fideles, servientes et servos, sibi in praedictis Ecclesiis sive monasteriis vendicare, nihilque in posterum usurpare; sed si qui ex praedictis clericis tam praelatis, quam caeteris ecclesias vel monasteria destruere voluerint, debent quantum eis licuerit repugnare decenter, et turbare ne compleant quod nequiter conceperunt. Si qui vero fuerint de clericis latinis vel graecis, sive monachis, papatibus, vel calogeris, in dignitatibus, vel minoribus ordinibus, vel officiis constituti, qui dictorum baronum terras detineant, et laborent, et acrosticum solvere noluerint, termino inter eos statuto, nisi solverint quod tenentur, potestatem habeant nominati barones accipiendi de bonis eorum tantum, quod eorum debitum et nihil amplius persolvatur; sed in cunctis absoluti et liberi, quantum ad personas et res ipsorum et Ecclesiarum, quae superabundant debitum, perpetuo in posterum perseverent. Haeredes quoque, sive filios clericorum, sive papatum, et uxores eorum non capiant, vel detineant, vel faciant detineri, vel capi, quamdiu ad mobilia eorum suas poterint extendere manus, sive de eorum mobilibus eis poterit super debiti quantitate satisfieri competenter: filii quoque laicorum graecorum, sive clericorum seu papatum in baronum servitio iuxta morem solitum perseverent, nisi per archiepiscopos,

Bull. Rom. Vol. III

50

vel episcopos, vel de eorum licentia fuerint ordinati. Post ordinationem vero eodem privilegio gaudeant, quo fruuntur clerici in obedientia Romanae Ecclesiae constituti. Si qui vero papatum, vel monachorum graecorum baronum detinuerint et laboraverint terras, quae ad Ecclesiarum vel monasteriorum non pertineant iura, eodem modo praedictis respondeant dominis, quo fecerint laici, qui eorum terras detinent et laborant. Alioquin si praefati barones contra iam dicta venerint vel aliquod praemissorum, post admonitionem per suos excommunicentur praelatos, et tamdiu in excommunicatione persistent, quamdiu de damnis et iniuriis canonice satisfecerint irrogatis. Ut autem praemissis fides plenior habeatur, de voluntate et consensu et auctoritate dominorum Thomae patriarchae, et imperatoris Henrici Constantinopolitan. et archiepiscoporum, et omnium baronum in praesenti chartula positorum appensa sigilla consistunt. Salvis in omnibus domini Papae auctoritate, reverentia et honore; acta sunt haec apud Ravenicam, anno Domini MCCX, indictione XIII, praesentibus archiepiscopis et episcopis et electis et clericis et militibus, videlicet Heracliensi, Atheniensi, Larisensi, Neopatrensi archiepiscopis, Avallonensi, Fermopilensi, Davaliensi, Zaratoriensi, Castoriensi, Sidoniensi, episcopis, Nazariensi, Citrensi electis, de quorum consensu et voluntate et auctoritate sunt praemissa peracta, et praesentibus cantore Leonardo, Iacobo presbytero, Henrico, magistro Bonifacio canonico Ecclesiae S. Sophiae de Constantinopoli, et priore cruciferorum Bononiae, archidiacono Thebano, decano Davaliensi, domino Arduino et Arnuldo capellanis imperatoris praefati, et praesentibus Guiffredo marscalco totius imperii Romaniae, et Rolandino de Canosa, et Raynerio de Gumbulla, et Guillelmo de Sarz, et Bonizo de Sancto Sepulchro, et Gerardino de Gumbulla, et Iacobo de Assesso, et Hu-

gone de Settenguen, Albin de Plunges, et Philippo de Mombis et aliis pluribus. Haec autem completa sunt mense maii die secundo intrante.

Clausulae

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis et iussionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Signiae, secundo nonas septembris, pontificatus nostri anno octavo.

Dat. die 4 septem. 1223, pont. an. VIII.

LXVII.

Approbatio regulae et ordinis fratrum minorum S. Francisci.

SUMMARIUM

Exordium. — Approbatur d. regula. — De recipiendis in ordine. — Prohibetur fratribus sollicitudo de bonis novitiorum. — Habitus novitiorum. — Professus retrocedere nequaquam possit. — Habitus professorum. — Non despiciendi divites. — De divino officio, et ieiunio, et quomodo fratres ire debeant per mundum. — Quae itinerantibus servanda. — Quod fratres non recipiant pecuniam. — De modo laborandi. — Quid pro labore recipiendum. — Quod nihil sibi approprient fratres, et de elemosyna petenda, et de fratribus infirmis. — De poenitentia peccantibus imponenda. — De electione generalis ministri. — Ineptus ministerio deponendus. — Praedicatores eum beneplacito episcopi praedicent. — De admonitione et correctione fratrum. — Non curandum nimium de literis. — Quod fratres non ingrediantur monasteria monachorum. — Idoneis concedenda licentia eundi in terras infidelium. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis illis fratri Francisco, et aliis fratribus de ordine fratrum Minorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Solet annuere Sedes Apostolica piis votis, et honestis petentium desideriis

favorem benevolum impartiri. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris piis precibus inclinati, ordinis vestri regulam a bona memoriae Innocentio Papa praedecessore nostro approbatam, annotatam praesentibus, auctoritate vobis apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Quae talis est.

Approbatur d. regula.

In nomine Domini.

Incipit regula et vita fratrum Minorum.

CAP. I.

Regula et vita fratrum Minorum haec est, scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sive proprio, et in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam et reverentiam domino Papae Honorio ac successoribus eius canonice intrantibus, et Ecclesiae Romanae. Et alii fratres teneantur fratri Francisco et eius successoribus obedire.

CAP. II.

Si qui voluerint hanc vitam accipere, et venerint ad fratres nostros, mittant eos ad suos ministros provinciales, quibus solummodo, et non aliis, fratres recipiendi licentia concedatur. Ministri vero diligenter examinent eos de fide catholica, et ecclesiasticis sacramentis. Et si haec omnia credant, et velint ea fideliter confiteri, et usque in finem firmiter observare, et uxores non habeant, vel si habent, et monasterium iam intraverint uxores, vel licentiam eis dederint, auctoritate dioecesani episcopi voto continentiae iam emisso, et illius sint aetatis uxores, quod non possit de eis oriri suspicio, dicant illis verbum sancti Evangelii, quod vadant et vendant omnia sua bona, et ea studeant pauperibus erogare. Quod si facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caveant fratres, et eorum ministri, ne solliciti sint de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de rebus

Prohibetur fratribus sollicitudo de bonis

Habitus novitiorum.

Professus retrocedere nequaquam possit.

Habitus professorum.

Non despiciendi divites.

De divino officio, et ieiunio, et quomodo fratres ire debeant per mundum.

suis quicquid Dominus inspiraverit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant ministri mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pannos probationis, videlicet duas tunicas sine capucio, et cingulum, et brachas, et caparonem usque ad cingulum, nisi eisdem ministris aliud secundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam; promittentes vitam istam, et regulam semper observare. Et nullo modo licebit eis de ista religione exire iuxta mandatum domini Papae. Quia secundum sanctum Evangelium nemo mittens manum ad aratrum, et aspiciens retro aptus est regno Dei. Et qui iam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum capucio, et aliam sine capucio, qui voluerint habere. Et qui necessitate coguntur, possint portare calciamenta. Et fratres omnes vestimentis vilibus induantur, et possint ea repetiari de saccis et aliis petiis cum benedictione Dei. Quos moneo et exhortor, ne despiciant, neque iudicent homines, quos mollibus viderint vestimentis et coloratis indutos, uti cibis et potibus delicatis; sed magis unusquisque iudicet et despiciat semetipsum.

CAP. III.

Clerici faciant divinum Officium secundum ordinem Sanctae Romanae Ecclesiae, excepto psalterio, ex quo habere poterunt breviaria. Laici vero dicant vigintiquatuor *Pater noster* pro matutino, pro laudibus quinque, pro prima, tertia, sexta, nona, pro qualibet istarum septem, pro vespere autem duodecim, pro completorio septem, et orent pro defunctis. Et ieiunent a festo Omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Domini; sanctam vero quadragesimam, quae incipit ab Epiphania Domini usque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus suo sancto ieiunio consecravit, qui volun-

tarie eam ieiunant, benedicti sint a Domino, et qui nolunt, non sunt adstricti, sed aliam usque ad Resurrectionem Domini ieiunent. Aliis autem temporibus non teneantur fratres nisi feria sexta ieiunare; tempore vero manifestae necessitatis non teneantur fratres ieiunio corporali. Consulo vero, moneo et exhortor fratres meos in Domino Iesu Christo, ut quando vadunt per mundum, non litigent, neque contendant verbis, nec alios iudicent. Sed sint mites, pacifici et modesti, mansueti et humiles, honeste loquentes omnibus sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate vel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intraverint, primum dicant: Pax huic domui. Et secundum sanctum Evangelium de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare.

Quae itinerantibus servanda.

CAP. IV.

Praecipio firmiter fratribus universis, ut nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant, per se vel per interpositam personam. Tamen pro necessitatibus infirmorum, et aliis fratribus induendis, per amicos spirituales, ministri tantum, et custodes sollicitam curam gerant secundum loca, et tempora, et frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire. Eo semper salvo, ut, sicut dictum est, denarios vel pecuniam non recipiant.

Quod fratres non recipiant pecuniam

CAP. V.

Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter ei devote, ita quod, excluso ocio animae inimico, sanctae orationis et devotionis spiritum non extinguant, cui debent caetera temporalia deservire. De mercede vero laboris pro se et suis fratribus necessaria corporis recipiant, praeter denarios, vel pecuniam, et hoc humiliter, sicut decet servos Dei et paupertatis sanctissimae sectatores.

De modo laborandi

Quid pro labore recipiendum

CAP. VI.

Quod nihil sibi
appropriant fra-
tres, et de ele-
emosyna pe-
tenda, et de
fratribus infir-
mis.

Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tamquam peregrini et advenae in hoc saeculo, in paupertate et humilitate Domino famulantes, vadant pro elemosyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Haec est illa celsitudo altissimae paupertatis, quae vos carissimos fratres meos, haeredes et reges regni coelorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Haec sit portio vestra, quae perducit in terram viventium, cui, dilectissimi fratres, totaliter inhaerentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub coelo habere velitis. Et ubicumque sunt, et se invenerint fratres, ostendant se domesticos invicem inter se, et secure manifestet unus alteri necessitatem suam. Quia si mater diligit et nutrit filium suum carnalem, quanto diligentius quis debet diligere et nutrire fratrem suum spiritualem? Et si quis eorum in infirmitate ceciderit, alii fratres debent ei servire, sicut vellent sibi serviri.

CAP. VII.

De poenitentia
peccantibus im-
ponenda

Si qui fratrum, instigante inimico, mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter fratres, ut recurratur ad ministros provinciales, teneantur praedicti fratres ad eos recurrere quam citius poterunt sine mora. Ipsi vero ministri si presbyteri sunt, cum misericordia iniungant illis poenitentiam. Si vero presbyteri non sunt, iniungi faciant per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundum Deum melius videbitur expedire. Et cavere debent, ne irascantur et conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira et conturbatio in se et in aliis impediunt charitatem.

CAP. VIII.

Universi fratres unum de fratribus iustius religionis teneantur semper habere

generalem ministrum, et servum totius fraternitatis, et ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio successoris fiat a ministris provincialibus et custodibus in capitulo Pentecostes, in quo provinciales ministri teneantur semper insimul convenire, ubicumque a generali ministro fuerit constitutum. Et hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum maiorem vel minorem, sicut a praedicto ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore appareret universitati ministrorum provincialium et custodum, praedictum ministrum non esse sufficientem ad servitium et communem utilitatem fratrum, teneantur praedicti fratres quibus electio data est, in nomine Domini alium sibi eligere in custodem. Post capitulum vero Pentecostes ministri, et custodes possint, si voluerint, et eis expedire videbitur, eodem anno in suis custodiis semel fratres suos ad capitulum convocare.

De electione
generalis mini-
stri.

Ineptus mini-
sterio deponen-
dus.

IX.

Fratres non praedicent in episcopatu alicuius episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus fratrum populo penitus audeat praedicare, nisi a ministro generali huius fraternitatis fuerit examinatus et approbatus, et ab eo officium praedicationis sibi concessum. Moneo quoque, et eosdem fratres, ut in praedicatione, quam faciunt, sint examinata et casta eorum eloquia, ad utilitatem et aedificationem populi, annunciando eis vitia et virtutes, poenam et gloriam, cum brevitate sermonis, quia verbum abbreviatum fecit Dominus super terram.

Praedicatores
cum benepla-
cito episcopi
praedicent.

CAP. X.

Fratres, qui sunt ministri et servi aliorum fratrum, visitent, et moneant fratres suos, et humiliter et caritative corrigant eos, non praecipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, et regulam nostram. Fratres vero qui sunt subditi, recordentur, quod propter Deum abne-

De admoni-
tione et corre-
ctione fratrum

gaverunt proprias voluntates. Unde firmiter praecipio eis, ut obediant suis ministris in omnibus, quae promiserunt Domino observare, et non sint contraria animae et regulae nostrae. Et ubicumque sunt fratres, qui scirent et cognoscerent se non posse regulam spiritualiter observare, ad suos ministros debeant et possint recurrere. Ministri vero caritative et benigne eos recipiant, et tantam familiaritatem habeant circa ipsos, ut dicere possint eis, et facere sicut domini servis suis; nam ita debet esse, quod ministri sint servi omnium fratrum. Moneo quoque, et exhortor in Domino Iesu Christo, ut caveant fratres ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura et sollicitudine huius saeculi, detractione et murmuratione. Et non curent ne scientes litteras discere, sed attendant, quod super omnia desiderare debent habere spiritum Domini et sanctam eius operationem, orare semper ad Deum puro corde, et habere humilitatem, patientiam in persecutione et in infirmitate, et diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendant et arguant, quia dicit Dominus: Diligite inimicos vestros, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos; Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum coelorum; Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

CAP. XI.

Praecipio firmiter fratribus universis ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Et ne ingrediantur monasteria monacharum, praeter illos quibus a Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compadres virorum vel mulierum, ne hac occasione, inter fratres, vel de fratribus scandalum oriantur.

Quod fratres
non ingredian-
tur monasteria
monacharum.

CAP. XII.

Quicumque fratrum divina inspiratione voluerint ire inter Saracenos et alios in-

fideles, petant inde licentiam a suis ministris provincialibus. Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis quos viderint idoneos ad mittendum.

Idoneis conce-
denda licentia
eundi in terras
infidelium.

Ad haec, per obedientiam iniungo ministris, ut petant a domino Papa unum de sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, qui sit gubernator, et protector et corrector illius fraternitatis, ut semper subditi et subiecti pedibus eiusdem S. Ecclesiae stabiles in fide catholica paupertatem et humilitatem, et sanctum Evangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, observemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem etc.

Clauusula.

Datum Laterani tertio kalendas decembris, pontificatus nostri anno octavo.

Dat. die 29 novem. 1223, pont. an. viii.

Sequitur hic testamentum B. Francisci.

SUMMARIUM

1. S. Francisci conversionis initium. —
2. Modus orandi. — 3. Reverentia erga sacerdotes — 4. Et erga mysteria divina. —
7. Vita secundum Evangelium. — 10. Fugari vult otiositatem. — 13. Servari paupertatem in aedificiis. — 15. Commendat obedientiam erga praelatos, — 18. Et observantiam huius testamenti. — 19. Observanda regula sine glossa.

§ 1. Dominus dedit mihi fratri Francisco ita incipere facere poenitentiam, quia cum essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum videre leprosos; sed ipse Dominus conduxit me inter ipsos, et fecit misericordiam cum ipsis; et recedente me ab ipsis, id quod videbatur mihi amarum, conversum fuit mihi in dulcedinem animae et corporis. Et postea parum steti, et exivi de saeculo.

S. Francisci
conversionis
initium

§ 2. Et Dominus dedit mihi talem fidem in Ecclesiis, ut ita simpliciter adorarem et dicerem: Adoramus te, sanctis-

Modus orandi

sime Domine Iesu Christe, et ad omnes Ecclesias tuas, quae sunt in toto mundo, et benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

Reverentia
erga sacerdotes

§ 3. Postea dedit mihi Dominus, et dat tantam fidem in sacerdotibus, qui vivunt secundum formam sanctae Romanae Ecclesiae propter ordinem ipsorum, quod si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et si haberem tantam sapientiam quantum Salomon habuit, et invenirem pauperulos sacerdotes huius saeculi in Ecclesiis in quibus morantur, nolo praedicare ultra voluntatem ipsorum. Et ipsos, et omnes alios volo timere, amare et honorare sicut meos dominos, et nolo in ipsos considerare peccatum, quia filium Dei discerno in eis, et domini mei sunt, et propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc saeculo de ipso altissimo Filio Dei, nisi sanctissimum Corpus, et sanctissimum Sanguinem suum, quem ipsi recipiunt, et ipsi soli aliis administrant.

Et erga mysteria
divina.

§ 4. Et haec sanctissima mysteria super omnia volo honorare et venerari, et in locis preciosis collocare.

§ 5. Sanctissima nomina et verba ipsius ubicumque invenero in locis illicitis volo colligere, et rogo quod colligantur, et in locis honestis collocentur.

§ 6. Necnon omnes theologos, qui ministrant nobis verba divina, debemus honorare et venerari, sicut qui ministrant nobis spiritum et vitam.

Vita secundum
Evangelium.

§ 7. Et postquam dedit mihi Dominus de fratribus, nemo ostendebat mihi quid deberem facere, sed ipse Dominus revelavit mihi, quod deberem vivere secundum formam sancti Evangelii, et ego paucis verbis et simplicibus feci scribi.

§ 8. Et dominus Papa confirmavit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendum vitam istam, omnia quae habere poterant, dabant pauperibus. Et eram contenti tunica una, intus et foris reperiata, qui volebant, et cingulo et brachis.

§ 9. Officium dicebamus nos clerici

secundum alios clericos, laici dicebant *Pater noster*, et satis libenter manebamus in ecclesiis, et eramus idiotae, et subditi omnes.

Fugari vult
oliositate.

§ 10. Et ego manibus meis laborabam, et volo laborare, et omnes alii fratres mei firmiter volo quod laborent de laborio quod pertinet ad honestatem. Et qui nesciunt discant, non propter cupiditatem recipiendi precium laboris, sed propter bonum exemplum, et ad repellendam ociositatem.

§ 11. Et quando non daretur nobis precium laboris, recurramus ad mensam Domini, petendo eleemosynas ostiatim.

§ 12. Salutationem mihi Dominus revelavit, ut diceremus Dominus det tibi pacem.

Servari pau-
peritatem in
aediis.

§ 13. Caveant sibi fratres, ut ecclesias et habitacula, quae pro ipsis construuntur, penitus non recipiant, nisi essent sicut decet sanctam pauperitatem, quam in regula promisimus observare, semper ibi habitantes sicut peregrini et advenae.

§ 14. Praecipio firmiter per obedientiam fratribus universis, quod ubicumque sunt, non audeant petere aliquam literam in Curia Romana, per se, vel per interpositam personam, neque pro Ecclesia, neque pro aliquo loco, neque sub spem praedicationis, neque pro persecutione suorum corporum; sed ubicumque non fuerint recepti, fugiant in aliam terram ad faciendam poenitentiam cum benedictione Dei.

Commeodat o-
bedientiam erga
praelatos.

§ 15. Et firmiter volo obedire ministro generali huius fraternitatis, et illi guardiano quem sibi placuerit mihi dare, et ita volo esse captus in manibus eius, ut non possim ire vel facere contra voluntatem suam, quia dominus meus est.

§ 16. Et quamvis sim simplex et infirmus, tamen volo semper habere clericum, qui mihi faciat officium sicut in regula continetur. Et omnes alii fratres teneantur per obedientiam obedire guar-

dianis suis, et facere officium secundum regulam.

§ 17. Et qui inventi essent, quod non facerent officium secundum regulam, et vellent alio modo variare, aut non essent catholici, omnes fratres ubicumque sunt teneantur per obedientiam, quod ubicumque invenerint aliquem ipsorum, proximiori custodi illius loci, ubi ipsum invenerint, debeant praesentare, et custos teneatur per obedientiam ipsum custodire fortiter, sicut hominem in vinculis, die noctuque, ita quod non possit eripi de manibus suis, donec repraesentet eum in manibus sui ministri. Minister vero teneatur per obedientiam mittere eum, per tales fratres, qui die noctuque custodiant eum sicut hominem in vinculis, donec repraesentet eum coram domino Hostiense, qui est dominus protector, et corrector istius fraternitatis.

Et observan-
tiam huius te-
stamenti

§ 18. Et non dicant fratres, haec est alia regula, quia haec est recordatio, admonitio et exhortatio, et meum testamentum, quod ego frater Franciscus parvulus vester facio vobis fratribus meis benedictis, propter quod, regulam quam Domino promisimus, catholice observemus.

Observanda re-
gula sine glos-
sa

§ 19. Et generalis minister, et omnes alii ministri et custodes teneantur per obedientiam in istis verbis non addere, vel minuire; sed hoc scriptum semper habeant iuxta regulam, et in omnibus capitulis quae faciunt, quando legunt regulam, legant et ista verba. Et omnibus fratribus meis clericis et laicis praecipio firmiter per obedientiam, ut non mittant glossas in regula, nec istis verbis dicendo, ita volunt intelligi, sed sicut dedit mihi Dominus simpliciter et pure dicere et scribere regulam, et ista verba, ita simpliciter et pure sine glossa intelligatis, et cum sancta operatione observetis usque in finem.

§ 20. Et quicumque haec observaverit, in coelo repletur benedictione altissimi Patris coelestis, et in terra re-

pletur benedictione Filii sui, cum sanctissimo Spiritu Paraclito, et omnibus virtutibus coelorum et omnibus sanctis.

Et ego frater Franciscus parvulus vester, et servus, quantumcumque possum confirmo vobis intus et foris istam sanctissimam benedictionem. Amen.

LXVIII.

Sanctorum confessorum canoni adscribitur B. Willhelmus canonicus regularis congregationis Sancti Victoris Parisien. et abbas Roschildensis in Dania (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Petitio Pontifici facta de B. Willhelmo Ss. albo adscribendo. — 2. Inquisitio de eius vita et miraculis facta. — 3. Eum canonizat Honorius. — 4. Cultus illi a Danis dandus.

Honorius episcopus servus servorum Dei, universis christifidelibus per regnum Daciae (2) constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Sacrosancta Ecclesia divina luce perfusa per orbem terrarum longe lateque radios suae illustrationis emittit, dum in sanctis suis mirabilis Dominus vitam sanctam eorum, qui seminaverunt in lacrymis, miraculorum virtute confirmat, signisque sequentibus indicat, quod eis splendorem pro meritis tribuit sempiternum, ostendens thesauri sui divitias in vasa misericordiae, iustificando praedestinos, et glorificando iustos, quos in gloriam praeparavit.

§ 1. Cum ergo iam dudum sanctae recordationis Willhelmus abbas monasterii S. Thomae, quod dicitur in Paraclito, et quod quodam felici praesagio, huiusmodi videtur sortitum vocabulum ex eventu, cum vere Spiritus Paracliti donum fuerit, quo idem Domini famulus stola beatitudinis est indutus, post mortem cuius

Petitio Pontifici facta de B. Willhelmo Ss. albo adscribendo.

(1) Ex Regest. Vatic. edidit Fontanin., Codex Canoniz., pag. 53. (2) Legendum putamus Daniae hic et passim in bulla.

dispendium fides devota non patitur, domo lutea in coeleste habitaculum commutata. Quis esset apparuit, et in praemium meriti praecedentis, quia lumen in tenebris latere non poterat, neque civitas posita supra montem abscondi, multis coepit cornescere miraculis, ut sanctus ab omnibus haberetur. Expositis nobis vitae et conversationis ipsius, et quae Dominus operabatur per eum, miraculorum insignis, cum debita fuit a venerabilibus fratribus quondam Lundensi archiepiscopo, et Absolensi et Scariensi episcopis, instantia publicatum, ut quia non erat, quod tanto nunciabatur indicio negligendum, et canonizarem eundem et sanctorum annumerari cathalogo faceremus.

Inquietio de eius vita et miraculis facta.

§ 2. Quia vero aliquando vita sub specie virtutum occulte subintrat, et angelus Sathanae saepe se in lucis Angelum simulate transformat, de praedicti famuli Domini vita, fama et miraculis per praedictum quondam Lundensem archiepiscopum, approbatae vitae virum, timoratum et iustum, cui merito erat super hoc adhibenda fides, ac per venerabilem fratrem nostrum R. Rosquildensem episcopum, et dilectum filium abbatem de Ervado Cisterciensis ordinis, inquiri mandavimus diligenter, qui de vita et fama certi, ac ipsis tam per se, quam per alios et de miraculis tam per eos, in quibus facta fuerant, quam per testes fide dignos, iuratos, veritate cognita, certos nos reddere curaverunt, eis inter alia exponentibus, quod tanta in isto gratia divinae benedictionis effulsit, ut eius suffragiis leprosi mundentur, sanentur aegroti, liberentur daemoniaci, aperiantur lingua mutorum, et quod est mirabilis, iam idem sit plurium mortuorum almificus suscitator.

§ 3. Gaudeat itaque Mater Ecclesia, quod coelestis fabricatur Ierusalem, superni aedificii structura consurgit, nova in templo Dei columna erigitur, novumque produxit misericordia Domini florem,

quem coelesti rore uberius irrigatum, mira et suavi ubertate fructuum lacundavit. Laetari quoque patria vestra debet, et cum iucunditate in laudes assurgere Creatoris, quod tanto est exaltata patrono, talemque apud Deum meruit intercessorem habere per quem nominis sui fama fit celebris, latiusque diffunditur, et per cuius suffragium, quo vicinius, habitatores sui possunt facilius veniam promereri. Cantet propterea novum Domino canticum Ecclesia Sancti Thomae de Paraclito, quae splendore novi luminis confessoris ipsius, requiescentis ibidem, pulchra facta est, et apparuit speciosa. Decet etiam matrem Ecclesiam, ab illius laudibus, quem vitae beatitudinis, signisque ac miraculis beatificum adeo esse constat in gloria, non vacare, sed ei potius debitum honorem exsolvere, ac votis impendere sacramenta. Quare nos, quibus licet immeritis a Domino est Ecclesia gubernanda commissa, super vita, fama et miraculis praefati viri Domini, per dilectum nostrum G. Sancti Theodori diaconum cardinalem, qui legationis officium in partibus illis exercuit, certiores effecti, ne velle videremur quod lateret lucerna sub modio, quae supra candelabrum esse debet, sicque inutiliter Christi essemus vicarii, si non faceremus, ut venerarentur fideles illum, quem sanctorum splendor Dominus tot et tantis fulgentem miraculis ineffabili disposuit providentia venerandum, ipsum de fratrum nostrorum, et multorum praelatorum apud Sedem Apostolicam consistentium, canonizavimus consilio, et sanctorum statuimus cathalogo adscribendum.

Et canonizatus.

§ 4. Quocirca universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quantum tenus scilicet attendentes, quantum terram vestram Dominus honoravit, et speciali quadam praerogativa decoris regnum Daciae insignivit, dum mundo posito in maligno, et malitia hominum excrescente, virum sibi exinde sanctum, qui pro peccatis omnium intercessor fieret, praeelegit,

Cultus illi dandi dandum.

vos, in quorum partibus tam sacri muneris thesaurus habetur, cum ex hoc tota patria nostra, tamquam sibi peculiaris, eius sit suffragiis specialius commendata, praenominatum Sanctum Domini confessorem tota devotione, totoque studio venerari curetis, eum dignis tanto confessore laudum praeconiis extollentes: ita quod ipse devoti sibi populi se gaudeat esse patronum, et vos eius mereamini apud Deum intercessionibus adjuvari, docentes alios per exemplum, quantum esse debeat celebris apud illos confessoris memoria gloriosa, et quidem si diligenter attenditis hunc honorem, gratiarum exsolvetis assiduas Largitori bonorum omnium actiones, uti ex impensa patriae vestrae tantae benedictionis gratia potestis merito, et debetis vos cognoscere debitores.

Datum Laterani duodecimo kalendas februarii, anno octavo.

Dat. die 21 ianuarii 1224, pontific. anno viii.

LXIX.

Concessio locorum utriusque Bundeni ad triginta annos episcopo Reginen. facta sub annuo censu triginta librarum (1).

SUMMARIUM

Concedit bona (de quibus in rubrica) episc. Reginen. sub annuo censu solvendo Romanis Pontificibus. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Reginen., salutem et apostolicam benedictionem.

Cum Bundenum de Runculis, et Bundenum de Arduino, quae ex donatione comitissae Mathildis ad Romanam spectant Ecclesiam, in tua sint dioecesi constituta: nos de communi fratrum nostrorum assensu, ea cum pertinentiis tibi et successoribus tuis usque ad triginta annos tenenda concedimus, sub triginta libra-

(1) Ex Regest. Vatic.

Bull. Rom. Vol. III.

51

rum provenientium censu Romano Pontifici, qui pro tempore fuerit, persolvendo pro investitura locorum ipsorum a te nobis, et eisdem fratribus nostris trecentis libris provenientibus persolutis. Termino autem veniente praedicto, quod inter Romanam Ecclesiam super hoc, et te, et successores tuos convenerit, observetur, quod si nihil convenerit, loca eadem, solutis primo Ecclesiae Reginen. expensis utilibus, et necessariis, libere ad Sedem Apostolicam revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Concedit bona, de quibus in rubrica, episc. Reginen. sub annuo censu solvendo Romanis Pontificibus.

Clausulae.

Datum Laterani septimo kalendas martii, pontificatus nostri anno octavo.

Dat. die 24 feb. 1224, pontif. anno viii.

LXX.

Confirmatio privilegiorum, bonorum et iurium Ecclesiae Ravennaten. (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam Ravennaten. sub apostolica suscipit protectione: — Bonaque omnia ei confirmat: — Pallium quoque archiepiscopo: — Et antiqua privilegia. — Pravas abolet consuetudines: — Bonas firmat. — Contractus sine testibus factos invalidat. — Clausulae.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Simeoni Ravennati archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum, salutem et apostolicam benedictionem.

Etsi universis Sanctae Ecclesiae filiis debitores ex collato nobis a Deo apostolatus officio existamus, illis tamen personis et locis providere nos convenit diligentiori sollicitudine, ac propensiori

Exordium.

(1) Ex Regest. Vatic.

Ecclesiam Ravennaten. sub apostolica suscipit protectione.

Quaque omnia ei confirmat.

studio charitatis, quae ad Sedem Apostolicam noscuntur specialius pertinere. Quocirca, venerabilis in Christo frater archiepiscopus, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et nobilem ac famosam Ravennatensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesse dignosceris, ad exemplar felicitis recordationis Calixti, Gregorii, Honorii, Gelasii Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum sub beati Petri, et nostra protectione suscipimus et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quaecumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione imperatorum, regum, aut principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis parante Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, et illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo praefata Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis, Parmen., Regien., Mutinen., Bononien., Imolen., Faventin., Forolivien., Foropopulien., Caesenaten., Bobien., Cervien., Comaclen. et Adrien. episcopatus, monasterium Galiaten., monasterium Sancti Apollinaris in Classe, monasterium Sancti Severi, monasterium Sancti Laurentii foris murum, monasterium Sanctae Mariae Rotundae, monasterium Sanctae Mamae, monasterium Sancti Apollinaris Novi, monasterium Sancti Ioannis Evangelistae, monasterium Sanctae Mariae in Cosmedin, monasterium Sancti Mercurialis, monasterium Sancti Vitalis, et monasterium Sancti Andreae et canonicam Sanctae Mariae in Portu, salva compositione, quae in praesentia nostra inter te ac ipsam Ecclesiam intercessit, et ius, quod habes in monasterio Sanctae Mariae de Urano, et in canonica Sancti Clementis, canonicam Sancti Georgii in Tabula non longe a muris urbis Ravennae sitam, ecclesiam Sancti Bartholomaei de Mauriano, plebem Sanctae Mariae, quae vo-

catur in Portu, plebem Materii, plebem Sancti Viti, plebem Sancti Venantii de Capite Canneti, plebem Sancti Appollinaris de comitatu Rodigii cum cappellis suis, monasterium Sancti Petri in Maon. In comitatu Pensaurien. castrum Gazolae, castrum Ligabizzi et castrum Grauarolae cum curtibus, iurisdictione et pertinentiis suis. In comitatu Ariminen. castrum Montis Columbi cum iurisdictione temporali et aliis pertinentiis suis. Castrum Montis Crucis cum curtibus, iurisdictione temporali et pertinentiis suis. Districtum Ravennat. urbis, Ripam integram, monetam, teloneum, muros et omnes portas civitatis, Comaclensem comitatum cum honoribus et pertinentiis suis. In civitate Ariminen. monasterium Sancti Thomae apostoli et Sanctae Euphemiae virginis, montem Castri Ualdi, montem Cerni, castrum Offauiae et castrum Montis Boddi et alias possessiones, quas Ecclesia tua habet in Marchia per diversos comitatus. In comitatu Ariminen. montem Genianum, Marazanum, villam Corlianam, castrum Savignani, castrum Montiliani, castrum Montis Novi. In episcopatu Caesenaten. castrum Subrivolae, castrum Montiscucchi, castrum Salliani, castrum montis Gerardi, castrum Serzani et Flarbani, castrum Deuleguardi, et castrum Casalecchi et Rudiliani, et castrum Stagnani, villam Rotae et castrum Rivarsani, castrum de Monte, et castrum Ronchi cum curtibus, iurisdictione et pertinentiis suis. In episcopatu Populien. castrum Novum, castrum Tuderani, castrum Quilliani, castrum Bagnoli, castrum Molini Veteris et castrum Montis Bovarii cum curtibus, iurisdictione et pertinentiis suis. In episcopatu Faventin. castrum Aurioli, castrum Taibani et villam Sancti Pontii. In comitatu Imolen. villam Lucii cum curtibus, iurisdictione et pertinentiis suis. In territorio Ravennae Rovendulam, villam Sancti Pancratii et villam Sancti Archangeli, villam Ruffi et Caboy, et castrum Ca-

Pallium quoque archiepiscopo.

Et antiqua privilegia.

semurate cum curtibus, iurisdictione et pertinentiis suis, et comitatum Argentae, idest ipsam Argentam cum Pado, ripis, paludibus et piscariis suis, stratis, viis, pascuis, sylvis, et publicariis universis et cum integro comitatu Argentae, videlicet villam Portus et totum plebanatum eius, scilicet Caput Sandalis, Grasalum, Ripam Persici, Vergundinum, Portum Veterariae, Sandalum, Materium, Cavallum et curtem de Podio cum placito, districtu, et omni iurisdictione a principio comitatus Argentae usque Ravennam. Usum quoque pallii, plenitudinem videlicet pontificalis officii tuae fraternitati Apostolicae Sedis liberalitate largimur, quo infra Ecclesiam tuam utaris diebus inferius annotatis, videlicet in Nativitate Domini, festivitate prothomartyris Stephani, Circumcisione Domini, Epyphania, Ypapanti, dominica in Ramis Palmarum, Coena Domini, Sabbatho Sancto, feria secunda post Pascha, Ascensione, Pentecosten, tribus festivitibus Beatae Mariae, Natali Beati Ioannis Baptistae, solemnitatibus omnium apostolorum, commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Ecclesiarum, anniversario tuae consecrationis die, Ecclesiae tuae principalibus festivitibus, consecrationibus episcoporum et ordinationibus clericorum. Ad haec adiicientes arctius inhibemus, ne quis cimiteria Ecclesiarum et ecclesiastica beneficia haereditario iure possideat, quod si quis facere forte praesumpserit, censura canonica compescatur. Praeterea quod communi assensu capituli tui, vel partis consilii sanioris in tua dioecesi per te, vel successores tuos fuerit canonice institutum, ratum et firmum volumus permanere. Prohibemus insuper, ne excommunicatos, vel interdictos tuos ad officium, vel communionem ecclesiasticam sine conscientia et consensu tuo quisquam admittat, aut contra sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire praesumat; nisi forte periculum mortis immineat, aut dum praesentiam

tuam habere nequiverint, per alium secundum formam Ecclesiae, satisfactione praemissa, oporteat ligatum absolvi. Sacrorum quoque canonum auctoritatem sequentes, statuimus, ut nullus archiepiscopus vel episcopus absque tuo, vel successorum tuorum assensu conventus celebrare, causas etiam, vel ecclesiastica negotia in Ravennaten. dioecesi, nisi per Romanum Pontificem, vel eius legatum fuerit eidem iniunctum, tractare praesumat. Illam quoque abusivam consuetudinem, vel potius abhominabilem corruptelam, qua cives Ravennates, archiepiscopo decedente, bona mobilia archiepiscopatus tamquam ad eos iure successionis pertineant, rapiunt et asportant, inhibentes electo ne ingrediatur archiepiscopale palatium, nisi prius iuret se illorum consuetudines servaturum, penitus abolemus sub interminatione anathematis prohibentes ne talia de caetero attententur. Porro consuetudinem, quam in portanda cruce et tintinnabulo cum praedecessoribus tuis usque ad haec tempora servavisti, videlicet ut quocumque iveritis, excepta urbe, et tribus milliariis prope, et tribus milliariis a loco ubi fuerit Romanus Pontifex, crucem et tintinnabulum sine contradictione qualibet de Sedis Apostolicae licentia deferatis, et signare, ac signando benedicere, ubicumque cum praedictis insignibus fueritis, sine praesumptionis nota possitis, auctoritate apostolica confirmamus; salva tamen moderatione concilii generalis. Libertates quoque, et rationabiles ac approbatas consuetudines Ecclesiae tuae in civitate, dioecesi, vel metropoli eius tam circa spiritualia, quam temporalia, sicut eas iuste ac pacifice obtinet, confirmamus. Ad haec districtius inhibemus, ne quis terras aut homines ipsius Ecclesiae ubicumque consistant, indebitis et insolitis servitiis vel exactionibus aggravare praesumat. Praeterea quia Ecclesia tua gravia frequenter dicitur incurrisse dispendia, ex eo, quod prae-

Pravae abolet consuetudines.

Bonae armat.

Contractus sine testibus factor invalidat.

decessores tui, non adhibitis testibus, consueverunt suos celebrare contractus; volentes indemnitati eius imposterum praecavere, districtius inhibemus, ne contractus ipsius Ecclesiae sine adhibitione testium de caetero celebrentur, et si qui amodo facti fuerint, viribus careant tanquam contra inhibitionem apostolicam attentati. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quantum et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum magistri Guidonis domini Papae notarii, secundo idus maii, indictione duodecima, incarnationis dominicae anno millesimo ducentesimo vigesimoquarto, pontificatus vero Domini Honorii Papae tertii anno octavo.

Dat. die 14 maii 1224, pontif. anno VIII.

LXXI.

Quod abbates, seu priores ordinis Camaldulen. a monasteriorum regimine amovendi, seu de excessibus eorum corrigendi, ad appellationes interponendas minime admittantur (1).

SUMMARIUM.

Inhibet ne abbates et priores Ord. Camald. a regimine amovendi, seu de excessibus corrigendi, appellationis obstaculum interponant.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis priori, et conventui Camaldulen., salutem et apostolicam benedictionem.

Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quod frequenter accidit, quod cum aliquos vultis abbates, seu priores ordini vestro subiectos amovere a monasteriorum regimine, vel de suis excessibus castigare, sicut eiusdem exigunt ordinis instituta, iidem ut canonicam correctionem eludant in vocem appellationis frivole mox prorumpunt, occasione huiusmodi vos et monasteria, quae a vobis tenentur, multis expensis et laboribus fatigantes. Quare humiliter supplicastis, ut cum illi ad defensionem iniquitatis usurpent, quod ad praesidium innocentium dignoscitur institutum, eis appellandi taliter aditum praeccludere dignaremur; quia ergo sicut nec praelati valent sine causa gravare subiectos, sic nec subditi pro sola voluntate sub appellationis obtentu correctionem possint eludere praelatorum, vestris supplicationibus inclinati, auctoritate praesentium districte inhibemus, ne contra vos a regulari correctione praedicti abbates et priores appellationis obstaculum temere interponant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum

Inhibet ne abbates et priores Ord. Camald. a regimine amovendi, seu de excessibus corrigendi, appellationis obstaculum interponant.

(1) Ex Regest. Vatic.

Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani idibus maii, pontificatus nostri anno octavo.

Dat. die 15 maii 1224, pontif. anno VIII.

LXXII.

Confirmatio bonorum omnium, ac limitum Forosempronensis Ecclesiae, ac cuiusdam sententiae eiusdem favore ab Alexand. PP. III latae (1).

SUMMARIUM.

Proemium. — Ecclesiam hanc sub tutela S. A. recipit: — Eique bona omnia confirmat. — Fines eiusdem designat. — Sententia Alexandri II PP. de plebe de Sorbitulo. — Honorii PP. et S. R. E. card. subscriptiones.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Monaldo Forosemp. episcopo, eiusque successoribus canonicè substituendis, in perpetuum.

Proemium.

In eminenti Apostolicae Sedis specula disponente Domino constituti, fratres nostros episcopos tam propinquos, quam longe positos fraterna debemus charitate diligere, et commissas eorum gubernationi Ecclesias patrocinio Apostolicae Sedis communit, quo ex suscepti executione officii tanto vigilantiores possint semper existere, quanto a pravorum incursum securiores se viderint permanere.

Ecclesiam hanc sub tutela S. A. recipit:

Ea propter, venerabilis in Christo episcopo, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et Forosempronensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesse dignosceris, ad exemplar praecessorum nostrorum felicitatis memoriae Victoris, Alexandri secundi, Gregorii septimi, Paschalis, Innocentii, Eugenii, Anastasii, Adriani, Alexandri III, Lucii et Innocentii Romanorum Pontificum sub beati Petri

(1) Ex autographo in archivio Ecclesiae huius edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II.

et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuente, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, et illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Civitatem ipsam Forosempronensem cum aliis, et omnibus suis pertinentiis, plebem Sancti Martini cum cappellis et aliis pertinentiis suis, plebem Sancti Hippolyti, cum ipso castro, quod dicitur castrum Sancti Hippolyti, cum cappellis et aliis pertinentiis suis, plebem Sancti Floriani cum castro ipsius plebis, et cappellis, et aliis pertinentiis suis, plebem Sancti Petri in Caruco, cum cappellis et aliis pertinentiis suis, castrum, quod dicitur Sancti Andreae cum omnibus pertinentiis suis, castrum Montis Blondi, cum pertinentiis suis, castrum Montis Cerasoli, cum pertinentiis suis, castrum Parasacchi cum pertinentiis suis, castrum Scarleni cum curte et aliis pertinentiis suis, Montem Felcinum cum pertinentiis suis, Montem Orasi cum castro Montis Conversorum, et omnibus aliis suis pertinentiis, montem, qui olim dicebatur Castrum Salvatoris, cum pertinentiis suis, castrum Vallis cum omnibus pertinentiis, castrum Carpineti cum pertinentiis suis, castrum Levissi Torquati cum curte, et omnibus suis pertinentiis, castrum Serbilungi cum omnibus suis pertinentiis, castrum Caspissae cum curte et aliis suis pertinentiis, castellarium, quod dicitur Rossundum cum omnibus suis pertinentiis, mansum unum, quem tenet haeres Raynerii de Girardo in curte de Nubilaria, cum omnibus pertinentiis, monasterium Sancti Christophori de Castellaro cum castro et omnibus suis pertinentiis, monasterium Sanctae Faustinae cum omnibus suis pertinentiis, monaste-

Eique bona omnia confirmat.

riam Sancti Laurentii, monasterium de Austro, monasterium Sancti Terentii cum omnibus pertinentiis. Insuper in comitatu Fani montem, qui dicitur Mons Calvus cum suis pertinentiis, et montem qui dicitur Mons Fani, cum pertinentiis suis, cappellam Sancti Petri cum toto ipso castro de Plano, cum tota ipsa massa de Plano, cum vivorum ac defunctorum redditibus universis, et aliis pertinentiis suis. In comitatu Forosempronien- si terram in integrum, quanta iuris nostri palatii fuit, necnon et totum publicum, qui sacrae Romanae Ecclesiae pertinuit. In comitatu Calliensi castrum quod dicitur Mons Catulus, cum aquis, molendinis, suisque aliis pertinentiis, plebem Sancti Ioannis in Sorbitulo cum cappellis et castellis omnibus, quae sunt in tota massa de Sorbitulo cum decimis et oblationibus vivorum et defunctorum, redditibus et consecrationibus universis, cum silvis, aquis, molendinis, pratis, vineis, terris cultis et incultis, et aliis omnibus eorum pertinentiis, cappellam Sancti Andreae de Loreto, cum castro, et aliis suis pertinentiis. Monasterium Sanctae Mariae in Portuno, cum omnibus suis pertinentiis, castrum Montis Aldani, cum omnibus ad se pertinentibus, de quibus supradictis annis singulis sacrosanctae Romanae Ecclesiae bisantium unum census nomine Sempronien- sis Ecclesia teneatur exsolvere. Ut autem maiori parte gaudere possis, in posterum fines episcopatus Forosempronien- sis tibi, tuisque successoribus confirmamus; sicut finibus ipsis idem episcopatus distinguitur et praedecessores tui eos usque ad haec tempora rationabiliter possedis- se noscuntur; utique fines tales sunt: incipiunt ex parte Fani a Rivo Maiori, ubi intrat in Metaurum sub ponte Sancti Cipriani, et ascendit per ipsum rivum usque ad Trivium Suffanariae, et descendit in rivum Putridum, ascenditque per eundem rivum usque ad alium rivum, qui vocatur Dulce, et per ipsum rivum usque ad Montem

Aldi, et sic ascendit per Thesaurum usque ad terram Urbinatam, descendentes per pontem Maurum Veterem, ascenduntque usque ad rivum Candiliani, et sic durat per ipsum rivum usque in focem Petrae Pertusae, et transilientes per Montem Ferri transeunt usque ad Spongiam, et vadunt usque ad rivum Montis Casuli, et transeunt per castrum Noricle ad Sanctum Blasium, et hinc ascendunt ad Sanctum Petrum, et Campum, et descendunt ad apicem Albelli, ascenduntque per fossam Sancti Marci, usque ad crucem S. Martini, inde descendunt per fossam Dullionis et Farasti, ascendunt ad fossam Varangulae, et sic durans ascenden. usque ad terram Salatam, emergunt ad Senum Censuae, et ascendunt in Neulam Brungalensem, et hinc usque ad Susannum fluvium, transeunt per Camaio- rem ascendunt in terram Boccabelli, et sic durans usque in montem Bili, et transeunt per Trovetum in Forratum Longi usque ad trivium Poeffi, et ascendunt ad crucem Sancti Bartoli, et sic per terram Morellam descendunt in rivum Callii, sic usque in Metaurum, qui primus finis est. Ius autem episcopale in ecclesiis, et cappellis, sive in monasteriis, castris et villis, quae infra hos fines continentur, tibi et successoribus tuis duximus confirmandum, sicut iustum antecessores tui iuste percipere consueverunt. Praeterea sententiam quam pia recordationis praedecessor noster Alexander secundus de plebe Sancti Ioannis, quae dicitur de Sorbitulo, cum caeteris ecclesiis de massa Sorbituli inter bonae memoriae Benedictum praedecessorem tuum Forosempronien- sem, et Guillelmum Senogalliensem episcopos protulit, et eam privilegii munimine roboravit ratam habentes, eandem plebem cum praefatis ecclesiis, decimis, oblationibus vivorum ac defunctorum, et consecrationibus universis, tibi, et Ecclesiae tuae apostolica auctoritate confirmamus, et praesentis scripti privilegio communimus; ad maiorem autem Eccl-

Sententia Alex-
andri II PP.
de plebe de
Sorbitulo.

siae tuae cautelam ipsius sententiae formam sicut in eius authentico continetur (1), cuius tenor talis est. Cum in Dei omnipotentis nomine, et reverentia in sacrosancto Lateranensi palatio dominus Papa Alexander cum quamplurimis resideret episcopis, quorum hic sunt nomina, quae sequuntur. In primis dominus Ildebrandus sanctae Romanae Ecclesiae archidiaconus, necnon et dominus Petrus Damianus Ostiensis Ecclesiae episcopus, et D. Bonifacius Albanensis episcopus, et dominus Mainardus Sutriensis, et D. Hugo Eugubiniensis Ecclesiae episcopus, et dominus Mainardus Urbinaten., et dominus Arduinus Fanensis episcopus, et D. Guillelmus Humanensis episcopus, et dominus Hugo Calliensis episcopus, et dominus Dominicus Pisaren- sis episcopus, et D. Lotharius Auximanensis Ecclesiae episcopus, et alii quamplures, in quorum omnium praesentia surgens Guillelmus Senogalliensis episcopus inquit: Domine pater reverende, vestrae sanctissimae conqueror pietati super fratre nostro Benedicto Forosempronien- si episcopo, qui quandam Ecclesiam nostrae dioecesis, cuius vocabulum est Ioannis, quae dicitur in Sorbitulo, cum suis ecclesiis, eidem massae, quam nobis, nostrae Ecclesiae sacra contendit, et sibi temere usurpare praesumpsit, unde vestram deprecor pietatem, ut nostrae Ecclesiae iustitiam facere dignemini. Tunc dominus Petrus Damianus coepit exponere quatenus dominus Victor sanctae Romanae Ecclesiae antistes Forosempronien- si Ecclesiae, motus pietate paupertatis eiusdem, cum decimis et oblationibus universis miserando concesserit, suoque dominio mancipaverit eiusdem massae ecclesias universas iisdem redditibus praelibatis, quo referente idem caeteri protestati sunt, quod haec vera esset assertio. Quod audiens dominus Papa Alexander, cunctis audientibus, placido ore inquit: Quod a praedecessore nostro bonae mem-

(1) Deest fortasse hic referimus.

domino Victore nobis referentibus statutum agnovimus, firmum, et ratum esse censemus, et praecipimus, ut deinceps D. Guillelmus Senogalliensis episcopus, nec illius successores inquietare audeant Benedictum Forosemproniensem episcopum, vel eius successores in perpetuum. Quod si amplius inquietare tentaverit, sit in poena ducentorum solidorum aureorum, medietatem Ecclesiae supradictae (1). Actum est hoc mense maii, die vero decima, indictione decimatertia.

Ego Sergius sanctae Romanae Ecclesiae scrinarius, haec acta scripsi.

Decernimus ergo etc. Si qua igitur etc. Cunctis autem etc. Amen.

Ego HONORIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Hugo Hostien. et Velitern. epi-
scopus.

Ego Pelagius Albanensis episcopus.

Ego Nicolaus Tusculanensis episcopus.

Ego Leo tit. S. Crucis in Hierusalem presbyter card.

Ego Guala Sancti Martini presbyter cardinalis.

Ego Stephanus basilicae Duodecim Apostolorum presbyter cardinalis.

Ego Gregorius tituli Sanctae Anastasiae presbyter cardinalis.

Ego Thomas S. Sabinae presbyter cardinalis.

Ego Ioannes Sanctae Praxedis presbyter cardinalis.

Ego Dec. Ss. Sergii et Bacchi diaconus cardinalis.

Ego Gregorius Sancti Theodori diaconus cardinalis.

Ego Romanus Sancti Angeli diaconus cardinalis.

Ego Stephanus Sancti Adriani diaconus cardinalis.

Ego Petrus S. Georgii ad Velum Aureum presbyter cardinalis.

Datum Laterani per manum magistri Guidonis domini Papae notarii, xiv kalen. iunii, indictione XII, incarnationis

(1) Deest fortasse aliquid.

dominicæ anno millesimo ducentesimo vigesimo quarto, pontificatus vero domini Honorii Papæ tertii anno octavo.

Dat. die 19 maii 1224, pontif. anno VIII.

LXXIII.

Exemptio ordinis Cisterciensis monachorum S. Benedicti a solutione decimarum.

SUMMARIUM

Cistercienses ad monita Innocentii III componunt cum Ecclesiarum praelatis de decimis. — Inquietantur ab eisdem. — Ideoque a novalium solutione liberi declarantur.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, officialibus, et aliis Ecclesiarum praelatis, ad quos istas litterae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum abbates Cisterciensis ordinis tempore concilii generalis, ad commonitionem felicis mem. Innocentii Papæ prædecessoris nostri statuerint, ut de cætero fratres ipsius ordinis, ne occasione privilegiorum suorum Ecclesiae ulterius gravarentur, de alienis terris, et ab eo tempore acquirendis, si eas propriis manibus aut sumptibus colerent, decimas persolverent Ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea solvebantur, nisi cum eisdem Ecclesiis aliter ducerent componendum; idem prædecessor noster, quia sperabat, ut Ecclesiarum praelati prouiores et efficaciores existerent ad exhibendum eis de suis malefactoribus iustitiæ complementum huiusmodi, ratum habens, et gratum, hoc ipsum ad alios regulares, qui gaudent similibus privilegiis, extendi voluit et mandavit.

§ 1. Sed quod dolentes referimus, in contrarium res est versa, quia sicut ex allata querela abbatum ipsius ordinis frequenter audivimus, nonnulli Ecclesiarum praelati, et alii clerici, eorum privilegia temere contemnent, et conten-

des malitiose ipsorum pervertere intellectum, eos multipliciter inquietant. Nam cum sit ipsis indultum, ut de novalibus, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt, sive de hortis, virgultis et piscationibus suis, vel de suorum animalium nutrimentis, nullus ab eis decimas exigere vel extorquere præsumat; quidam perverso intellectu conficto, dicentes quod non possunt intelligi, nisi de his, quæ sunt ante dictum concilium acquisita, ipsos super his multiplici exactione fatigant.

§ 2. Nos igitur eorum quieti paterna sollicitudine providere volentes, universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus abbates et fratres eiusdem ordinis, a præstatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante concilium memoratum, et de novalibus, sive ante, sive post idem concilium acquisitis quæ propriis manibus ac sumptibus excolunt, quam de hortis, virgultis, piscationibus suis, ac de suorum animalium nutrimentis, singuli vestrum omnino serventur immunes.

Datum Laterani quinto idus novembris, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 9 novembris anno Domini 1224, pontif. anno IX.

LXXIV.

Alia consimilis exemptionis concessio.

SUMMARIUM

Ordo Cisterciensis a solutione decimarum declaratur immunis.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, et fratribus Cisterciensis ordinis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum aliquando cogente necessitate, vel utilitate propria requirente, terras vestras ante generale concilium acquisitas, concesseritis aliis excolendas, ne pro eo quod de possessionibus post idem concilium acquisitis, decimas solvitis, si ad

Ideoquæ a novalium solutione liberi declarantur.

manus vestras taliter concessas redierint, a quoquam vexari possitis, ut nullus a vobis de huiusmodi terris, quæ ad vos taliter redierint, si eas manibus propriis aut sumptibus colitis, occasione concilii memorati, decimas exigere vel extorquere præsumat, auctoritate præsentium inhibemus.

Nulli ergo etc. Si quis autem etc.

Datum Lateran. septimo kalend. decembris, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 25 novembris 1224, pontif. anno IX.

LXXV.

Unam præbendam in singulis Franciæ Ecclesiis reservat pro necessitatibus Ecclesiae Romanæ (1).

SUMMARIUM

Proœmium. — Nonnullorum murmuraciones propter expensas Curiae Romanæ — Refelluntur. — Unam præbendam in singulis Ecclesiis reservat pro S. R. E. necessitatibus. — Omnia vero gratis datum iri spondet. — Superiora rationibus et monitis urget. — Adhortatio ad Franciæ episcopos.

Honorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, et dilectis filiis universis Ecclesiarum praelatis per regnum Franciæ constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Super muros Hierusalem custodes positi, quanto eminentiorem speculum dignitatis attendimus, tanto in eminentiori debito sollicitamur officii, ut vigilantia custodia nobis quoque per meritum, aliis per exemplum, quatenus in conspectu Altissimi conscientiae puritas conservetur, et in facie propriae famae integritas non laedatur. Multum enim cedit ad commodum, ut et conscientiam fama non deferat, et famam conscientia contemni non exponat, sed potius mutuis promoveantur suffragiis, et mutuis sibi promotionibus suffragentur, propter quod in vestibus

(1) Ex Martene, Anecd., tom. I, col. 929.

Bull. Rom. Vol. III.

52

Aron mala punica cum tintinnabulis dependebant. Porro dum attendimus, quid onus honoris exposcat, quid sarcina dignitatum desideret, multa nos cura sollicitat, multae nos sollicitudinis urgemur instantia, qualiter Deo satisfaciamus, et homini, etsi non ut volumus et debemus, saltem prout permittimur et valeamus. Sane multos multotiens, et audivimus, et vidimus murmurantes propter expensas, quas venientes ad Sedem Apostolicam faciebant. Scimus autem quid ex talibus inferebat praesumptio detractorum, quid labia dolosa, quid lingua magniloqua praesumebant, cum nonnulli sermones in publico monstrantes, et mittentes periculosius iacula in occulto, Romanam niterentur mordere Ecclesiam, parati non solum ea, quæ vigor iustitiae, sed etiam quæ iudicium æquitatis, necnon benignitatis gratia consumabat suis loquutionibus depravare, praesertim apud eos, qui aures prurientes habebant, et graves et erectas ad malum. Illos quoque in talibus frequenter experti sumus ostendere, qui missi procurare negotia, dum ea quæ illis ad necessarias deputabantur expensas, suis voluptatibus applicabant, ad miserabile subsidium mendacii recurrentes, alienis moribus impingebant, quod proprie defraudaverant. Quia vero in iis contra Sedem Apostolicam detractis obrepebat occasio, et Ecclesiis et Ecclesiarum praelatis, necnon et aliis videbatur imminuere gravamen; cum fratribus nostris diligenter curavimus habere tractatum, quo studio, quæ cautela, secundum Deum et hominem inveniremus in talibus salubrem provisionis effectum, et tandem, prout Domino placuit, communi et unanimi deliberatione consilii rem non novam, nec inexcogitatum a prædecessoribus nostris sumus aggressi, volentes quod illi salubri consilio providerent efficaci opere consummare, videlicet, ut ad opus Sedis Apostolicae in singulis cathedralibus Ecclesiis et aliis præbendalibus singulae præ-

Nonnullorum murmuraciones propter expensas Curiae Romanæ

Refelluntur.

Unam præbendam in singulis Ecclesiis reservat pro S. R. E. necessitatibus.

Cistercienses ad monita Innocentii componunt cum Ecclesiarum praelatis de decimis.

Inquietantur ab eisdem

bendae reserventur, et interim donec id fiat, competentes in eis redditus assignentur. In monasteriis vero, et caeteris domibus regularibus ac aliis collegiatis Ecclesiis, necnon de bonis episcoporum secundum facultates suas, constituantur certi redditus praebendas aequantes, quorum proventus in commune recepti, tam in nostras, quam fratrum nostrorum necessitates, cappellanorum, necnon cancellariae ostiariorum, aliorumque Sedis Apostolicae officialium convertantur, ut sic et provideantur nostris in vita necessariis, et gratis omnibus omnia pro quibuscumque venientibus negotiis ministrentur, nec sit, qui per se, vel per alium, expresse vel tacite aliquid exigat, vel etiam sponte oblata recipiat, praeter villae redditum consuetum. Quod si Gieziacus tantae cupiditati animam audebit exponere, tantae poenae duritiae subiacebit, quod praeter publicae confessionis opprobrium, culpam in poena cognoscat. Quis igitur frater gratiae, quis devotionis filius, quis sponsi et sponsae dilectus ad huiusmodi fratrum Ecclesiae consilium et auxilium non assurgit? An non licet, non decet, non expedit, ut sic filiae dextram porrigant ad subsidia matris, quae occupationibus multis et magnis involvitur pro necessitatibus filiorum? Nonne ad id quamplures Ecclesiarum praelati, magnique testimonii veri tempore generalis concilii sua dabant? Nonne ad id toto videbantur desiderio aspirare? Tunc tamen Sedes Apostolica distulit, ne videretur ad hoc concilium evocasse. Ne igitur tam pii, tam sancti propositi consummatio retardetur, per quod crescere poterit decor Ecclesiae Dei, multaque subtrahi occasio detrahendi: universitatem vestram moneamus, rogamus et exhortamur in Domino per apostolica scripta vobis mandantes: quatenus ad executionem provisionis huiusmodi, tam in cathedralibus quam in aliis ecclesiis, ut dictum est, impendentes sic opere, ut operam efficacem, quod interprete facto monstretur quantum Domus

Dei vos decor alliciat, quantum multorum relevatio moneat, quantumque utilitas generalis inducat. Caeterum cum ad relevanda Ecclesiarum onera et gravamina praelatorum, prout possumus, intendamus, de praebendis clericis romanis, vel aliis a Sede Apostolica concessis duximus providendum; ut postquam fuerint supradicta completa, cum eos vacare contigerit, ad proprias Ecclesias revertantur, ne si successive conferantur extraneis, sicut aliquando consuevit, filiis Ecclesiarum, qui nisi continuo servitio resideant, redderentur inutiles, et voluntate quodammodo fierent alienae.

Datum Laterani quinto kalendas februarii, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 28 ianuarii 1225, pontif. an. ix.

LXXVI.

Publicatio processuum, aliarumque poenarum constitutio contra S. R. E. cardinales invadentes, seu eos alias quomodolibet iniuria afficientes (1).

SUMMARIUM

Proemium. — S. R. E. cardinales percutientes, eorumque fautores, consilarii etc. habent puniendi, ac beneficio testandi privantur. — Aliae poenae. — Declarantur excommunicati ipso facto. — Poenitentia iniungenda resipiscentibus. — Varia poena secundum delicti qualitatem. — Poena contra eosdem cardinales occidentem. — Excommunicantur quoque iudices has poenas delinquentibus non infligentes.

Honorius episcopus servus servorum Dei, universis praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Summi providentia Principis peculiariter populum, quem praetulerat aliis gratiae privilegio, specialis fovebat manna misericordiae, ac rigoris virga regebat beneficiis affluens ultionibus non remissus: amicus etiam domini Moyses pro

(1) Ex Regest. Vatic.

eodem populo vitulum obtulit labiorum, et manuum sacrificium non omisit post supplicationis hostiam, holocausto satisfactionis oblato, causam populi coram Domino precibus, et Dei causam in populo gladiis prosequutus. Sane in maligno positi mundi malitia, dum impunitis excessibus per campum licentiae discurrunt effraenis, claustra iuris infringunt, aditum pandunt iniuriis, legem damnant honesti, privilegium promittunt errori, et dum spem impunitatis ad alios prorogat, ad culpam nonnullos invitat, sicque fit poenalis impunitas, cum poenis reservet maioribus puniendos, et per impunitae transgressionis exemplar blanditur aliis ad offensam. Unde interdum utcumque tyrannice parcitur, et misericorditer deficitur, cum publicae utilitatis intersit, ut excessus vindicta coerceat, et poena sit limes offensae. Hinc est, quod propter praesumptam in quosdam de fratribus nostris temeritatis audaciam; nos, ne coelestis Regis contumeliam, qui honoratur et spernitur in ministris, dissimulationi relinquere, ac christianae religionis opprobrium, dum Christos Domini, quos ad christianorum omnium salubre servitium Apostolica Sedes assumit, crudeliter impetunt, dare negligentiae locum videamur, non tanquam iniuriarum ultores nostrarum, sed honoris Sponsae Christi, et immunitatis Domus Domini zelatores, de communi fratrum nostrorum consilio hac in perpetuum valitura constitutione sancimus, ut si quis in hoc sacrilegii genus irreperit, quod sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem hostiliter fuerit insequutus, vel percusserit, aut caeperit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel factum ratum habuerit, aut consilium dederit, vel favorem, aut postea receptaverit, vel defensaverit scienter eundem, sicut reus laesae criminis maiestatis perpetuo sit infamis, diffidatus nihilominus et bannitus sit intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad alicuius bona ex testamento, vel

ab intestato vocetur, quatenus ab omni successione repulsus, publica quoque repulsa confusus minus inveniat suae malitiae successorem. Fiant omnes habitationes eius desertae, ut non sit qui eas inhabitet, dentur cuncta ipsius aedificia in ruinam, et ut perpetuae notam infamiae perpetua ruina testetur, nullo tempore reparentur. Nullus ei debita reddere, nullus respondere in iudicio teneatur: quidquid etiam in bonis invenietur ipsius, fisci, vel reipublicae dominio applicetur, ut ex illis nil transmittatur ad posterum, sed potius cum ipso quodammodo damnetur et sua. Si qua vero feuda, locationes, officium, vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus Ecclesiis obtinet, sit eis ipso iure privatus, quae sic libere ad Ecclesias revertantur, quod Ecclesiarum rectores de ipsis pro sua voluntate disponant: quod si filium habet clericum non praelatum ecclesiasticum beneficium obtinentem, illo privetur, spe collationis alterius omnino sublata. Nulli praeterea talium filiorum atque nepotum ex virili sexu descenduntium ab eisdem alicuius aperiatur ianua dignitatis, aut honoris ecclesiastici, vel mundani: ad alicuius loci regimen non adeat: sit ei postulandi negata facultas: sit notorie iudicatus, et quodlibet aliud officium seu ministerium publicum interdictum. In iudiciis eius assertio contra quemquam nihil fidei, nihil credulitatis inveniat; ut ad testimonium prorsus reddatur indignus: sit ei ad Ordines ascensus inhibitus: sit ad beneficium vel officium ecclesiasticum negatus accessus, et ut magis famosa sit eius infamia, ad actus legitimos nullus ei pateat aditus, nulla porta pandatur eidem, super aliquo praemissorum omni spe dispensationis adempta. Praesenti nihilominus adicimus sanctioni, ut ex insequutione praedicta, sicut ex iniectione manuum violenta, ipso facto excommunicationis sententiam quis incurrat, et tam insequator, quam alii supradicti tanti mali

Omnia vero gratis datum iri spondet.

Superiora rationibus et motibus urget.

Adhortatio ad Franciae episcopos.

Aliae poenae.

Declarantur excommunicati ipso facto.

Proemium.

participes, quamdiu in sua contumacia perduraverint, singulis diebus dominicis et festivis, pulsatis campanis et candelis accensis, per omnes illius loci Ecclesias, in quo tantum fuerit facinus attentatum, necnon civitatum et dioecesium vicinarum, excommunicati publice nuncientur, nec ab alio, quam a Romano Pontifice cum fratrum suorum et iniuriam passi consensu possint absolutionis beneficium obtinere, nisi dumtaxat in mortis articulo constituti. Cum autem fuerint absolventi, primo sufficienter et idonee caveant, quod inferendae poenae parebunt, et auxiliante Domino poenitentiam peragent iniungendam. Deinde per omnes illius loci Ecclesias principales, vicinorumque locorum diebus dominicis et solemnibus incedant nudi coram populo femoralia tantum habentes, et virgas ferentes in manibus, cum quibus per easdem Ecclesias publice fustigentur: ituri postmodum ultra mare, et ibidem acturi poenitentiam per tres annos ad minus, nec exinde postmodum reversuri absque Sedis Apostolicae licentia speciali. Verum cum tales gratiam reconciliationis meruerint, beneficio absolutionis obtento, indulgeatur eis licentia, ut sua, et suorum iniuriam prosequantur, et debitorum illorum, quae contracta fuerint de postmodum acquisitis, repetitio non negetur. Illud autem non duximus omittendum, quod si quis fuerit in praemissis nudo consilio, vel simplici favore culpabilis, iudex in talem poenam metiatur ex culpa, ut secundum quod excessus exegerit, vindicta procedat. Praemissis etiam dignum censuimus annectendum, ut si quisquam aliquo praedictorum excessuum quemquam de clericis vel religiosis nostrae familiae, vel cardinalium afficere forte praesumpserit, proportionetur poena delicto, ita quod vindicta ex aequo excessui respondente, ab offensa nostrorum cohibeantur deinceps manus temerarie formidine ultionis quas Dei, vel nostra, seu fratrum nostrorum reverentia non

cohercet. Si quis vero per se, vel per alium, quod absit, occiderit cardinalem, vel evidentem dederit causam mortis, ultra quam praemissa contineant, sic in eum potestas iurisdictionis insurgat, sic rigor ultionis insiliat, quod contra vitae subsidium mortis solatium invocet, vivens poenae non culpae, vindictae speculum non offensae. Per haec quoque saecularibus potestatibus non adimimus facultatem utendi legibus contra tales, quas adversus sacrilegos catholici principes ediderunt. Quis enim locus regiminis poterit esse tutus? Quis rector securitate gaudebit, si Romana Ecclesia, quae omnium Ecclesiarum disponente Domino caput est et magistra, casibus istis subiicitur? si eius filii speciales huiusmodi periculis exponuntur, quem Ecclesiae filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non tangeret, et confusio tam aspera non moveret? Porro, qui filius est dolebit, qui fidelis matre fidei laesa sedetur? Quapropter si princeps, senator, consul, potestas, vel alius dominus seu rector, quocum quenomine censeatur, contra praesumptores praedictos praesentis constitutionis tenorem non fecerit observari, tam ipse, quam officiales ipsius infra mensem, postquam res ad notitiam eorum pervenerit, excommunicatione notentur. Quod si populus fuerit circa ista remissus, et ad satisfaciendum rectores et officiales eius non compulerit, Romanus Pontifex cum suis fratribus omnibus infra mensem exeat locum illum, si eum ibidem contigerit tunc morari, et antequam plenarie satisfiat, minime revertatur, nisi forsitan inevitabilis Ecclesiae necessitas immineret, propter quam exitus eius et fratrum periculosus proculdubio redderetur. Praeterea si populus rectorem sic excommunicatum tertio monitus sicut poterit commoneri, a regimine amovere contempserit, subiiciatur civitas interdicto usquequo congrue satisfiat.

Poenae contra eosdem cardinales occidentem.

Excommunicantur quoque iudices has poenas delinquentibus non infligentes.

Poenitentia iniungenda rebus.

Varia poena secundum delicti qualitatem.

Datum Reate, duodecimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno decimo.

Dat. die 20 novembris 1225, pontif. an. x.

LXXVII.

Canonizatio S. Laurentii archiepiscopi Dublinensis, regis ac reginae Hiberniae filii, eiusque relatio in numerum sanctorum confessorum, et festivitatis eiusdem praefinitio pro die decimaquarta mensis novembris quotannis celebrandae.

SUMMARIUM

Principio Ecclesiam Deus miraculis clarificavit: — 1. Sed propter christianorum peccata, miraculis intermissis, suscitavit doctores: — 2. Sed interdum signa innovat. — 3. Patratis a Deo per intercessionem B. Laurentii miraculis, petitur eius canonizatio. — 4. Commissa de his, et de eius vita inquisitio. — 5. Hinc adhibitae perquisitiones, serioque investigatum. — 6. Beati Laurentii genus et primordia. — 7. Eius virtutes. — 8. Miracula. — 9. Mortui suscitati. — 10. Ss. cathalogo adscribitur. — 11. Eius celebranda festivitas. — 12. Concessio indulgentiarum.

Honorius episcopus servus servorum Dei, universis christifidelibus in Rothomagen. provincia constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ineffabilis providentia Dei, congruentia singulis quibusque temporibus ordinate dispensans, in splendoribus sanctorum Ecclesiam suam quasi ex utero genuit, dum eos in exordio ipsius nascentis Ecclesiae crebra miraculorum coruscatione mirificans, et in ipsorum miraculorum fulgore obstupefaciens gentes, ac praedestinos in fide generans Iesu Christi, in cuius haec fieri nomine ac virtute videbant, ipsos filiorum adoptionis numero aggregavit.

§ 1. Deinde crescente fidelium numero et multitudine, populi vocati de

tenebris, ambulantes iuxta ipsius vaticinium in lumine Domini Dei sui, mirabilis dispensator in pluviam fulgura sua fecit, dum signis, sive miraculis, quae non erant iam fidelibus necessaria, intermissis, super novos populos, pastores, qui eos pascere scientia et doctrina, sicut per eos Hieremiae promiserat, suscitavit. Doctores Ecclesiae scilicet, qui terram cordis fidelium imbre doctrinae compleverant, et extirpatis sentibus vitiorum, eam ad proferendum virtutum germen, et fructum boni operis fecundarent.

§ 2. Caeterum quia charitate frigente ab exercitio huiusmodi boni operis torpet catholicus, errore devio abducente delirat haereticus, caecutit velamine adhuc super cor permanente iudaicus, et in tenebris ambulat sidere lucis nondum sibi oriente paganus; misericors Dominus, qui neminem vult perire, signa interdum innovat, et mirabilia miseratus immutat, ex numero illorum, quos in Ecclesia triumphante glorificat, aliquorum fidem et merita in militante miraculis declarando. Ut per ea catholici, mentis torpore discussi, ad boni operis excitentur instantiam; haeretici, errore dimisso, ab invio reducantur ad viam; iudaei atque pagani, vero lumine cognito, de tenebris et umbra mortis currant ad Christum, lucem, viam, veritatem et vitam.

§ 3. Sanctae igitur mem. Laurentio Dublinen. archiepiscopo apud Ecclesiam S. Mariae de Augo Rothomagen. dioecesis, ubi corpus eius feliciter requiescit, claris divino munere coruscante miraculis, ven. frater noster archiepiscopus, et dilecti filii capitulum Rothomagen., una cum abbate et conventu Ecclesiae supradictae, multisque aliis archiepiscopis et episcopis, abbatibus et religiosis viris, eius venerabilis vitae insignia et coruscantia miracula suis nobis litteris intimantes, humiliter supplicarunt, ut ipsum sanctorum cathalogo adscribere curarem, quatenus auctoritate apostolica

Sed propter christianorum peccata, miraculis intermissis, suscitavit doctores.

Sed interdum signa innovat.

Patratis a Deo per intercessionem B. Laurentii miraculis, petitur eius canonizatio.

Principio Ecclesiam Deus miraculis clarificavit:

dignus honor illi exhiberetur in terris, qui sic claris signis et evidentibus argumentis apparet honoratus in coelis.

Commissio de his, et de eius vita inquisitio.

§ 4. Licet igitur quos divina honorat dignatio, humana devotio prompto affectu debeat honorare; volentes tamen in huiusmodi negotio, secundum consuetudinem Apostolicae Sedis cum digna maturitate procedere, praefato archiepiscopo, et N. decano, et N. thesaurario Rothomagen. dedimus in mandatis, ut super dicti viri vita et miraculis inquirerent diligentissime veritatem, et eam nobis fideliter intimarent; ut ea plene comperta, pio supplicantium desiderio securius annuere valeremus.

Hinc adhibitas perquisitiones, serioque investigatum.

§ 5. Ipsi autem mandatum nostrum cum diligentia exequentes, quia de praefati viri conversatione ac vita, per homines de partibus illis certificari nequebant, eo quod per partes illas transitum faciens in Ecclesia praedicta correptus infirmitate decubuit, et infra octavum diem ab hac luce migravit, scripsere venerabili fratri nostro archiepiscopo Dublinen., ut veritatem super hoc inquisitionem, eis per suas litteras intimaret. Qui citra mare Hibernicum illustris regis Anglorum negotiis occupatus, non valens inquirere id per se ipsum, venerabilibus fratribus nostris Daren. episcopo suffraganeo suo, ac priori Sanctae Trinitatis Dublinen. commisit in huiusmodi negotio vices suas. Ac demum eorum litteras, sanctitatem vitae et conversationis, saepe dicti viri plenius continentes, suo et ipsorum sigillis munitas destinavit eisdem. Quas una cum depositionibus testium super miraculis receptorum, nobis sub sigillis propriis transmissere.

Beati Laurentii genos et primordia

§ 6. Collegimus autem ex ipsarum serie litterarum, quod saepedictus vir, regis et reginae Hiberniae filius extitit, et ab infantia sacris litteris eruditus, senilem gessit in iuventute gravitatem, et mundanarum illecebras vanitatum, a se ultra quam aetas illa solebat, abdicavit.

§ 7. Deinde in archiepiscopum Du-

blinen. assumptus, sic in virtutem de virtute profecit, ut in oratione assiduus, austerus in maceratione proprii corporis, ac in eleemosynarum largitione profusus, se totaliter Domino dedicavit.

Eius virtutes.

§ 8. Per depositiones vero testium praedictorum constitit evidenter, sanctam vitam eiusdem esse tot sequentibus miraculis comprobata; quot non parvam texet historiam, qui volet ea singula scribere seriatim. Sed ut praetereamus, quod claudi gressum, caeci visum, surdi auditum, muti loquelam, leprosi mundationem, et variis afflicti languoribus sanitatem ad invocationem eius nominis receperunt, et haec sola, quae inter caetera emicuerunt miracula.

Miracula.

§ 9. Idem Sanctus, immo Dominus ob ipsius merita gloriosa, septem mortuos, quorum unus triduanus erat, mirifice suscitavit.

Mortui suscitati.

§ 10. De ipsius igitur sanctitate tantis certificati miraculis, divinumque secuti iudicium, per quod eius glorificatio nobis tam evidentibus innotuit argumentis, eundem beatum virum cathalogo sanctorum adscripsimus, et annumerandum decrevimus sanctorum collegio confessorum, ac inter eos a christifidelibus venerandum.

Ss. cathalogo adscribitur.

§ 11. Statuentes, ut eius veneranda festivitas de caetero annis singulis octavo decimo kalendas decembris solemniter celebretur. Monemus autem universitatem vestram, et hortamur in Domino, quatenus Deum devotis mentibus collaudantes, et studentes proficere tantae virtutis exemplo, eiusdem gloriosissimi confessoris apud Dominum suffragia humiliter impleretis.

Eius celebranda festivitas.

§ 12. Nos autem de omnipotentis Dei misericordia, et beatorum Petri et Pauli auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus, et confessis, qui ad praefatam Ecclesiam in die solemnitatis eiusdem gloriosissimi confessoris, vel infra octavas cum devotione accesserint eius orationum

Concessio indulgentiarum.

suffragia petitori, viginti dies de iniunctis sibi poenitentibus misericorditer relaxamus. Datum Reate, tertio idus decembris anno decimo.

Dat. die 11 decembris 1225, pontif. an. x.

LXXVIII.

Approbatio regulae ordinis fratrum Eremitarum Beatae Mariae de Monte Carmelo.

SUMMARIUM

Approbatam regulam servari mandat.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis priori et fratribus Eremitis de Monte Carmelo, salutem et apostolicam benedictionem.

Ut vivendi normam, regulariter a hodie memoriae Hierosolymitano patriarcha editam, quam ante generale concilium vos dicitis humiliter suscepisse, in posterum vos et successores vestri, quantum cum Dei adiutorio poteritis, observetis, in remissionem vobis iniungimus peccatorum.

Datum Reate, tertio kalendas februarii, pontificatus nostri anno decimo.

Dat. die 30 ianuarii 1226, pontif. an. x.

Regulae praedictae tenor subsequitur.

SUMMARIUM

Prologus regulae: — De priore: — Cellulis: — Mutatione eorum: — Cellula prioris: — Mansione in cellulis: — Oratione: — Proprietate: — Oratorio et missa: — Capitulis, et correctione: — Ieiunio: — Esu carni: — Armis spiritualibus: — Assiduitate in opere: — Silentio: — Humilitate prioris: — Et veneratione erga illum.

Prologus regulae.

Albertus Dei gratia Hierosolymitanae Ecclesiae vocatus patriarcha, dilectis in Christo filiis Brocardo et caeteris Eremitis, qui sub eius obedientia iuxta fontem in Monte Carmeli morantur, salutem in

Domino, et Sancti Spiritus benedictionem. Multifarie, multisque modis Sancti Patres instituerunt, qualiter quisque in quocumque ordine fuerit, vel quemcumque modum religiosae vitae elegerit, in obsequio Iesu Christi vivere debeat, et eidem fideliter de corde puro et bona conscientia deservire. Verum quia requiritis a nobis, ut iuxta propositum vestrum, tradamus vobis vitae formulam, quam tenere in posterum debeatis:

CAP. I.

Illud in primis statuimus, ut unum ex vobis habeatis priorem: qui ex unanimi omnium assensu, vel maioris et sanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, et promissam studeat operis veritate servare.

De priore:

CAP. II.

Praeterea iuxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrum singulas habeant cellulas separatas, sicut per dispositionem prioris ipsius, et de assensu aliorum fratrum, vel sanioris partis, eadem cellulae cuique fuerint assignatae.

Cellulis:

CAP. III.

Nec liceat alicui fratrum, nisi de licentia prioris, qui pro tempore fuerit deputatus, sibi locum mutare, vel cum alio permutare.

Mutatione eorum:

CAP. IV.

Cellula prioris sit iuxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occurrat: et de arbitrio et dispositione ipsius, postmodum quae agenda sunt, cuncta procedant.

Cellula prioris:

CAP. V.

Maneant singuli in cellulis suis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, et orationibus suis vigilantes, nisi aliis iustis occasionibus occupentur.

Mansione in cellulis:

CAP. VI.

Oratione: Hi, qui litteras noverunt, et legere Psalmos, per singulas horas eos dicant, qui ex institutione Sanctorum Patrum, et Ecclesiae approbata consuetudine ad horas singulas sunt deputati. Qui vero litteras non noverunt, vigintiquinque vicibus dicant *Pater*, in nocturnis vigiliis. Exceptis dominicis, et solemnibus diebus, in quorum vigiliis praedictum numerum statuimus duplicari, ut dicatur *Pater noster* vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis. In aliis quoque horis septies similiter eadem sigillatim dicatur oratio: praeter officia vespertina, in quibus ipsam quindecies dicere debeatis.

CAP. VII.

Proprietate: Nullus fratrum sibi dicat aliquid esse proprium: sed sint vobis omnia communia. Et ex his, quae vobis Dominus dederit, distribuatur unicuique per manum prioris, id est, per hominem ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inspectis aetatibus et necessitatibus singulorum. Ita tamen, ut sicut praemissum est, in deputatis cellulis singuli maneant, et ex his, quae sibi distributa fuerint, singulariter vivant.

CAP. VIII.

Oratorio et missa: Oratorium, prout commodius fieri poterit, construatur in medio cellularum, ubi mane per singulos dies ad audienda missarum solemnia convenire debeatis, ubi hoc commode fieri poterit.

CAP. IX.

Capitula, et correctione: Dominicis quoque diebus, vel aliis, ubi opus fuerit, de custodia ordinis tractetis. Ubi etiam excessus, et culpae fratrum, si qui de aliquo deprehensi fuerint, charitate media corrigantur.

CAP. X.

Ieiunio: Ieiunium singulis diebus, exceptis dominicis, observetis, a festo Exaltationis

S. Crucis usque ad diem Domiticae Resurrectionis: nisi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iusta causa ieiunium solvi suadeat, quia necessitas non habet legem.

CAP. XI.

Esu carniū: Ab esu carniū semper abstineatis, nisi pro infirmitatis, aut nimiae debilitatis remedio sint sumendae.

CAP. XII.

Armis spiritualibus: Quia vero militia est vita hominis, et omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur; adversarius quoque vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret; omni sollicitudine studeatis indui armatura Dei, ut possitis stare adversus insidias inimici.

Accingendi sunt lumbi vestri cingulo castitatis. Muniendum est pectus cogitationibus sanctis. Scriptum est enim: Cogitatio sancta servabit te.

Induenda est lorica iustitiae: ut Dominum Deum vestrum ex toto corde, et ex tota anima, et ex tota virtute diligatis, et proximum vestrum tamquam vosmetipsos.

Sumendum est in omnibus scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Et haec est victoria, quae vincit mundum, fides vestra.

Galea quoque salutis imponenda est capiti, ut de solo Salvatore speretis salutem, qui salvum facit populum suum a peccatis eorum.

Gladius autem spiritus, quod est verbum Dei, abundanter habitet in ore et in cordibus vestris. Et quaecumque vobis agenda sunt, in verbo Domini fiant.

CAP. XIII.

Assiduitate in opere: Faciendum est vobis aliquod operis, ut semper vos diabolus inveniat occupatos, ne ex otiositate vestra aliquem intrandi aditum ad animas vestras valeat invenire. Habetis ad hoc beati Pauli apo-

stoli magisterium pariter et exemplum, in cuius ore Christus loquebatur: Qui positus est, et datus a Deo praedicator et doctor gentium in fide et veritate: quem si secuti fueritis, non poteritis aberrare: in labore (inquit) et fatione fuimus inter vos nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi nos non habeamus potestatem; sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum essemus apud vos, haec denunciabamus vobis: quoniam si quis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulantes in quiete, nihil operantes. His autem, qui eiusmodi sunt, denunciavimus, et obsecramus in Domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducet. Haec via sancta et bona: ambulate in ea.

CAP. XIV.

De silentio: Commendat vobis Apostolus silentium, cum in eo praecipit operandum. Et quemadmodum Propheta testatur: Cultus iustitiae, silentium est. Et rursum: In silentio et spe erit fortitudo vestra. Ideoque statuimus, ut ab hora vespertina, usque ad horam tertiam sequentis diei silentium teneatis; nisi forte necessitas vel causa rationabilis, aut licentia prioris silentium interrumpat. Alio vero tempore, licet silentii non habeatur observatio tanta, diligentius tamen a multiloquio caveatur. Quoniam scriptum est, et non minus experientia docet: In multiloquio non deerit peccatum; et: Qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. Item: Qui multis utitur verbis, laedit animam suam. Et Dominus in Evangelio: De omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Faciat ergo unusquisque stateram verbis suis, et fraenos rectos ori suo, ne forte labatur, et cadat in lingua sua, et insanabilis sit casus eius ad mortem. Custodi-

Bul Rom. Vol. III.

53

diens cum Propheta vias suas, non delinquat in lingua sua. Et silentium, in quo cultus iustitiae est, diligenter et caute studeat observare.

CAP. XV.

De humilitate prioris: Tu autem, Brocarde, et quicumque post te institutus fuerit prior, illud semper habeatis in mente, et servetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicumque voluerit inter vos maior esse frater, erit vester minister: et quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.

CAP. XVI.

De veneratione orga illum: Vos quoque, caeteri fratres, priorem vestrum honorate humiliter: Christum potius cogitantes, quam ipsum, qui posuit illum super capita vestra. Et Ecclesiarum praepositis etiam ait: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit, ut non veniatis in iudicium de contemptu, sed de obedientia mereamini vitae aeternae mercedem.

Haec breviter scripsimus, vobis conversationis vestrae formulam statuentes, secundum quam vivere debeatis. Si quis autem supererogaverit, ipse Dominus cum redierit, reddet ei. Utatur tamen discretionem, quae virtutum est moderatrix.

Ex Achon, idus ianuarii, anno Domini MCLXXI.

LXXIX.

Ordinis Praedicatorum, et Sancti Francisci fratribus apud infideles degentibus, ut habitum mutare, barbam et comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur (1).

SUMMARIUM

Causae concessionis huius. — Dispensatio.

(1) Ex Regest. Vatic.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis fratribus Praedicatoribus, fratribusque Minoribus in regno Marochitano de mandato Sedis Apostolicae commorantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Canone concessio-
nis huius.

Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quod cum ad mandatum Sedis Apostolicae voluntarie vos discrimini ob- tuleritis ob multorum salutem, provido usi consilio, interdum mutatis habitum, barbam nutritis et comam, non tam ad declinandum ad tempus gentis barbarae feritatem, quae in christianis crudelius debacchatur, quam etiam ut prodesse pluribus et liberius visitare christianos in carceribus et locis aliis valeatis ad iniungendum eis poenitentiam, dandom salutis monita, exhibendum ecclesiastica sacramenta. Cumque in terra illa gratis non possitis victualia invenire, pro eo quod non panis, sed pecunia consuevit ibidem pauperibus in subsidium erogari, urgens necessitas vos compellit charitative recipere, sed parce denarios expendere, et tantummodo propter cibum et vestes; unde cum haec sint contra vestri ordinis instituta, licet videatur vos ab iis excusare inevitabilis necessitas, ac grandis et evidens utilitas aliorum, quia tamen cum Iob veremini omnia vestra opera, districti examen Iudicis recolentes, humiliter postulastis vestrae super his per Sedem Apostolicam subveniri conscientiae atque famae. Cum igitur ex causa David coram Abimelech legatur habitum commutasse, ac Dominum se iunxisse in specie peregrini discipulis in Emmaus in fractione panis eis postmodum revelatum: qui etiam tam dictos pueros super eo, quod in necessitate comederant Panes sanctos, quos eos contingere non licebat, quam Apostolos excusavit, dum ipsos Pharisaei arguerent, quod esurientes alienas non lotis fricantes spicas manibus comedebant. Nos laudabile opus vestrum, piumque propositum attendentes, vestris sup-

plicationibus inclinati, super praedictis vobiscum in illis regionibus, quamdiu praescripta vos arctat necessitas, et invitat utilitas, misericorditer dispensamus, dummodo tamen fraus non interveniat, sive dolus, vel sinceritatem vestram cupiditas non seducat.

Datum Laterani sextodecimo kalendas aprilis, pontificatus nostri anno decimo.

Dat. die 17 martii 1226, pontif. an. x.

LXXX.

In Sanctorum Confessorum Pontificum numerum refertur B. Willhelmus Eboracen. in Anglia archiepiscopus (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Petitio de B. Villhelmo canonizando. — Inquisitio de eius vita et miraculis facta. — Ss. albo adscribitur. — Eius colenda celebritas.

Honorius episcopus servus servorum Dei, universis archiepiscopis, et episcopis, et aliis Ecclesiae praelatis, et clericis ac laicis per Angliam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Qui statuit terminos gentium secundum numerum angelorum, ut ruinam praevicatorum spirituum rectorum hominum suppletionem restauraret, volens diversitatem gentium in confessione sui nominis adunare, coaeternum scilicet et consubstantialem Filium in uterum immaculatae Virginis caelitus irroravit: qui siquidem ex ea humana carne dignanter assumpta, Fons Dei, et hominum Mediator, Ecclesiam de omnibus gentibus aggregans, et qui de latere suo formans eam in Sanguine suo redemit et lavit, ipsamque, ut sororem diligens, et ut sponsam, eandem sibi iunxit invincibili charitate: quae utique nova semper prole foecunda, donec impleatur numerus electorum, partim in terra contra hostes multiplices

(1) Edidit Fontanin., Codex Canoniz., pag. 87.

militans, partim in coelo cum Christo triumphans, hic gratia Redemptoris adiuta meretur, unde ibi feliciter coronatur; hic contemplatur per speculum in enigmate, quidquid facie ad faciem ibi cernit; et quia tanto ibi flagrant ardentius charitate, qui divinae fruuntur dulcedine visionis, quanto Eum, qui charitas est, vicinius intuentur, etiam hi certantes non solum suis orationibus adiuvant apud Deum, verum et miraculorum signis obtinent confortari, quibus ipsi magnifice coruscantes, divinae gloriae participes ineffabiliter se ostendunt, et dum de fide ad spem et de spe ad rem, charitate nullatenus decedente, sed potius augmentata, exhibent se feliciter pervenisse, datur promissi praemii certantibus certitudo, et sic finalem in bono perseverantiam efficaciter suadent. Quis enim videns electos Ecclesiae post finem huius vitae felicem, novis coruscare miraculis, capiti eius, Christo videlicet, non cupiat inseparabiliter adhaerere, ut unus spiritus sit cum eo? aut quomodo ei obsequium denegabit, qui sibi obsequentibus dans virtutes, tanta praemia elargitur, ut haeredes quidem Domini, cohaeredes autem Christi effecti gloriae regni coelestis, insignia quaeque feliciter obtinentes, miraculose revelentur in terris, et quidquid petierint, fiat eis? Confundantur ergo iudaei, confutentur haeretici, erubescant pagani, et peccatores ad poenitentiam convertantur, dum fidem in Christo credentium tanta remunerari donorum conspiciunt largitione.

Petitio de B.
Villhelmo cano-
nizando.

Sane venerabilis frater noster archiepiscopus, et dilecti filii decanus et capitulum Eboracense apud nos per litteras, et per magistros G. poenitentiarium et Heliam Bernardi Eboracensem et Laurentium Aquileiensem canonicos opportune, importune pluries insistere, ut sanctae memoriae Willhelmum, quondam archiepiscopum, sicut ex multorum fide dignorum testimoniis apparebat, tanta fulsit gratia meritorum, quod multa per

eum Dominus dignatus est gloriosa miracula operari, et post decessum ipsius corpus eius multo pluribus dedit mirabilibus coruscare, cathalogo sanctorum adscriberemus in Ecclesia militanti, cum non esset dubium, ipsum in triumphanti a Domino multipliciter honorari. Verum licet fidem testimoniis adhibentes, et famae iugiter de ipso crescenti credulitatem minime denegantes, libenter vellemus annuere precibus supplicantium, quia tamen in tam sancto et divino negotio non erat nisi cum maturitate plurima procedendum, pluries per viros electos, tam super vitam, quam super miraculis Sancti praedicti inquisitionem fieri fecimus diligentem, cum etsi ad sanctitatis existentiam sufficiat perfectio charitatis, ad ostensionem tamen ipsius miraculorum exhibitio exigatur, eo quod et nonnulli iustitiam suam faciunt coram hominibus, ut videantur ab eis, et nunquam diabolus se in lucis Angelum transfigurans illudat hominibus fraudulenter; unde cum inquisitores praedicti, receptis super his quampluribus testibus fide dignis, et examinatis, sicut oportuit, diligenter, nobis ipsius Sancti sanctissimae vitae ordinem, et multa et magna miracula, quibus post decessum eius, ipsum Dominus magnifice illustravit, plene ac plane fideliter retulissent, nos provide attendentes, quod non erat tanta lucerna ponenda sub modio, sed super candelabrum statuenda, cum praeter alia miracula, quae longum esset per singula enarrare, sepulchrum eius olei ubertate pinguescat, quo aegri quamplures iuncti a suis infirmitatibus sunt sanati, et quod non est praetereundum silentio, quod tres mortuos mirifice suscitavit, et quinque caecos illuminavit, uni ex eis qui in duello devictus.... damnatus, cum ad sepulchrum ipsius Sancti clamaret instanter, et peteret confidenter, ut ei oculos restitueret, quibus iniuste ipsum sciebat orbatum, alios oculos novos reddiderit mirabili novitate, ipsum de communi fra-

Inquisitio de
eius vita et mi-
raculis facta

trum nostrorum et aliorum praelatorum, qui praesentes erant concilio, adscripsimus, vel potius adscriptam denunciavimus sanctorum catalogo confessorum, statuentes, ut in anniversario eius annuatim festum solemniter celebretur.

Igitur, ut tantae gratiae gratos, sicut convenit, vos reddatis, universitatem vestram monemus, et hortamur attente, per apostolica vobis scripta mandantes, quantum eiusdem Sancti festum et memoriam veneratione debita recolentes, ipsius apud Deum virtutum suffragia pro vobis et alijs christifidelibus fiducialiter imploretis. Nos enim de gratia divina, et praedicti Sancti meritis confidentes, omnibus ad Ecclesiam Eboracensem in festo eius devote convenientibus quadraginta dies de iniuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Laterani, decimo quinto kalendas aprilis, pontificatus nostri anno decimo.

Dat. die 18 martii 1226, pontif. an. x.

GREGORIUS IX

PAPA CLXXVIII

Anno Domini MCCXXVII.

Altera ab Honorii obitu die, decimanona scilicet martii anno 1227, electus est in Romanum Pontificem Ugo S. R. E. cardinalis, episcopus Ostiensis, natione Campanus, patria Signinus, patre ex comitibus Signiae, et Gregorii nomen sumpsit; dominica autem sequenti, die 24 nimirum eiusdem mensis, intronizatus est. Sedit in pontificatu annos xiv, menses v, dies iii (1), imperantibus in Oriente Roberto, mox Balduino II, in Occidente vero Friderico II imperatoribus. Obiit senio curisque gravioribus confectus die 21 augusti 1241, et sepultus est ad S. Petrum: vacavit Sedes fere ad duos menses.

(1) Inclusis extremis.

I.

Quod Cremonensis Ecclesia de caetero suffraganea sit et esse intelligatur archiepiscopalis Ecclesiae Mediolanensis, cui reverentiam et obedientiam consuetas exhibere debeat. (1).

SUMMARIUM

Quibus de causis Cremonen. Ecclesia a Mediolanensis subiectione se subtraxerit: — Eidem ab Honorio restituta. — Cremonensis episcopus inobediens — Mediolanen. archiepiscopo subiicitur. — Clausulae.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri archiepiscopo, et dilectis filiis capitulo Mediolanen., salutem et apostolicam benedictionem.

Licet Mediolanensis Ecclesia semper, quantum est in memoria hominum, Apostolicae Sedi fuerit obediens et devota; felicitis tamen memoriae Innocentius Papa praedecessor noster ob culpam civium Mediolanensium civitatem eorum subiiciens interdicto, mandavit suffraganeis ipsius Ecclesiae, ut eidem nequaquam intenderent, quamdiu dicti cives in sua contumacia perdurarent. Super quo venerabilis frater noster Cremonensis episcopus, qui fuit apud Sedem Apostolicam consecratus, speciale mandatum dicitur recepisse. Processu vero temporis dictis civibus ad mandatum Ecclesiae cum humilitate reversis, bonae memoriae Honorius Papa praedecessor noster de communi fratrum suorum consilio, tibi, frater archiepiscope, tunc electo mandavit, ut ad eius venisses praesentiam sine mora consecrationis munus cum restitutione suffraganeorum Mediolanensis Ecclesiae recepturus, ac demum tibi munere consecrationis impenso, suffraganeis ipsius Ecclesiae absolute sine qualibet restrictione mandavit, ut eidem Ecclesiae tamquam metropoli suae intenderent et obedirent humiliter ac devote, illam reverentiam tibi et Ecclesiae sine detractioe aliqua

(1) Ex Regest. Vatic.

exhibentes, quam ipsi, seu praedecessores ipsorum consueverant vobis antiquitus exhibere. Innovavit etiam ipsius Ecclesiae privilegium in quo inter caeteras ipsius Ecclesiae suffraganeas Cremonensem Ecclesiam numeravit. Nuper autem venerabiles fratres nostri Ipporegien. et Brixien. episcopi, ac dilectus filius Fulco Mediolanensis canonicus a vobis ad Sedem Apostolicam destinati proposuerunt, quod cum dictus episcopus a te, frater archiepiscope, pluries ob rationabiles causas, ac demum ad synodum evocatus venire penitus contempsisset, tu in eum sententiam excommunicationis promulgasti; quare petierunt humiliter et instanter eandem sententiam per Sedem Apostolicam confirmari, et eidem episcopo nihilominus praecipi, ne tibi, frater archiepiscope, vel Mediolanensi Ecclesiae se contumacem exhiberet de caetero, vel rebellem. Caeterum dilectus filius Rogerius canonicus Cremonensis procurator eiusdem episcopi exadverso proponens, quod dicta excommunicationis sententia in supradictum episcopum, qui de non obediendo, tibi frater archiepiscope, dicti praedecessoris nostri mandatum speciale receperat, post appellationem ad Apostolicam Sedem legitime interpositam fuerat promulgata, illam petiit irritam nunciari, et praenotatum praecceptum ad praesens de gratia pro scandalo evitando differri. Cumque huiusmodi gratiam multis supplicationibus postulatam obtinere non posset, eo quod non videbatur gratiae locus esse, ubi petebatur instantius iustitia; exadverso demum asseruit Cremonensem Ecclesiam esse a iurisdictione Mediolanen. exemptam, ac propter hoc praecceptum non debere fieri supradictum, nec iamdictam confirmari sententiam; sed irritari prorsus, vel potius irritam nunciari. Licet ergo id falsum prima facie videretur, eo quod non erat verisimile exemptionem huiusmodi, si facta forte fuisset, nostram et fratrum nostrorum memoriam effugisse; volentes tamen

sic per semitas ambulare iustitiae, ut nulli daremus occasionem aliquam murmurandi, deliberavimus certum eidem episcopo terminum assignare, quo se nostro conspectui praesentaret, allegatam exemptionem si posset per Apostolicae Sedis privilegium probaturus, ipsi procuratori eius publice protestantes, quod si in huiusmodi probatione deficeret, saepedictum episcopum parti alteri, cum per praesignatas rationes fundata esset eius intentio, in legitimis condemnaremus expensis. Interim autem idem procurator sicut vir fidelis et providus videns, quod eidem episcopo tutum non erat subire onus probationis huiusmodi ab eo, quod proposuerat de exemptione probanda, spontanea, et proculdubio provida voluntate recessit, et rediit ad postulandum gratiam saepius postulatam; nihilominus humiliter postulando, ut super praedicta excommunicationis sententia memorato episcopo dignaremur salubriter providere. Nos igitur attendentes quod cum iactura iuris alieni non est gratia facienda, petitionem procuratoris eiusdem super iam dicti dilatione mandati, quantumcumque civitatem Cremonen. tamquam unam de nobilibus et magnis civitatibus mundi sincero diligamus affectu, non duximus admittendam; sed de communi consilio fratrum nostrorum statuimus, ut saepedictus episcopus et successores ipsius et Ecclesia Cremonen. tibi, frater archiepiscope, et successoribus tuis, ac Mediolanensi Ecclesiae illam reverentiam et obedientiam curent exhibere de caetero, quam alii eiusdem Ecclesiae suffraganei vobis exhibent, et exhibere sunt soliti ab antiquo.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Es. albo adscribitur.

Eius colenda celebratur.

Cremonensis episcopus inobediens

Quibus de causis Cremonen. Ecclesia a Mediolanensis subiectione se subtraxerit.

Eidem ab Honorio restituta

Mediolanen. archiepiscopo subiicitur.

Clausulae